

DIAGNOZA PROBLEMU
PRZEMOCY W RODZINIE NA
TERENIE GMINY DRAWSKO
POMORSKIE

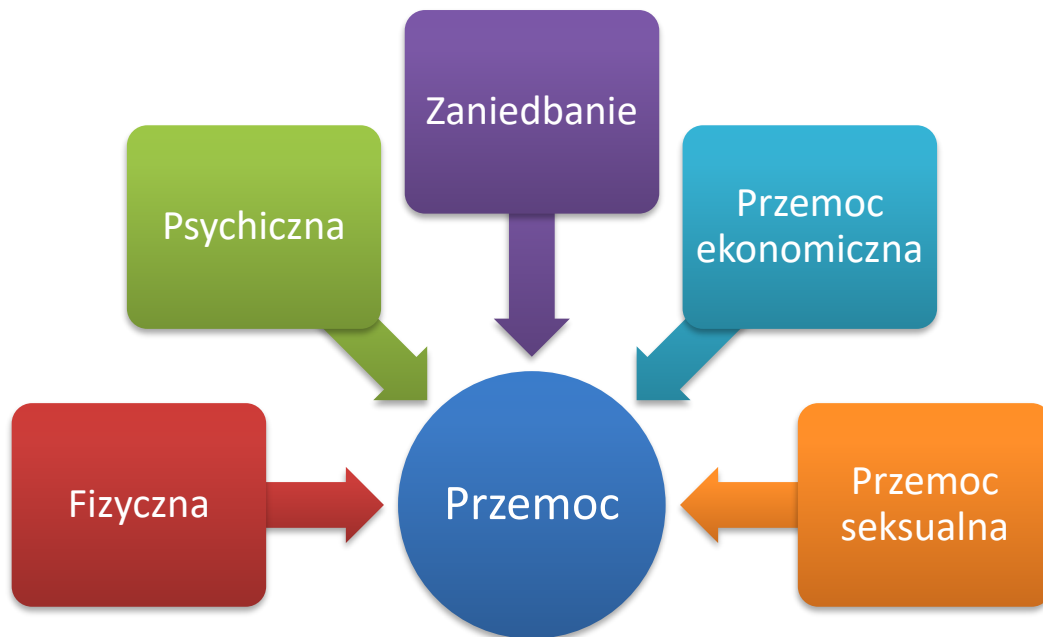
SPIS TREŚCI

1. WPROWADZENIE	2
1.1. Cele i ogólne założenia badania.....	4
1.2. Problematyka badania	4
2. METODOLOGIA BADANIA	6
2.1. Uzasadnienie i wybór techniki badawczej.....	6
2.2. Dobór próby.....	7
2.3. Narzędzia badawcze.....	8
3. BADANIE DOROSŁYCH MIESZKAŃCÓW	9
3.1. Struktura badanej próby.....	10
3.2. Postrzeganie wybranych problemów społecznych.....	13
3.3. Wiedza dotycząca zjawiska przemocy.....	14
3.4. Przemoc domowa z perspektywy dorosłych mieszkańców.....	23
3.5. Przemoc rówieśnicza.....	30
3.6. Bezpieczeństwo w najbliższym otoczeniu.....	32
4. BADANIE DZIECI I MŁODZIEŻY	35
4.1. Struktura badanej próby.....	36
4.2. Sytuacja rodzinna uczniów.....	38
4.3. Problem przemocy rówieśniczej z perspektywy dzieci i młodzieży.....	42
4.4. Przemoc domowa z perspektywy młodzieży.....	51
4.5. Wiedza oraz profilaktyka nt. przemocy z perspektywy młodzieży.....	56
5. WNIOSKI I REKOMENDACJE	60

1. WPROWADZENIE

Przemoc to jeden z problemów społecznych, których coraz bardziej staje się widoczny w polskiej rzeczywistości społecznej. Nie jest to nowy problem, jednak jego eskalacja zatacza coraz szersze kręgi w świecie współczesnym, przyjmując nowe formy i powodując coraz szersze, tragiczne skutki. **Przemoc** – to zamierzone i wykorzystujące przewagę sił działanie przeciw drugiej osobie. Narusza prawa i dobra osobiste, powoduje cierpienie i szkody. Przemoc jest działaniem intencjonalnym i zamierzonym, ma na celu kontrolowanie i podporządkowanie ofiary. Zawsze powoduje ona jakieś szkody. Przemoc to nie to samo co agresja. To co je odróżnia, to przewaga sił jednej ze stron. W przypadku agresji zachowana jest równowaga sił pomiędzy stronami. **Przemoc to nie tylko bicie, czy też siniaki na ciele. Może ona przyjmować różne formy:**

- **Przemoc fizyczna** – celowe uszkodzenie ciała, zadawanie bólu lub też groźba uszkodzenia ciała. Może ona przybierać postać m.in. popychania, szarpania, bicia. Jest to niezwykle niebezpieczna forma przemocy, gdyż najczęściej zostawia ona ślady w postaci obrażeń, które mogą doprowadzić nawet do śmierci ofiary.
- **Przemoc psychiczna** – naruszanie godności osobistej. To m.in. powtarzające się poniżanie, ośmieszanie, manipulowanie, brak wsparcia, uwagi, wymagania i oczekiwania, którym nie można sprostać, kontrolowanie i ograniczanie kontaktów z innymi. Jedną z form przemocy psychicznej jest nadopiekuńczość, przejawiająca się w dążeniu do ograniczenia samodzielności poszczególnych członków rodziny w różnych obszarach życia społecznego.
- **Zaniedbanie** – przyjmuje postać ciągłego niezaspokojenia podstawowych potrzeb biologicznych oraz psychicznych członków rodziny przez sprawujących nad nimi opiekę bliskich. Ten rodzaj przemocy może mieć formę niedożywiania dzieci, niewłaściwej opieki nad osobami starszymi, a także lekceważenia emocjonalnego, psychicznego oraz nieokazywaniem uczuć.
- **Przemoc ekonomiczna** – odmawianie lub ograniczanie dostępu do wspólnych środków finansowych lub odbieranie zarobionych pieniędzy, uniemożliwiania bądź ograniczania podjęcia pracy zarobkowej, ale to również niszczenie przedmiotów.
- **Przemoc seksualna** – zmuszanie do określonych zachowań i kontaktów seksualnych wbrew woli osoby doznającej przemocy. To m.in. zmuszanie do oglądania filmów pornograficznych, dotykanie wbrew woli w miejscach intymnych, zmuszanie do prostytucji, zachowań seksualnych z udziałem osób trzecich.

Analizując **czynniki powodujące zachowania przemocowe**, należy wziąć pod uwagę przede wszystkim trzy główne kategorie¹:

- **Czynniki biologiczne** – to między innymi: wysoki poziom, testosteronu, zaburzenia hormonalne, zaburzenia w ośrodkowym układzie nerwowym, zaburzenia chromosomowe,
- **Czynniki psychologiczne** – negatywne doświadczenia z okresu dzieciństwa, cechy osobowości agresywno – impulsywnej, stres, nieudane relacje partnerskie i rodzinne, uzależnienia, niedojrzałość, patologia postaw rodzicielskich,
- **Czynniki kulturowe** – np. kultura patriarchalna, nowe media (telewizja, gry, Internet).

---

¹ Z. Lew-Starowicz, „Przemoc seksualna”, Agencja Wydawnicza Jacka Santorskiego.

1.1. Cele i ogólne założenia badania

Niniejsza diagnoza społeczna realizowana na zlecenie Gminy Drawsko Pomorskie ma na celu ukazanie skali problemu przemocowego na terenie gminy. Zakres działań badawczych odnosił się do zidentyfikowania następujących kwestii:

- zidentyfikowania problemu przemocowego wśród różnych grup (dzieci, młodzieży, dorosłych mieszkańców),
- zidentyfikowania przyczyn lub czynników wywołujących sytuacje problemowe,
- ustalenie odsetka populacji rodzin zagrożonych przemocą w rodzinie,
- zidentyfikowania skutków występujących problemów,
- wskazanie celów strategicznych, szczegółowych oraz kierunków działań,
- pokazanie rozwiązań mających na celu wyjaśnienie sytuacji problemowej lub złagodzenie jej skutków.

1.2. Problematyka badania

Zakres prac badawczych odnosił się do zdiagnozowania następujących problemów:

- ✓ **Przemocy w rodzinie** - ten rodzaj przemocy często określany jest także mianem „*przemocy domowej*”. W polskim porządku prawnym charakterystykę i definicję zjawiska przemocy w rodzinie zawiera Ustawa z dnia 29 lipca 2005r „*O przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie*”². Wskazano w niej, iż za „*przemoc w rodzinie*” uważa się *jednorazowe lub powtarzające się wielokrotnie „umyślne działanie lub zaniechanie naruszające prawa lub dobra osobiste”* członków danej rodziny lub osób wspólnie zamieszkujących i gospodarujących ze sprawcą tego rodzaju zachowań. Podobną charakterystykę tego zjawiska zawarto w Kodeksie Karnym (art. 207 K.K.), w którym istnieje pojęcie „*znęcania się*” fizycznego lub psychicznego nad osobą najbliższą lub „*inną osobą pozostającą w stałym lub przemijającym stosunku zależności od sprawcy albo nad małoletnim lub osobą nieporadną ze względu na jej stan psychiczny lub fizyczny*”³. Charakterystyczną cechą przemocy w rodzinie jest wykorzystanie przez sprawców tego rodzaju zachowań, posiadanej siły i dominacji nad innymi członkami rodziny, w celu podporządkowania ich i zmuszenia do określonych

---

² Ustawa z dnia 29. Lipca 2005r „O przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie”, (Dz.U. z 2011 r. Nr 149, poz. 887).

³ J. Polanowski, Przeciwdziałanie przemocy w rodzinie. Prawo i praktyka., Wydawnictwo Edukacyjne „Parpamedia”, Warszawa 1999, s. 21.

zachowań. Z tego powodu osobami doświadczającymi przemocy są najczęściej osoby, które w strukturze danej rodziny są zależne od swych opiekunów lub bliskich.

Przemoc w rodzinie charakteryzuje się tym, że:

- Jest intencjonalna, tzn. jest zamierzonym, celowym działaniem człowieka,
  - Jest nakierowana na kontrolowanie i podporządkowanie ofiary,
  - Odbywa się w warunkach nierównowagi sił – sprawca ma i wykorzystuje przewagę nad ofiarą,
  - Prowadzi do naruszenia podstawowych praw i wolności ofiary.
- ✓ **Przemocy rówieśniczej** - „wszelkie nieprzypadkowe akty godzące w wolność osobistą jednostek lub przyczyniające się do fizycznej, a także psychicznej szkody osoby, wykraczające poza społeczne zasady wzajemnych relacji”⁴. Coraz powszechniejszym rodzajem agresji rówieśniczej jest dręczenie jednych uczniów przez drugich, które często ma miejsce także w środowisku wirtualnym (cyberprzemoc). Przemoc rówieśnicza może przybierać formę przemocy bezpośredniej oraz pośredniej. Sprawcą przemocy rówieśniczej może być pojedyncza osoba lub grupa.

---

⁴ I. Pospieszyl, „ Patologie społeczne”, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2008.

2. METODOLOGIA BADANIA

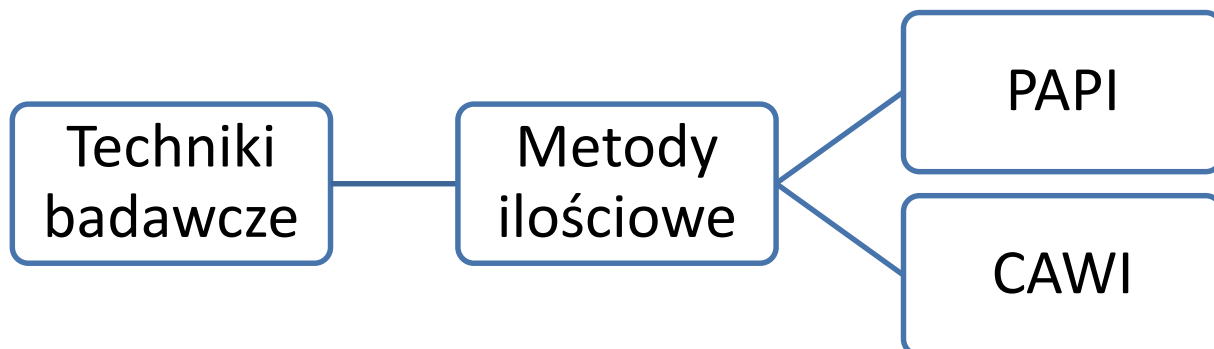
2.1. Uzasadnienie i wybór techniki badawczej

Istotą badania było **poznanie opinii oraz postaw względem problemu przemocowego oraz oszacowanie skali zjawiska**. W tym celu zdecydowano się na przeprowadzenie badań wśród dorosłych mieszkańców oraz uczniów.

W badaniach **zastosowano triangulację technik badawczych**. Koncepcja badania uwzględniła zapewnienie trafności i rzetelności planowanych działań. Wiązała się z tym przede wszystkim z triangulacją źródeł danych, polegającą na zastosowaniu kilku technik analitycznych.

Diagnozę problemów społecznych na terenie Gminy Drawsko Pomorskie rozpoczęto od przeprowadzenia **badania wśród dorosłych mieszkańców**. Zostały one wykonane zgodnie z metodologią ilościową, za pomocą **metody PAPI** (wywiad bezpośredni realizowany przy użyciu papierowej ankiety). Wykorzystana technika badawcza opierała się na bezpośrednim komunikowaniu się ankietera z respondentami, przy wykorzystaniu ustrukturyzowanego narzędzia badawczego, jakim był kwestionariusz ankiety. W ten sposób przebadano dorosłych mieszkańców. Link odnoszący się do ankiety internetowej został umieszczony również na głównej stronie Urzędu Gminy Drawsko Pomorskie oraz Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Drawsku Pomorskim. Uzupełnione przez dorosłych mieszkańców ankiety zostały odesłane w formie elektronicznej w postaci zestawienia wszystkich danych, co zapewniło badanym pełną anonimowość.

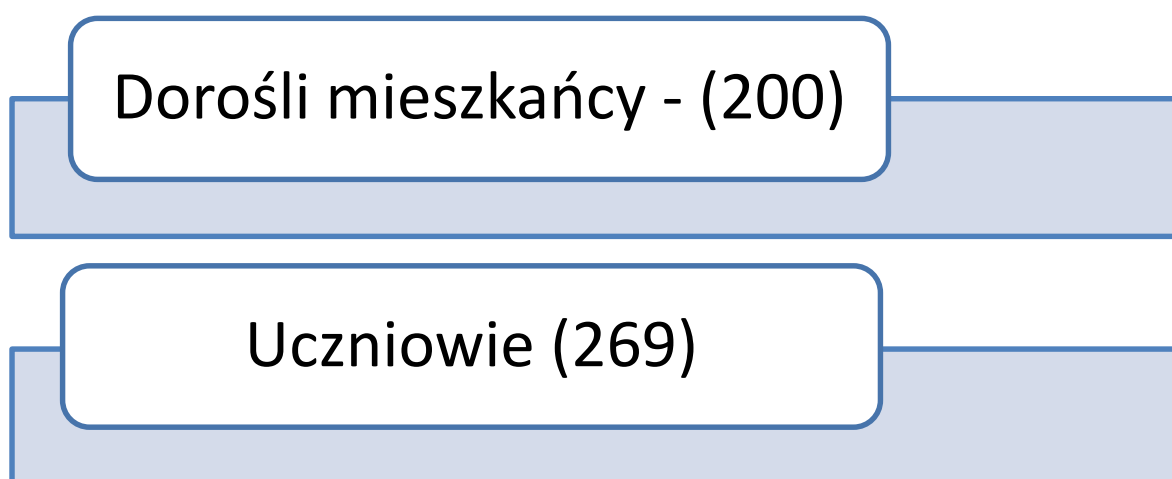
W przypadku uczniów zastosowano badanie ankietowe za **pomocą ankiety internetowej (CAWI)**. Przed przystąpieniem do ankietowania dzieci i młodzieży szkolnej, za każdym razem uzyskiwano zgodę dyrekcji placówki szkolnej na przeprowadzenie badania, udzielano informacji o całkowitej anonimowości oraz o zasadach wypełniania kwestionariuszy, by zminimalizować ryzyko występowania braków danych.

2.2. Dobór próby

Badania zostały przeprowadzane w 2022 roku. W badaniu łącznie wzięło udział 469 osób. Zróżnicowany dobór próby umożliwił pogłębienie badanych zjawisk związanych bezpośrednio z zagrożeniami społecznymi na terenie gminy oraz uzyskanie informacji i opinii z różnych środowisk.

Poniższy wykres przedstawia szczegółową strukturę próby badawczej:

2.3. Narzędzia badawcze

Kwestionariusz ankiety opracowanej na potrzeby niniejszej diagnozy można podzielić na 3 części.

- 1. Część adresowo-tytułową** - umieszcza się ją na pierwszej stronie ankiety, gdzie wyszczególnione są takie kwestie jak: nazwa ośrodka badawczego, tytuł kwestionariusza oraz szczegółowe instrukcje dla respondenta.
- 2. Część merytoryczną** - zawarte są w niej pytania dotyczące badanych zagadnień.
- 3. Część metryczkową** - zawarte są w niej dane dotyczące respondenta. Są to np. płeć, wykształcenie, stan cywilny, przedział wiekowy lub miejsce zamieszkania. Informacje te pozwalają na korelacje z innymi pytaniami zawartymi w ankiecie.

Kwestionariusz ankiety użyty do zebrania danych miał podobną konstrukcję niezależnie od badanej grupy. Składał się z pytań zamkniętych jednego lub wielokrotnego wyboru. Ze względu na specyfikę poszczególnych grup dokonano spersonalizowania pytań, dostosowując ich charakter do profilu respondenta. Wyniki przedstawione w raporcie mają charakter procentowy.

Ewentualne dysproporcje związane są z zaokrągleniem do liczb całkowitych (maksymalnie +/- 1%).

3. BADANIE DOROSŁYCH MIESZKAŃCÓW

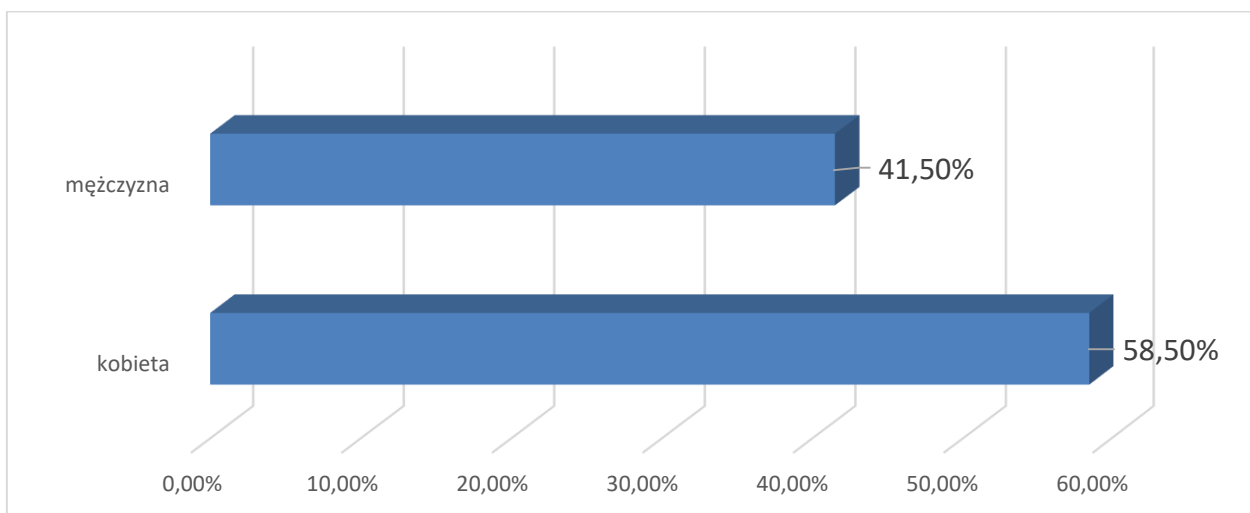
Przeprowadzone wśród mieszkańców badania ankietowe dotyczyły przede wszystkim ich ogólnej wiedzy i opinii na temat zjawiska przemocy oraz spostrzeżeń wpływających z obserwacji najbliższego otoczenia.

W sumie respondenci udzielili odpowiedzi na 40 pytań, a do ankiety dołączona została metryczka pozwalająca na ustalenie między innymi: wieku, płci oraz statusu zawodowego respondentów.

3.1. Struktura badanej próby

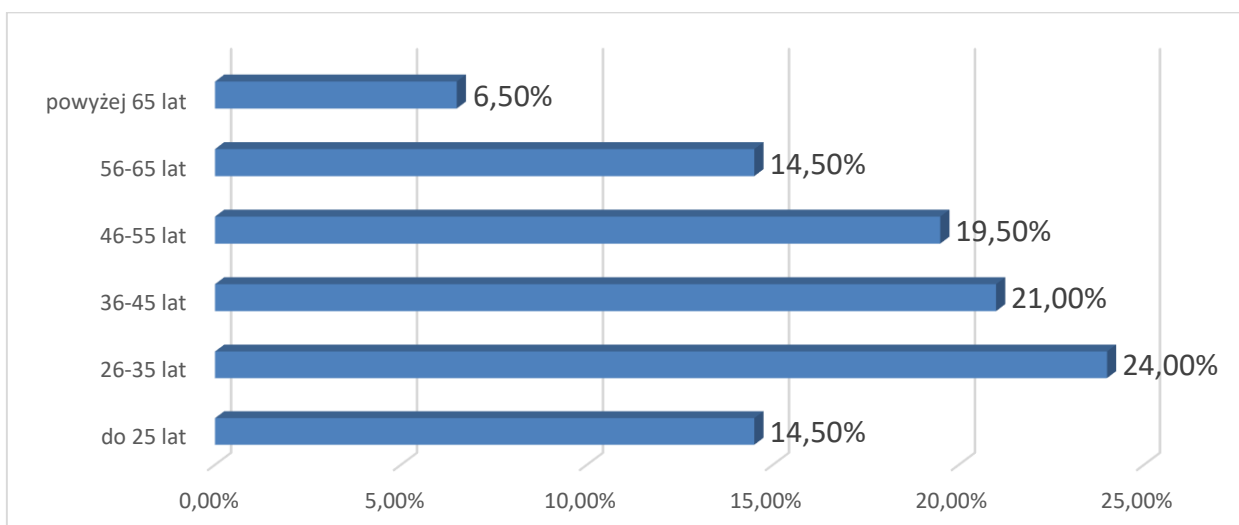
W badaniu diagnozującym problem przemocy na terenie Gminy Drawsko Pomorskie wzięło udział 200 dorosłych mieszkańców. 41,50% badanej próby stanowili mężczyźni, zaś 58,50% kobiety.

Wyk. 1. Płeć

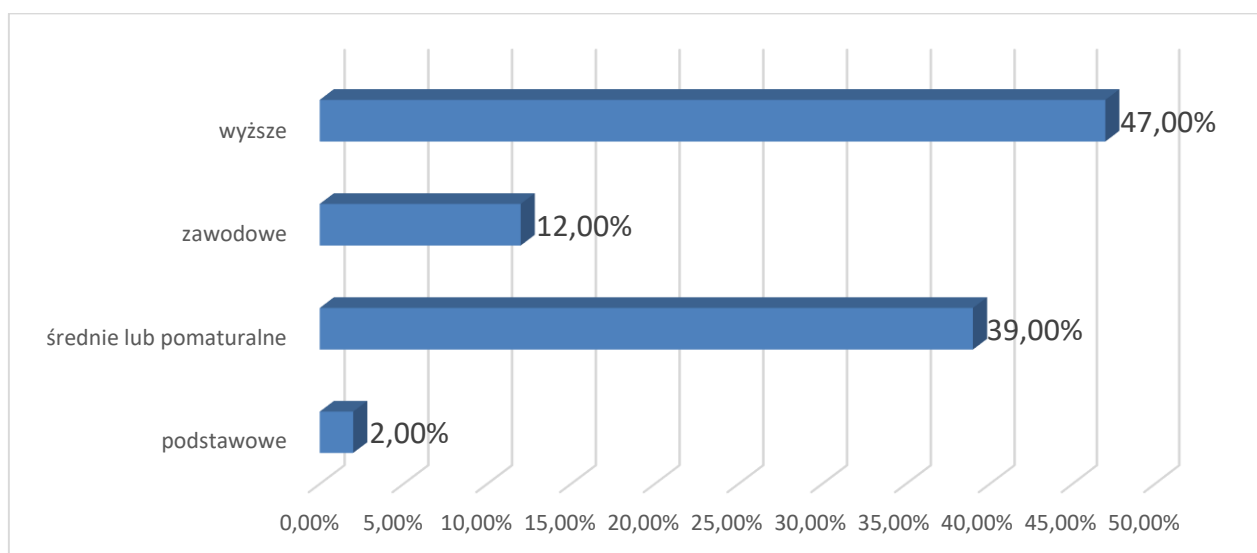
Największy odsetek badanych znalazł się w grupie 26-35 lata (24,00%) oraz w grupie osób 36-45 lat (21,00%). Natomiast 19,50% mieszkańców znajduje się w grupie 46-55 lat, 14,50% w grupie 56-65 lat oraz do 25 lat. Najmniej liczną grupę (6,50%) stanowiły osoby w wieku powyżej 65 lat.

Wyk. 2. Wiek

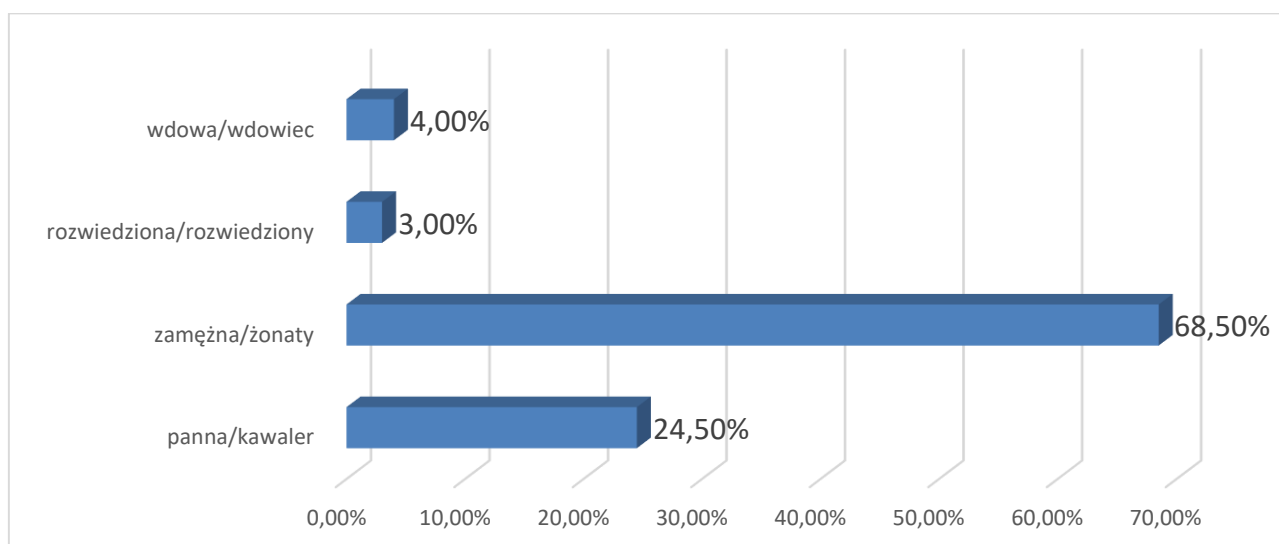
Największa grupa badanych mieszkańców biorących udział w badaniu to osoby z wykształceniem wyższym (47,00%) oraz średnim lub pomaturalnym (39,00%). Natomiast 12,00% ankietowanych posiadało wykształcenie zawodowe, zaś wykształcenie podstawowe posiadało 2,00% respondentów.

Wyk. 3. Wykształcenie

Największą część próby stanowiły osoby zamężne/żonate (68,50%) oraz panny/kawalerowie (24,50%). Ponadto 4,00% próby stanowiły wdowy/wdowcy, zaś 3,00% to osoby rozwiedzione.

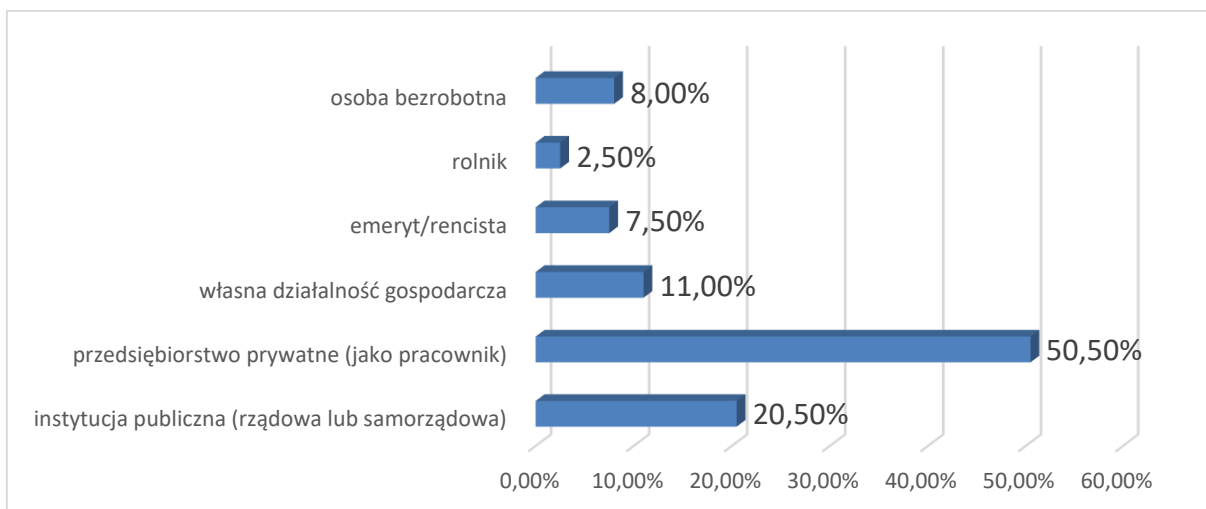
Wyk. 4. Stan cywilny

Ponad połowa respondentów to osoby zatrudnione w prywatnych przedsiębiorstwach – taką odpowiedź wskazało 50,50% ankietowanych. Natomiast co piąta osoba biorąca udział

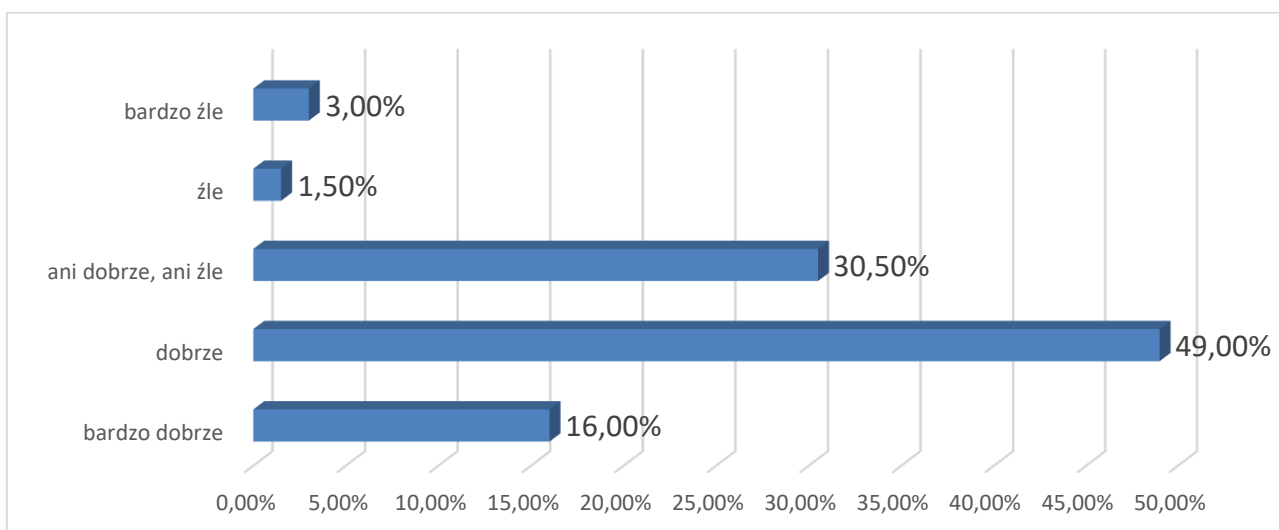
w badaniu pracuje w instytucjach publicznych. Własną działalność gospodarczą prowadzi 11,00% osób, 7,50% próby stanowili emeryci/renciści, 8,00% to osoby bezrobotne, zaś 2,50% osób to rolnicy.

Wyk. 5. Zatrudnienie

Respondentów poproszono również o określenie swojej obecnej sytuacji życiowej. Blisko połowa badanych mieszkańców oceniła swoją sytuację materialną jako dobrą (49,00%). 30,50% osób przyznało, iż znajduje się w ani dobrej, ani złej sytuacji materialnej, zaś bardzo dobrze oceniło ją 16,00% ankietowanych. Nieliczna grupa osób oceniła negatywnie swój status materialny – 1,50% osób źle, zaś 3,00% bardzo źle.

Wyk. 6. Sytuacja materialna:

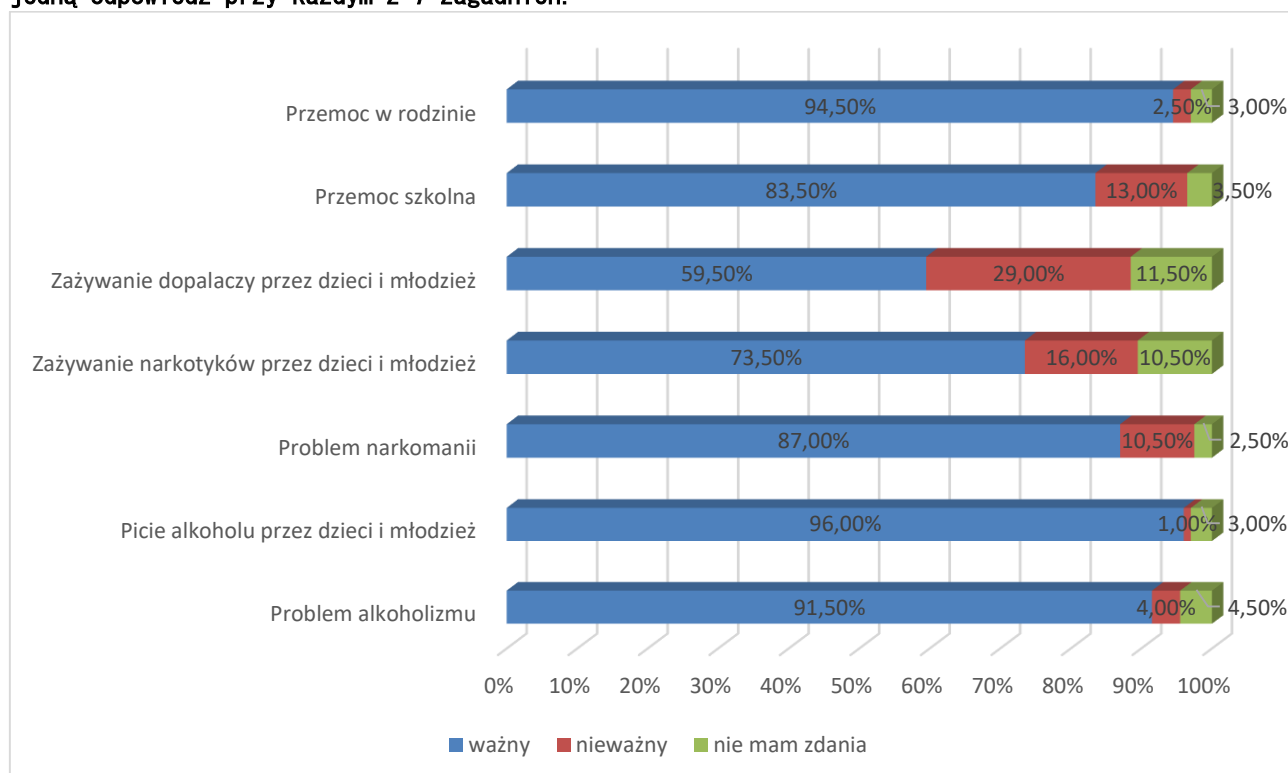
3.2. Postrzeganie wybranych problemów społecznych

Pierwszy blok pytań skierowanych do dorosłych mieszkańców dotyczył zainteresowania mieszkańców sytuacją społeczną gminy oraz postrzegania przez nich wybranych problemów społecznych występujących na terenie Gminy Drawsko Pomorskie.

Respondenci mieli ustosunkować się do wybranych kwestii poprzez ocenę ich ważności. W ankiecie wyjaśniono, że problem ważny istnieje i wymaga wzmoczonych działań ze strony odpowiednich instytucji, problem nieważny nie istnieje i nie wymaga podejmowania działań.

Z zebranych danych wynika, że wymienione problemy społeczne nie są obojętne dla mieszkańców biorących udział w badaniu. Najistotniejszym problemem wydaje się dla nich picie alkoholu przez dzieci i młodzież (96,00%), przemoc w rodzinie (94,50%), problem alkoholizmu (91,50%), problem narkomanii (87,00%), problem przemocy szkolnej (83,50%), zażywanie narkotyków przez dzieci i młodzież (73,50%) oraz zażywanie dopalaczy przez dzieci i młodzież (59,50%).

Wyk. 7. Jak ocenia Pan/i istotność wymienionych problemów społecznych w swoim miejscu zamieszkania? Problem ważny istnieje i wymaga wzmoczonych działań ze strony odpowiednich instytucji, problem nieważny nie istnieje i nie wymaga podejmowania działań. Można wybrać jedną odpowiedź przy każdym z 7 zagadnień.

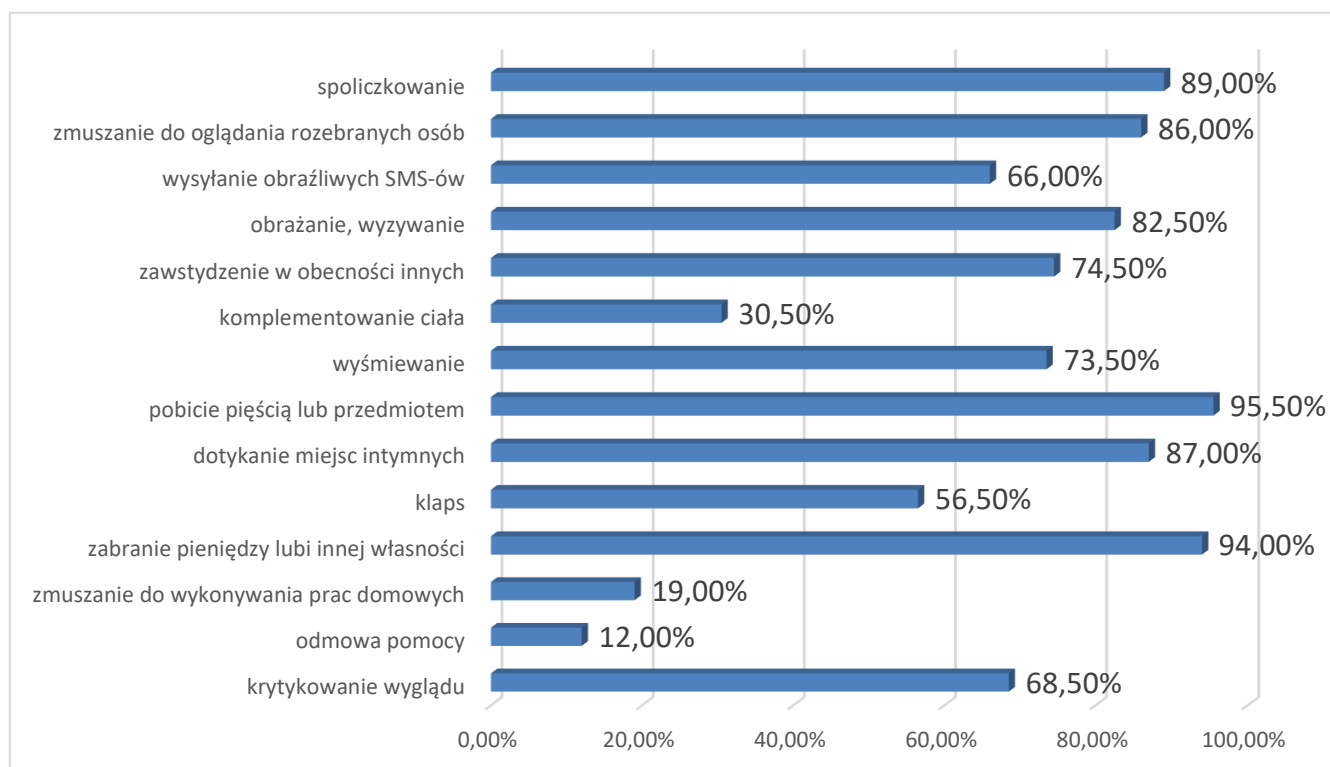

3.3. Wiedza dotycząca zjawiska przemocy

Niniejszy blok pytań skierowanych do dorosłych mieszkańców ma na celu sprawdzenie stanu wiedzy na temat przemocy. Pytania kierowane do ankietowanych sprawdzały, czym zdaniem ankietowanych jest przemoc, jakie są przyczyny tego zjawiska oraz między innymi jaki stosunek mają respondenci wobec stosowania kar wobec dzieci.

Na początek mieszkańców poproszono, aby wskazali te sytuacje, które ich zdaniem można nazwać aktem przemocy. W tym przypadku możliwe było zaznaczenie kilku odpowiedzi. Jak wynika z przedstawionej analizy, dla większości mieszkańców bicie pięścią lub przedmiotem jest aktem przemocy – taką odpowiedź wskazało 95,50% respondentów. W dalszej kolejności wymieniano: zabieranie pieniędzy lub innej własności (94,00%), spoliczkowanie (89,00%), dotykание miejsc intymnych (87,00%), zmuszanie do oglądania rozebranych zdjęć (86,00%), obrażanie, wyzywanie (82,00%), zawstydzanie w obecności innych (74,50%), wyśmiewanie (73,50%), krytykowanie wyglądu (68,50%), wysłanie obraźliwych SMS-ów (66,00%), klaps (56,50%), komplementowanie ciała (30,50%), zmuszanie do wykonywania prac domowych (19,00%) oraz odmowa pomocy (12,00%).

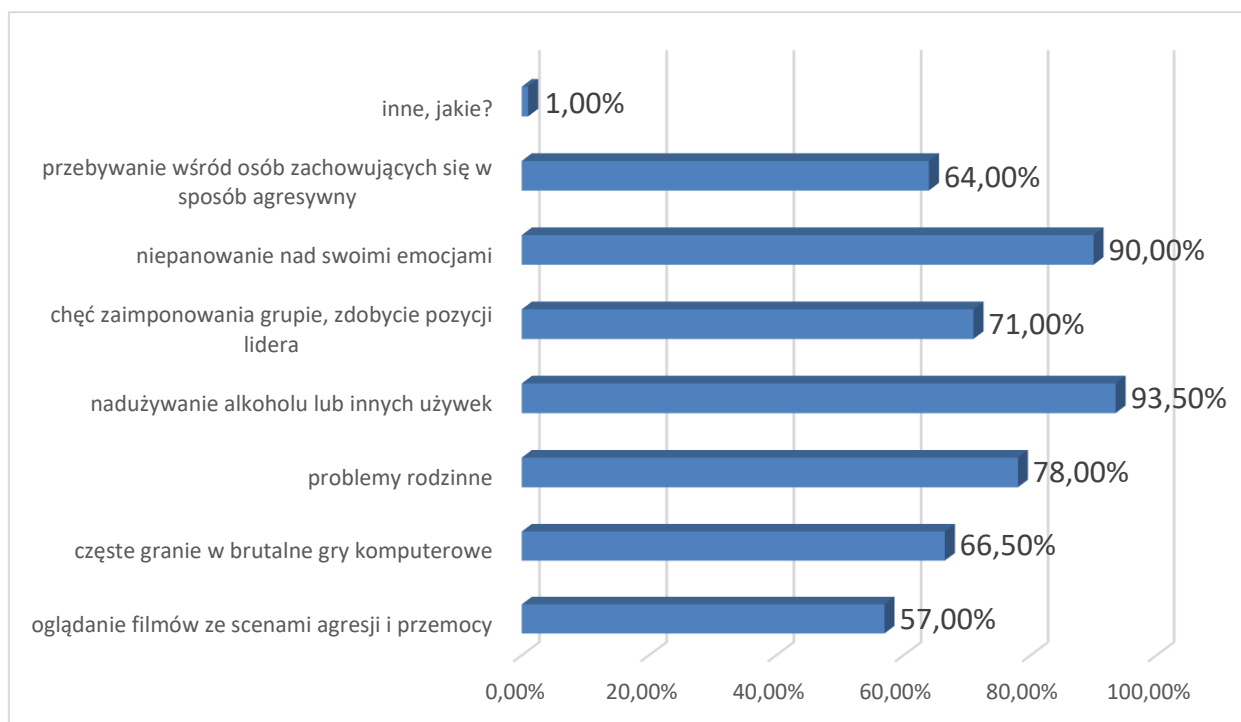
Wyk. 8. Które z wymienionych sytuacji są Pana/i zdaniem aktem przemocy? Możesz zaznaczyć kilka odpowiedzi.

* Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

Głównym źródłem przemocy, zdaniem ankietowanych mieszkańców Gminy Drawsko Pomorskie jest nadużywanie alkoholu lub innych używek taką odpowiedź wskazało 93,50% osób, a dla 90,00% jest o niepanowanie nad swoimi emocjami. W dalszej kolejności ankietowani wymieniali: problemy rodzinne (78,00%), chęć zaimponowania grupie oraz zdobycie pozycji lidera (71,00%), częste granie w brutalne gry komputerowe (66,50%), przebywanie wśród osób zachowujących się w sposób agresywny (64,00%) oraz oglądanie filmów ze scenami agresji i przemocy (57,00%).

Wyk. 9. Jakie mogą być Pana/i zdaniem przyczyny przemocy? Możesz zaznaczyć kilka odpowiedzi.

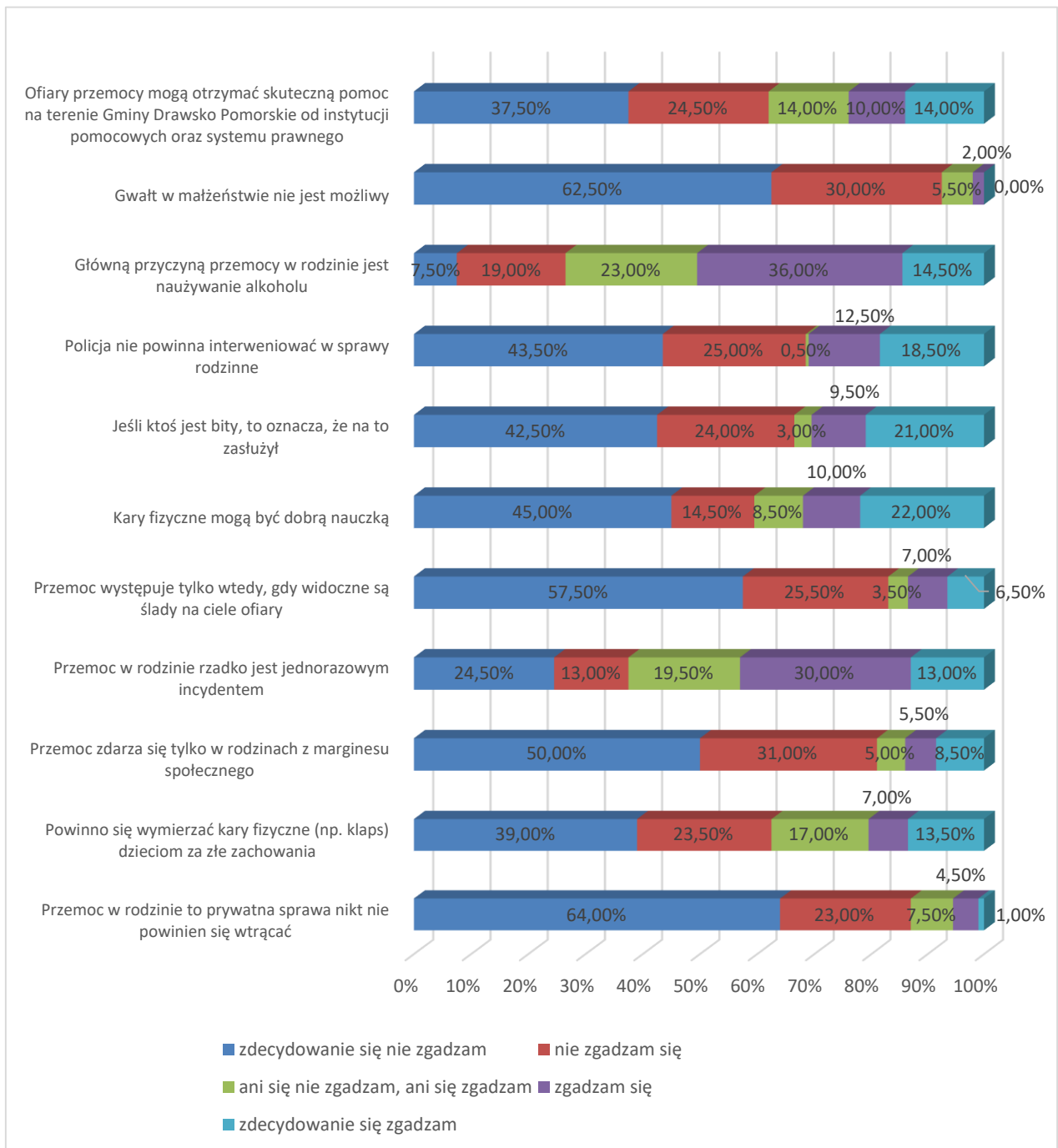

* Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

Mieszkańców poproszono również o ustosunkowanie się do wybranych stwierdzeń. Jak wynika z udzielonych odpowiedzi, respondenci w większości posiadają wiedzę na temat przemocy. Badani w większości przyznawali, iż osoba doznająca przemocy nie jest winna zaistniałej sytuacji (42,50%). Mają świadomość tego, iż do gwałtu może dojść również w małżeństwie (62,50%), a także, że przemoc może zdarzyć się w każdej rodzinie, bez względu na jej status (50,00%). Dodatkowo ankietowani mają świadomość, iż nie są konieczne widoczne ślady pobicia, aby mówić o doświadczaniu przemocy (57,50%). Zgadzają się także, iż policja ma prawo interweniować w sprawy rodziny (43,50%) oraz, iż przemoc w rodzinie nie jest tylko sprawą tej rodziny (64,00%).

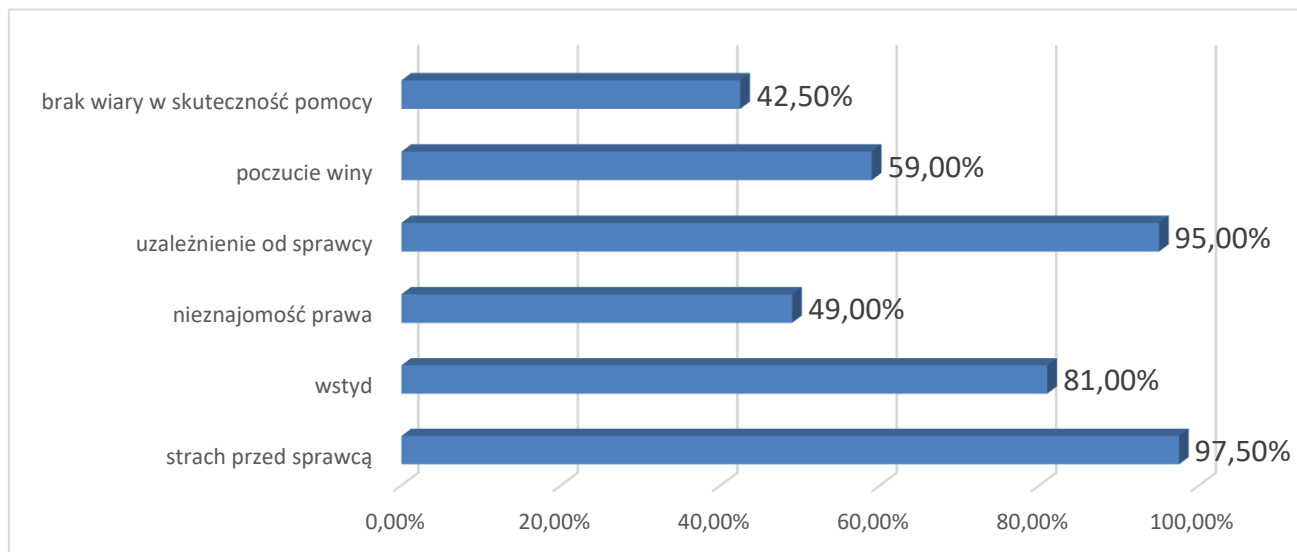

Wyk.10. Proszę odpowiedzieć na ile zgadza się Pana/i z poniższym stwierdzeniem, gdzie:

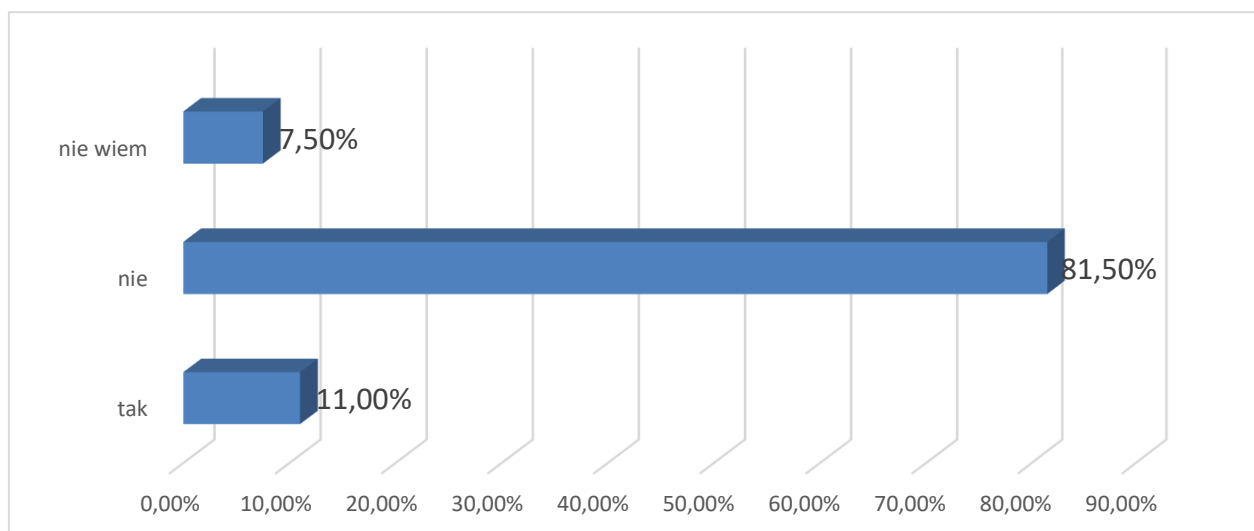
W dalszej kolejności zapytano mieszkańców o powody, które ich zdaniem powstrzymują osobę doznającą przemocy przed szukaniem pomocy. Zdecydowana większość osób przyznała, że głównym powodem jest w tym przypadku strach przed sprawcą przemocy (97,50%) oraz uzależnienie od sprawy (95,00%). W dalszej kolejności ankietowani wskazywali na: wstyd (81,00%), poczucie winy (59,00%), nieznajomość prawa (49,00%) oraz brak wiary w skuteczność pomocy (42,50%).

Wyk. 11. Co może powstrzymać osobę doznającą przemoc przed szukaniem pomocy?

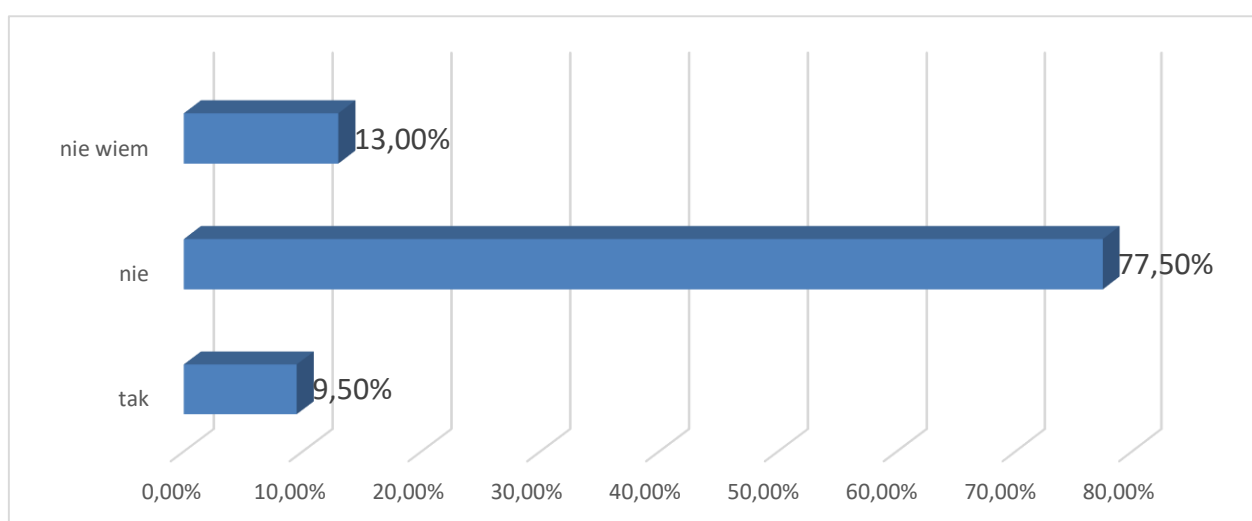
Większość mieszkańców uważa również, że nie istnieją okoliczności usprawiedliwiające stosowanie przemocy. Taką opinię wyraziło 81,05% respondentów. Natomiast 7,50% osób nie potrafiło9 udzielić odpowiedzi na to pytanie. Zaś 11,00% ankietowanych uważa, że stosowanie przemocy może być usprawiedliwione.

Wyk. 12. Czy Pana/i zdaniem istnieją okoliczności usprawiedliwiające stosowanie przemocy?

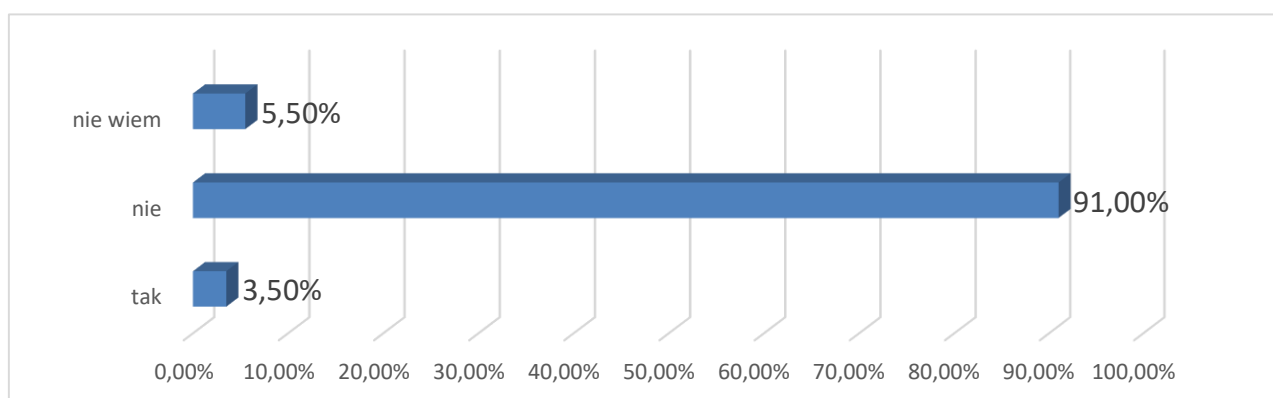
Co istotne, mieszkańcy w większości uważają, że stosowanie kar fizycznych w stosunku do dzieci nie jest dobrą metodą wychowawczą – taką opinię wyraziło 77,05% osób. Nie ma zdania na ten temat 13,00% ankietowanych. Natomiast 9,50% osób uważa, że przemoc fizyczna w stosunku do dzieci jest dobrą metodą wychowawczą. Warto zwrócić uwagę, iż w poprzednim pytaniu 13,50% ankietowanych mieszkańców zdecydowanie zgodziło się z stwierdzeniem „powinno się wymierzać kary fizyczne dzieciom za złe zachowanie”. Pokazuje to, iż część mieszkańców utożsamia „dobre wychowanie” z stosowaniem przemocy wobec dzieci.

Wyk. 13. Czy Pana/i zdaniem stosowanie kar fizycznych w stosunku do dzieci jest dobrą metodą wychowawczą?

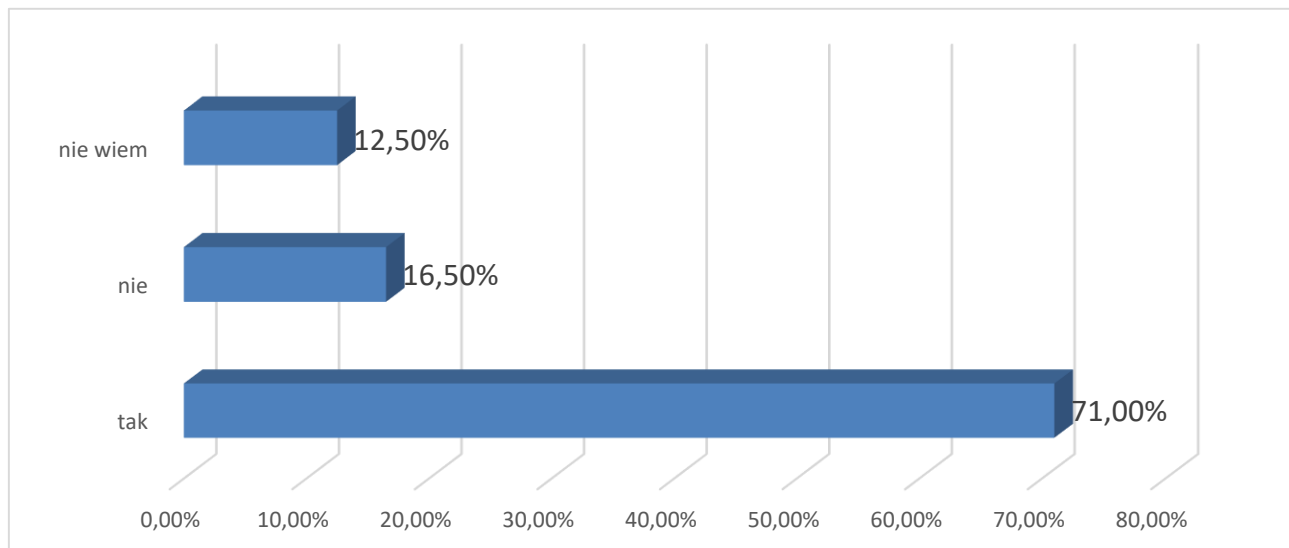
Dodatkowo 91,00% ankietowanych uważa, że nie ma okoliczności usprawiedliwiających stosowanie przemocy, zaś 3,50% respondentów sądzi, że takie okoliczności istnieją. 5,50% osób nie ma zdania na ten temat.

Wyk. 14. Czy Pana/i zdaniem istnieją okoliczności usprawiedliwiające stosowanie przemocy wobec partnera?

Również większość ankietowanych osób sądzi, iż osoby z zewnątrz powinny wtrącać się w prywatne sprawy rodziny (71,00%). Natomiast 16,50% ankietowanych uważa jednak, iż taka interwencja nie może być uzasadniona, zaś 12,50% osób nie potrafiło udzielić odpowiedzi na to pytanie.

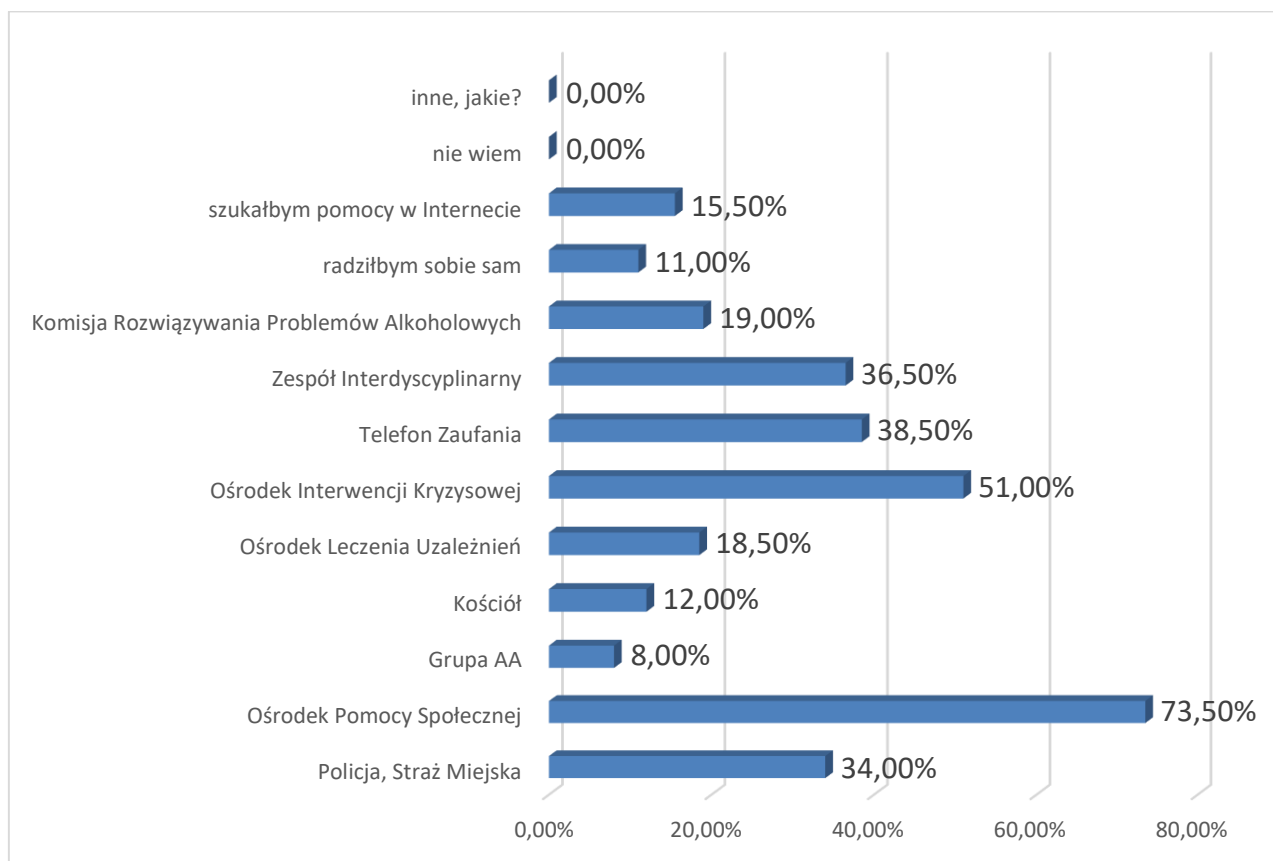
Wyk. 15. Czy uważa Pan/i, że osoby z zewnątrz powinny się wtrącać w prywatne sprawy rodziny?

W dalszej kolejności poproszono mieszkańców o wskazanie instytucji, w której można uzyskać pomoc w sytuacji przemocy w rodzinie. W opinii większości mieszkańców w przypadku takich problemów można uzyskać pomoc w: Ośrodku Pomocy Społecznej (73,50%), a także: Ośrodku Interwencji Kryzysowej (51,00%), za pomocą telefonu zaufania (38,00%), w Zespole Interdyscyplinarnym (36,50%), na Policji lub Straży Miejskiej (34,00%), w Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych (19,00%), w Ośrodku Leczenia Uzależnień (18,50%), w Kościele (12,00%) oraz Grupie AA (8,00%).

Niepokojący jest fakt, iż co dziesiąta osoba radziłaby sobie sama w takiej sytuacji, zaś 15,50% osób szukałoby pomocy w Internecie. Być może te osoby nie znają instytucji, które świadczą pomoc w takich sytuacjach lub wstydzą się prosić o taką pomoc. Warto w takiej sytuacji zastanowić się nad zwiększeniem świadomości mieszkańców dotyczących instytucji ofiarujących pomoc.

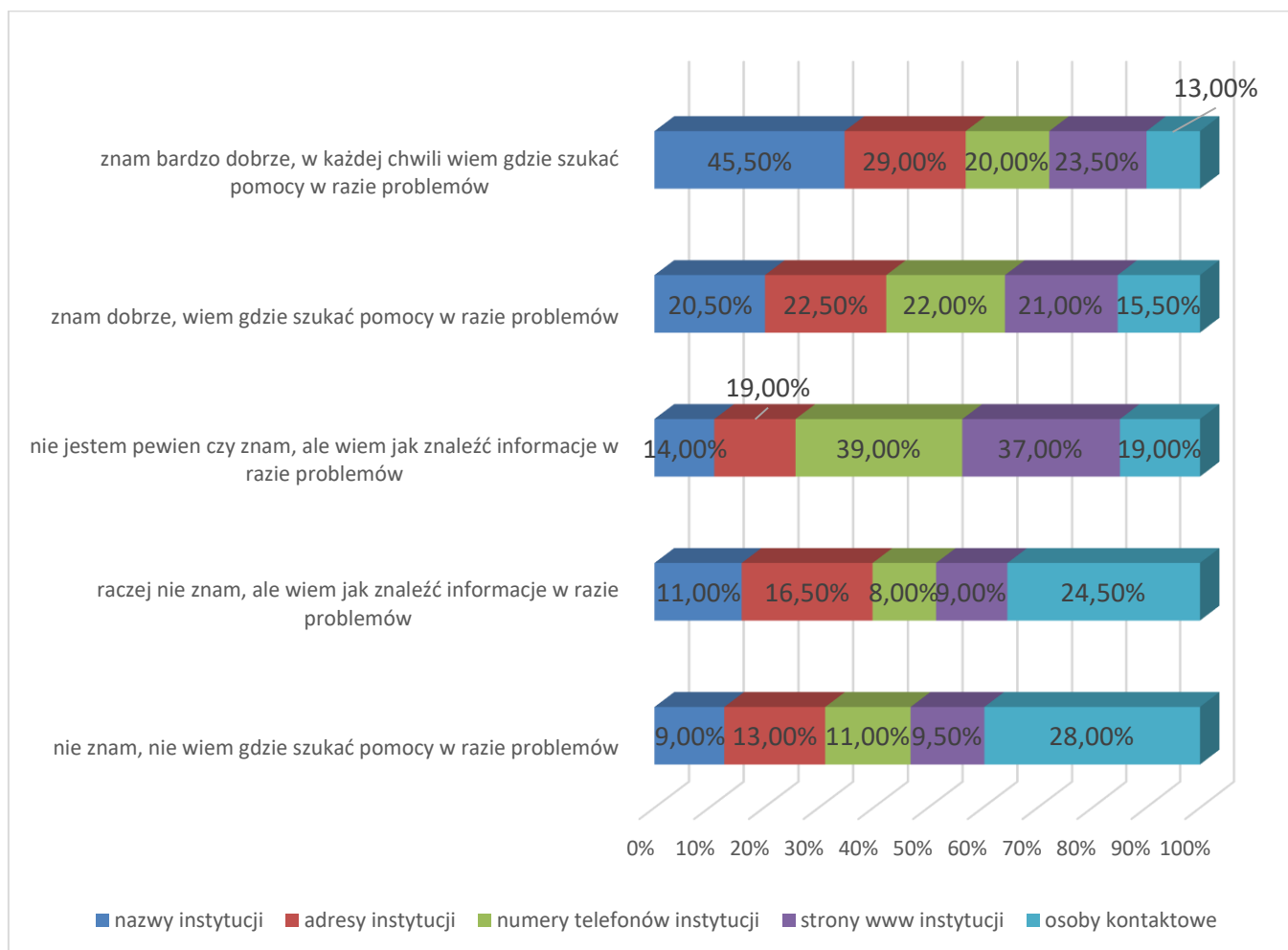
Wyk. 16. W której z niżej wymienionej instytucji może Pan/i uzyskać pomoc w sytuacji przemocy w rodzinie?

* Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

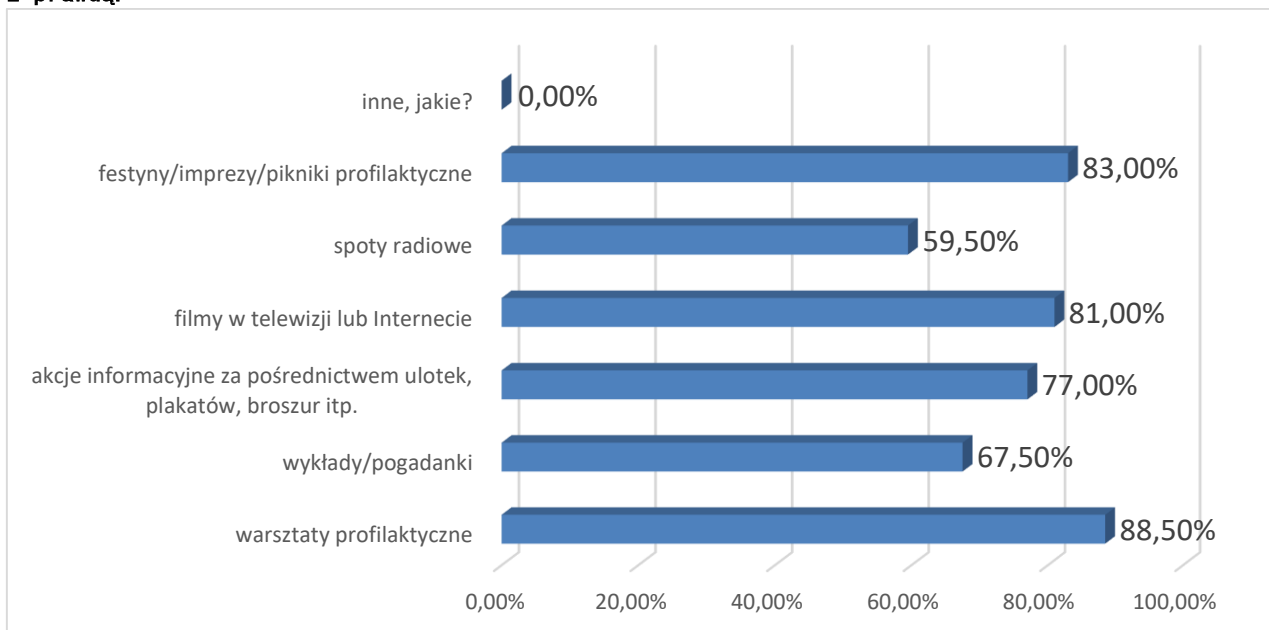
Niską świadomość znajomości instytucji pomocowych potwierdzają również odpowiedzi udzielone na kolejne pytanie. Większość ankietowanych osób nie jest pewnych czy zna dane kontaktowe do instytucji pomocowych. Jedynie 45,50% osób bardzo dobrze zna nazwy instytucji pomocowych, 20,00% osób bardzo dobrze zna numery telefonu, 23,50% strony internetowe oraz 13,00% osoby kontaktowe, a 29,00% osób adresy tych instytucji. Natomiast 20,50% osób dobrze zna nazwy tych instytucji, 22,50% zna dobrze adresy, 15,50% osoby kontaktowe oraz 22,00% numery telefonu, zaś 21,00% strony internetowe. 11,00% osób raczej nie zna nazw instytucji pomocowych oraz 9,00% stron internetowych. 8,00% raczej nie zna numerów telefonu oraz 24,50% osób kontaktowych, zaś 16,50% raczej nie zna adresów tych instytucji. Niepokojący jest fakt, iż 9,00% osób nie zna zupełnie nazw instytucji pomocowych, 13,00% nie zna ich adresów, 28,00% osób kontaktowych, zaś 9,50% stron internetowych oraz 11,00% numerów telefonu.

Wyk. 17. Czy zna Pan/i dane kontaktowe do instytucji pomocowych, gdzie można się zgłosić w razie problemów?

Mieszkańców poproszono również o to, aby wskazali formy działań, które według nich przynoszą najlepsze efekty w przeciwdziałaniu przemocy. Większość osób wskazała tutaj na warsztaty profilaktyczne (88,50%) oraz festyny/ imprezy/pikniki profilaktyczne (83,00%). W dalszej kolejności wskazywano na: filmy w telewizji i Internecie (81,00%), akcje informacyjne za pośrednictwem ulotek (77,00%), wykłady i pogadanki (67,50%) oraz spoty radiowe (59,50%).

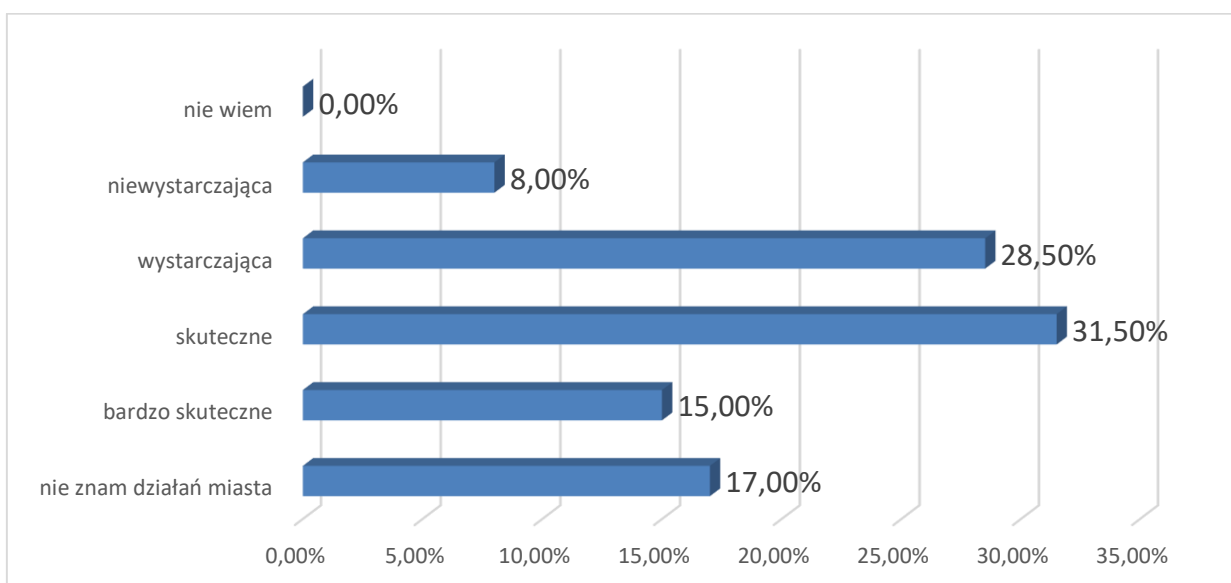
Wyk.18. Poniżej wymieniono różne formy działań, które z nich według Pana/i przyniosą najlepsze efekty w przeciwdziałaniu przemocy? Możesz zaznaczyć wszystkie odpowiedzi zgodne z prawdą.

* Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

31,50% mieszkańców uważa, że działania na rzecz zwalczania przemocy podejmowane przez gminę są skuteczne, a 15,00% iż są bardzo skuteczne. 28,50% osób uważa, iż są one wystarczające, zaś 8,00% osób przyznaje, iż są one niewystarczające. Niepokojący jest fakt, iż 17,00% osób nie zna działań gminy.

Wyk.19. Proszę ocenić skuteczność działań podejmowanych na rzecz zwalczania przemocy przez Pana/i gminę?

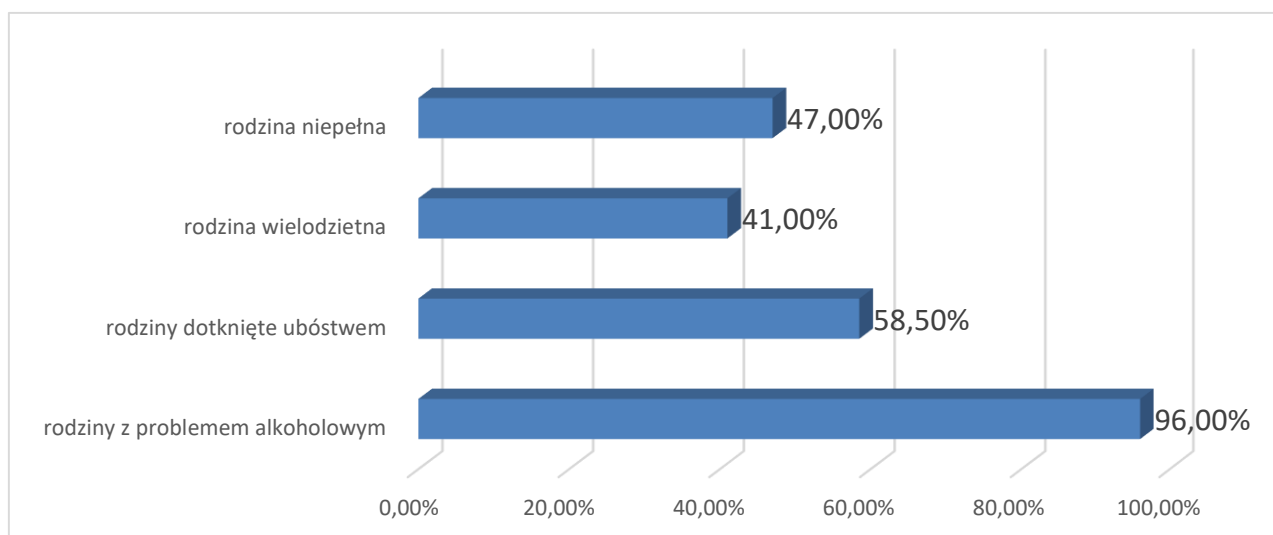

3.4. Przemoc domowa z perspektywy dorosłych mieszkańców

Niniejsza część diagnozy ma na celu scharakteryzowanie zjawiska przemocy domowej z perspektywy mieszkańców gminy, a także próbę oszacowania skali zjawiska w Gminie Drawsko Pomorskie.

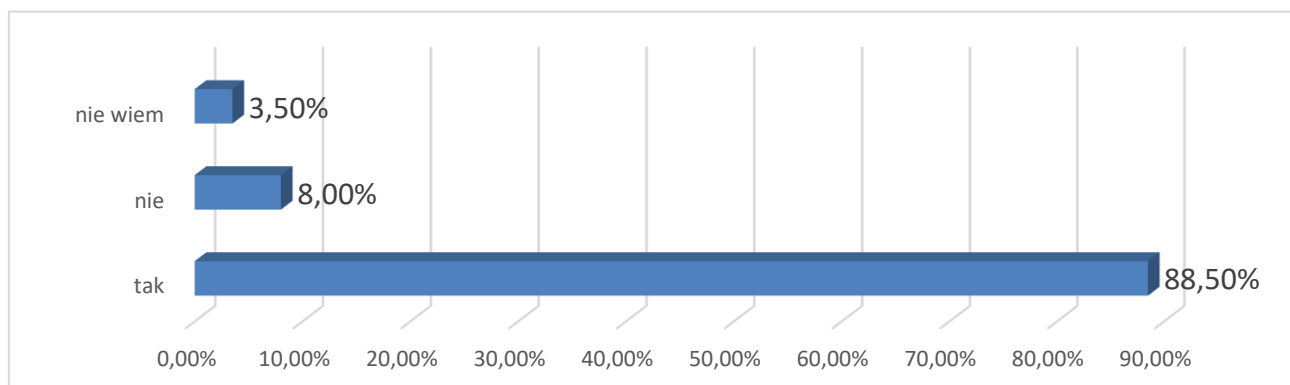
Na początek zapytano mieszkańców, które rodziny są najbardziej zagrożone przemocą domową. Jak wynika z udzielonych odpowiedzi, rodziny z problemem alkoholowym – taką odpowiedź wskazało (96,00%). Natomiast 58,50% respondentów wskazało na rodziny dotknięte ubóstwem, 47,00% na rodziny niepełne oraz 41,00% na rodziny wielodzietne.

Wyk. 20. Które rodziny są najbardziej zagrożone zjawiskiem przemocy domowej?

Według opinii większości mieszkańców, zjawisko przemocy w rodzinie jest obecne na terenie Gminy Drawsko Pomorskie. Taką odpowiedź wskazało 88,50% ankietowanych. Natomiast 8,00% osób jest przeciwnego zdania. 3,50% ankietowanych nie ma zdania na ten temat.

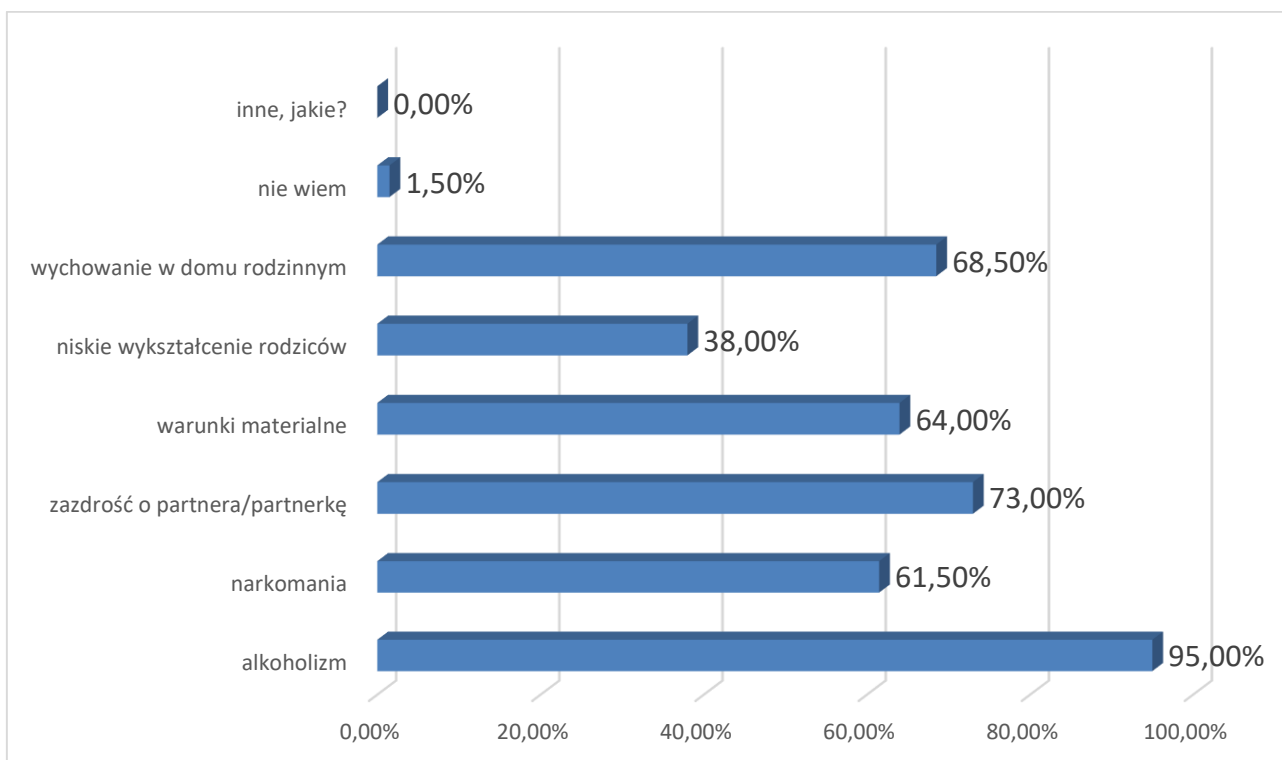
Wyk. 21. Jak Pan/i sądzi, czy w Pana/i gminie występuje zjawisko przemocy w rodzinie?

Zdaniem mieszkańców bezpośredni wpływ na problem przemocowy w gminie mają używki – aż 95,00% osób wskazało tutaj na alkohol, zaś 61,50% na narkotyki. Natomiast 73,00% osób wskazało zazdrość o partnera/partnerkę (6%), a 68,50% ankietowanych uważa, że duży wpływ na zjawisko przemocy w gminie ma wychowanie w domu rodzinnym. W dalszej kolejności ankietowani wskazywali na: warunki materialne (64,00%) oraz niskie wykształcenie rodziców (38,00%).

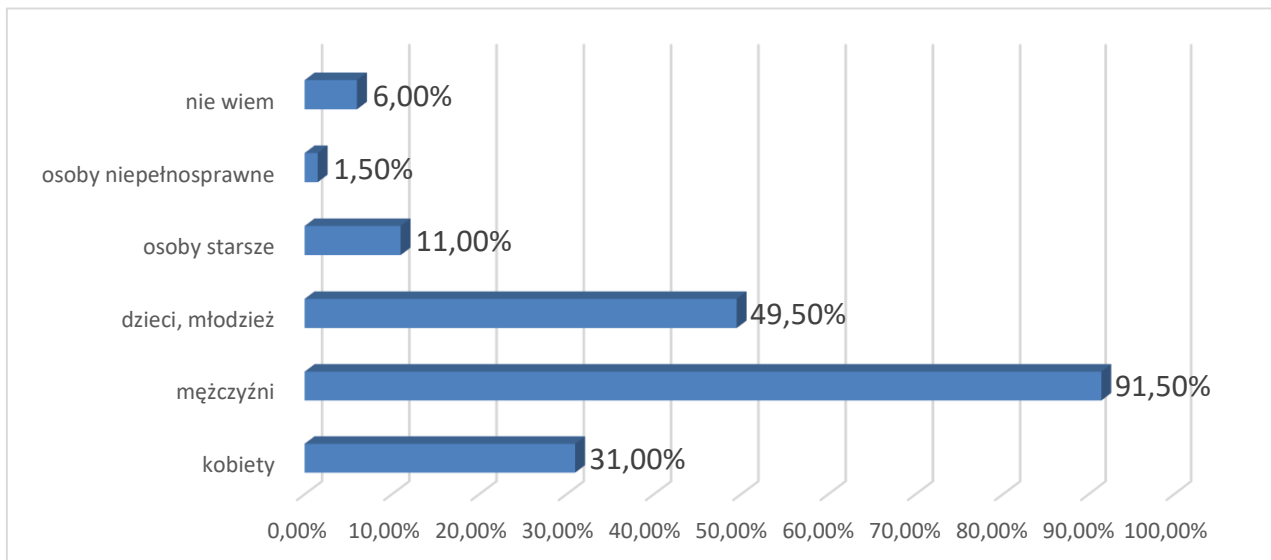
Wyk. 22. Co według Pana/i ma bezpośredni wpływ na przemoc w rodzinie w Pana/i gminie? Można wybrać kilka odpowiedzi.

* Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

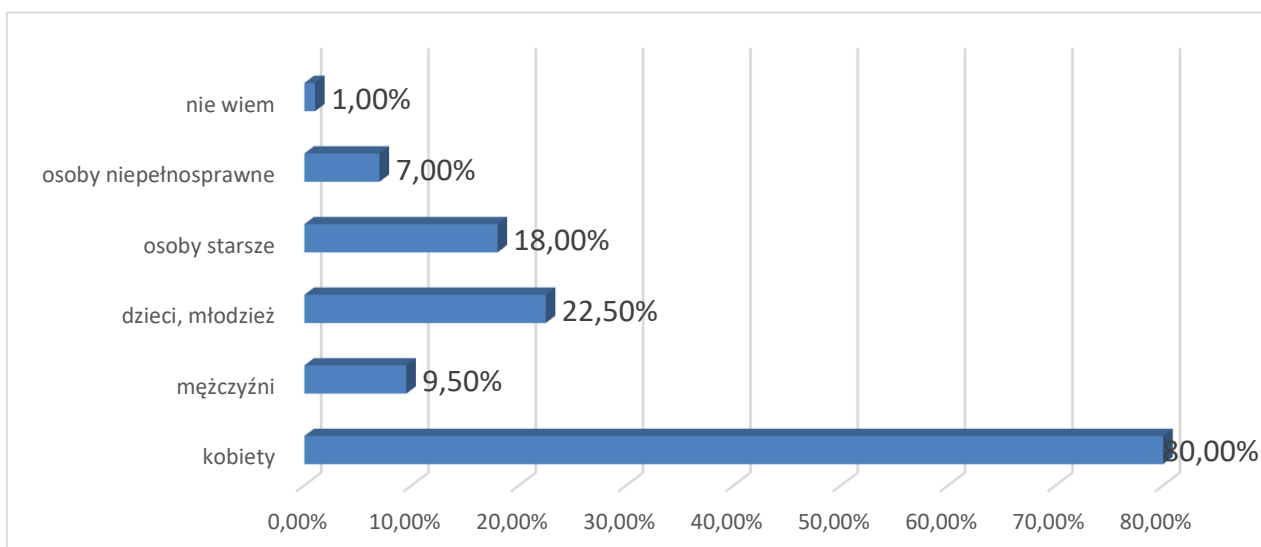
Mieszkańcy Gminy Drawsko Pomorskie posiadają stereotypowy obraz przemocy w rodzinie. Zdaniem 91,50% ankietowanych sprawcą przemocy najczęściej są mężczyźni. Natomiast zdaniem 31,00% to kobiety głównie są osobami stosującymi przemoc. Rzadziej wskazywano na: dzieci i młodzież (49,50%), osoby starsze (11,00%) oraz osoby niepełnosprawne (1,50%).

Wyk. 23. Kto według Pana/i jest najczęściej sprawcą przemocy w rodzinie w Pana/i gminie?

Natomiast osobami najczęściej doznającymi przemoc w domu są zdaniem ankietowanych: kobiety (80,00%) oraz dzieci i młodzież (22,50%). Blisko co piąty ankietowany (18,00%) wskazał na osoby starsze, 7,00% na osoby niepełnosprawne, zaś jedynie 9,50% osób uważa, że ofiarami przemocy domowej najczęściej są mężczyźni.

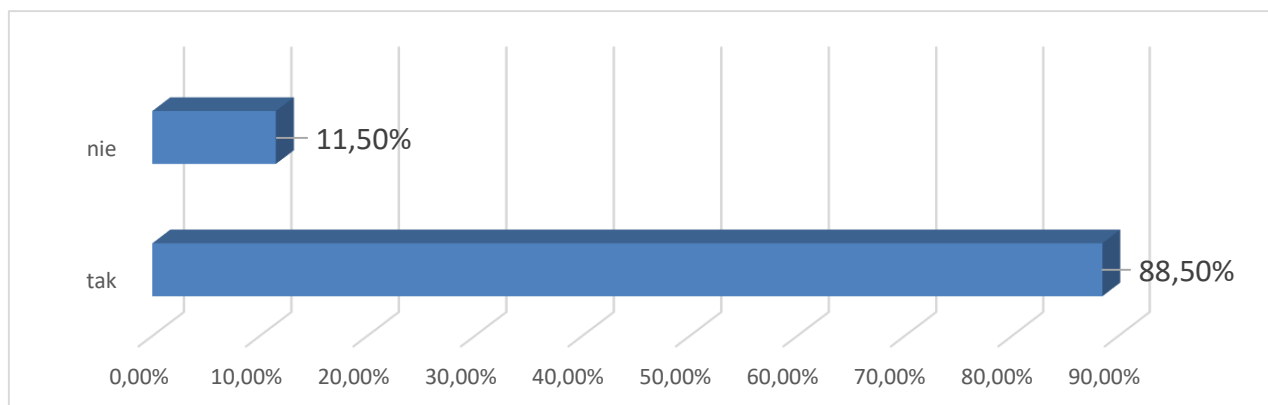
Wyk. 24. Kto według Pana/i jest najczęściej ofiarą przemocy w rodzinie w Pana/i gminie?

* Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

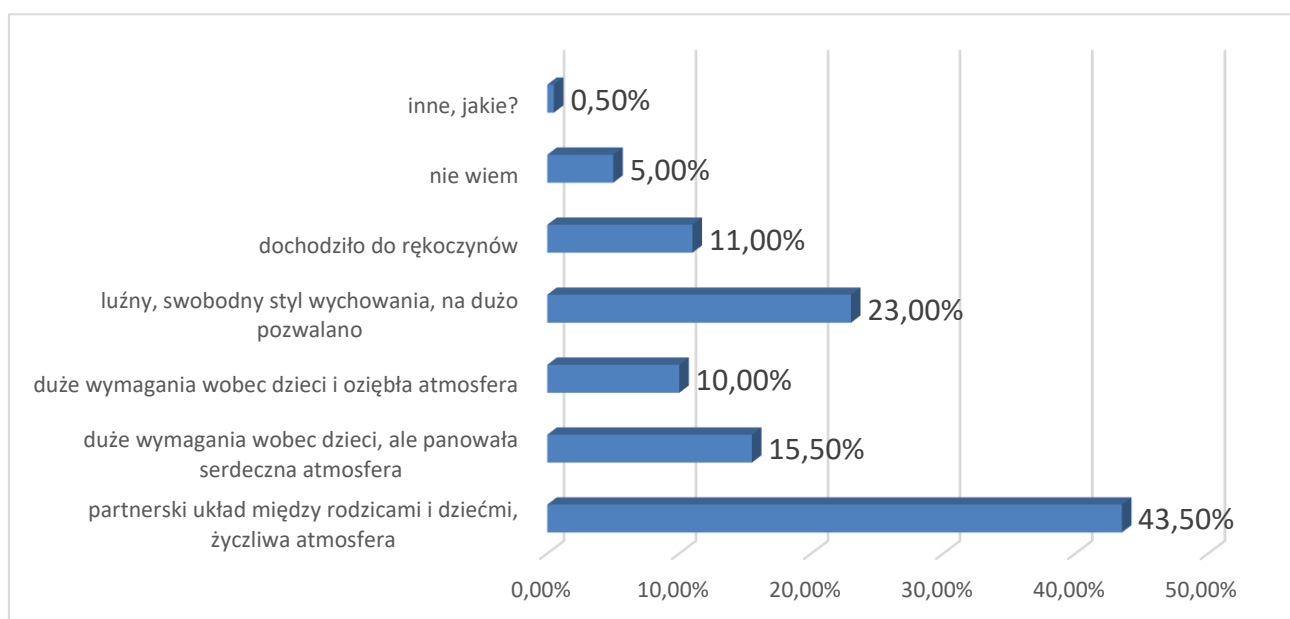
Niepokojący jest fakt, iż 88,50% ankietowanych osób przyznało, że zna osoby, które doznają przemocy w domu. Dane te pokazują, iż zjawisko przemocy domowej jest obecne na terenie Gminy Drawsko Pomorskie.

Wyk. 25. Czy zna Pan/i kogoś w swoim otoczeniu kto jest ofiarą przemocy w swoim domu?

Blisko połowa mieszkańców przyznała, że w ich domu rodzinnym panowała życzliwa atmosfera oraz partnerski układ między rodzicami a dziećmi (43,50%). Natomiast w domu 15,50% ankietowanych panowała serdeczna atmosfera, ale rodzice mieli duże wymagania wobec dzieci. Oziębła atmosfera panowała w rodzinach 10,00% respondentów, w domach 23,00% osób panowała luźna atmosfera oraz swobodny styl wychowania. 11,00% respondentów przyznało, iż w ich domu dochodziło do rękoczynów.

Wyk. 26. Proszę określić, jakie relacje i klimat wychowania panowały w Pana/i domu rodzinnym:

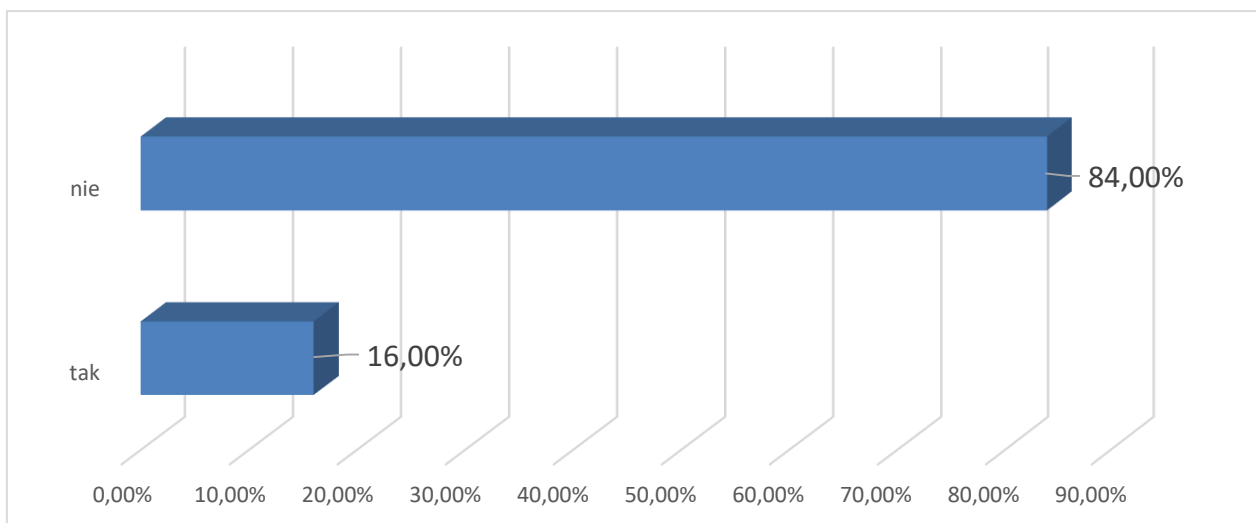

* Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

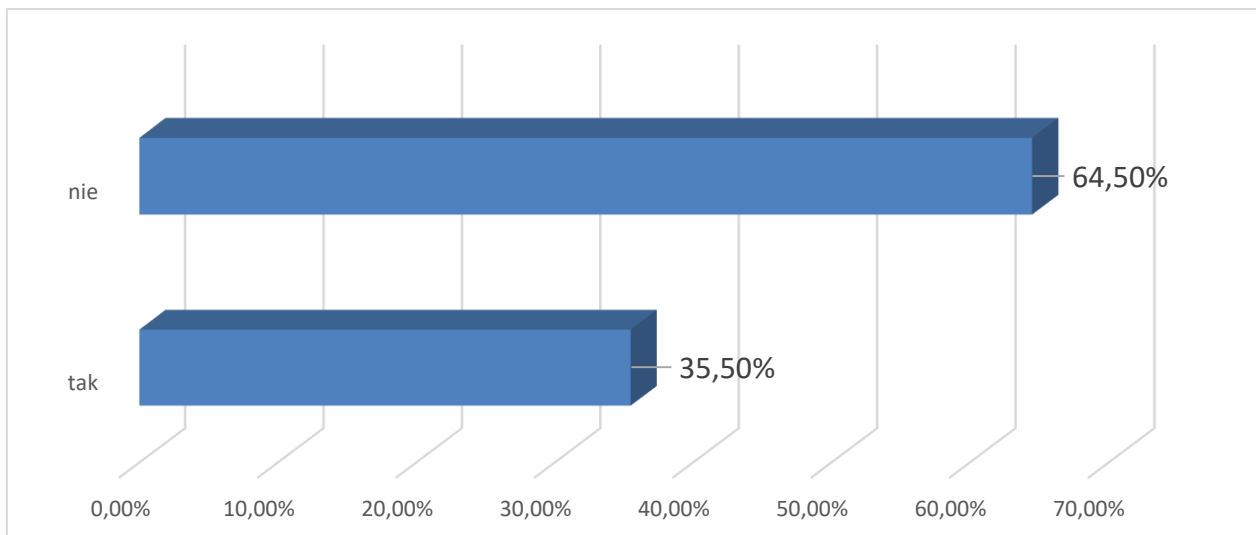
Ponadto 16,00% ankietowanych mieszkańców przyznała, iż w ich domu lub otoczeniu występuje problem przemocy.

Wyk. 27. Czy w Pana/i domu/otoczeniu występuje problem przemocy?

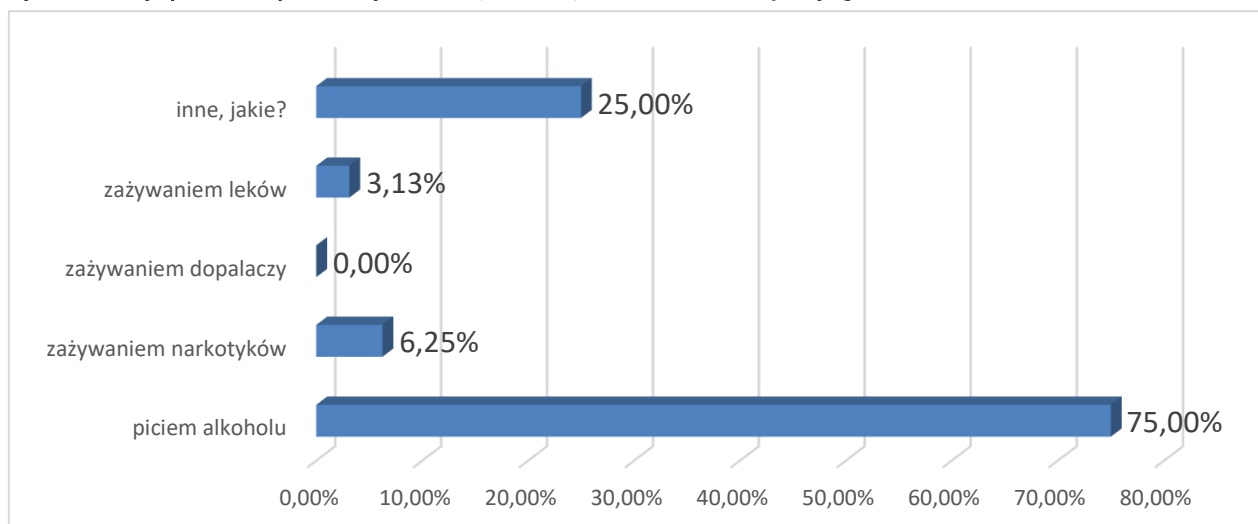
Warto zwrócić uwagę na fakt, iż 35,50% osób przyznało, iż było kiedykolwiek ofiarą przemocy w domu.

Wyk. 28. Czy był/a Pan/i kiedykolwiek ofiara przemocy?

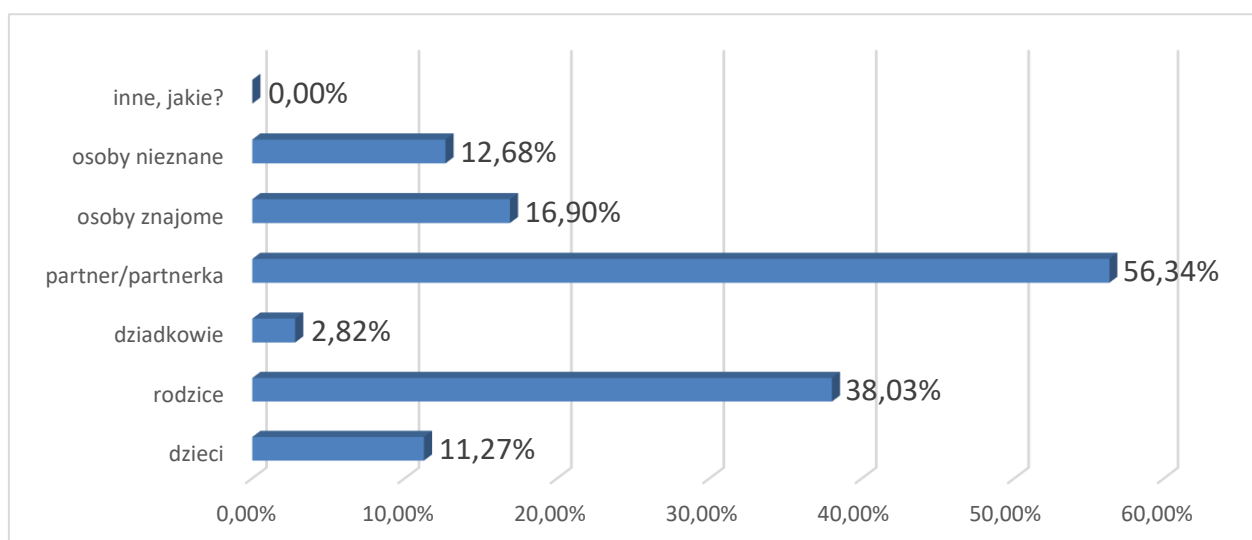
Osoby, które przyznały, iż w ich domu występuje zjawisko przemocy, uważają, iż jest ono spowodowane głównie problemem alkoholowym (75,00%). Natomiast zdaniem 6,25% ankietowanych problem ten wynika z zażywania narkotyków oraz zażywania leków (3,13%).

Wyk. 29. Czy problem przemocy w Pana/i domu/otoczeniu związany jest z:

Zdaniem ankietowanych, osobami stosującymi przemoc wobec ankietowanych osób byli: partner/ partnerka (56,35%), rodzice (38,0%), osoby znajome (16,90%), osoby nieznane (12,68%) oraz dzieci (11,27%) i dziadkowie (2,82%). Co czwarty ankietowany wskazał także na inne osoby.

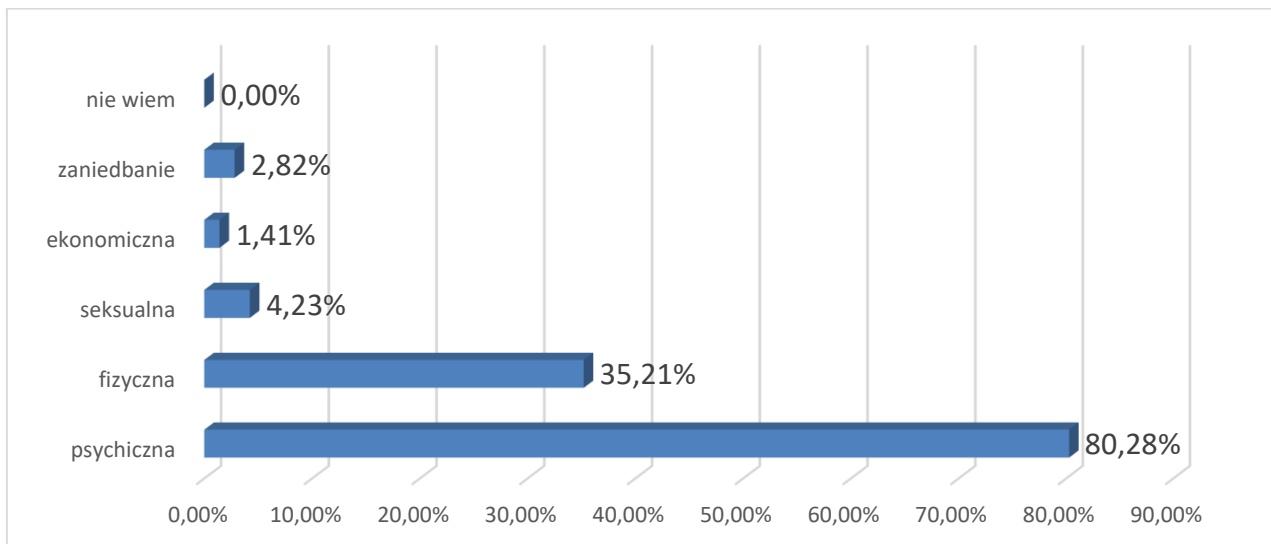
Wyk. 30. Kto stosował wobec Pana/i przemoc?

* Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

Ankietowani, którzy przyznali, iż doznali kiedykolwiek przemocy, doświadczyli przede wszystkim przemocy psychicznej (80,228%) oraz fizycznej (35,211%). Rzadziej wskazywano natomiast na przemoc seksualną (4,23%), zaniedbanie (2,82%) oraz przemoc ekonomiczną (1,41%).

Wyk. 31. Jakiego rodzaju przemocy Pan/i doznał/a? Można wybrać kilka odpowiedzi.

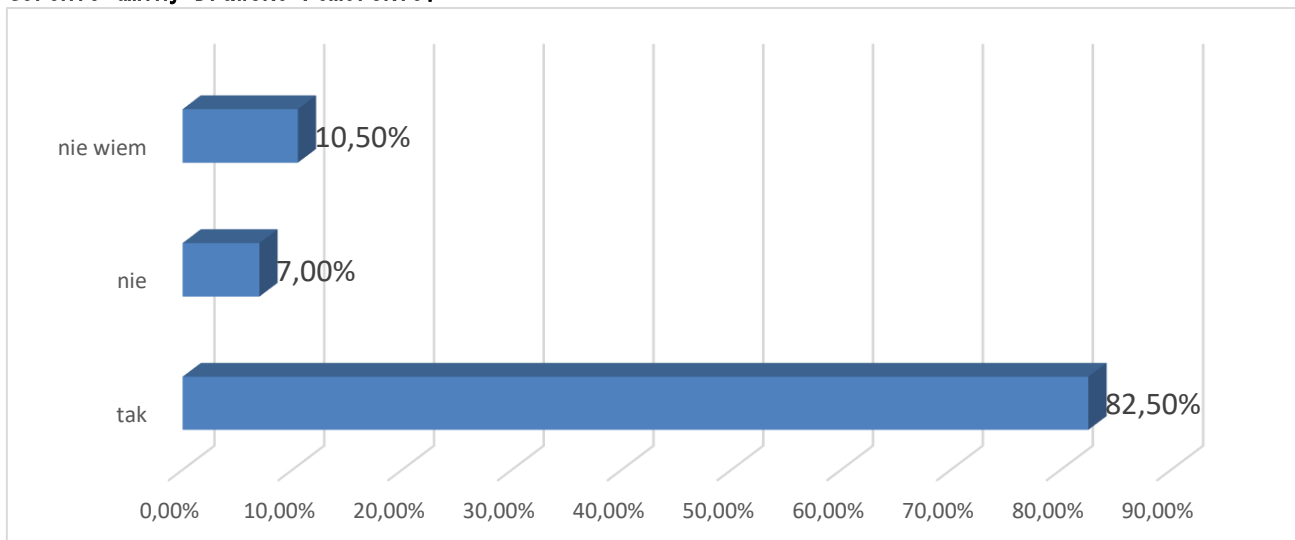

* Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

3.5. Przemoc rówieśnicza

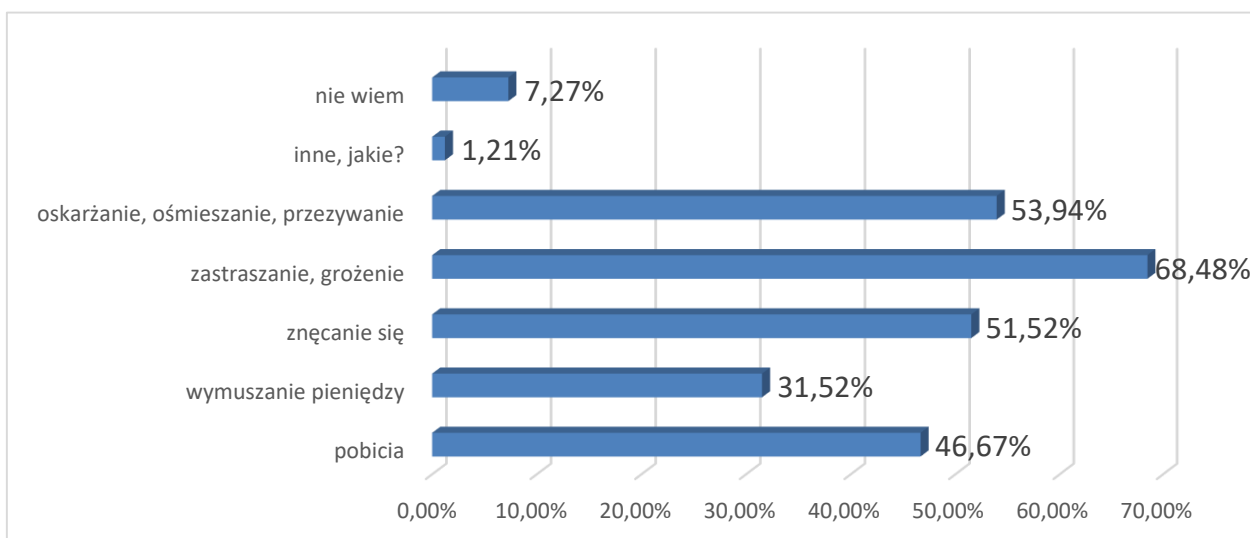
Kolejnym analizowanym problemem jest zjawisko przemocy rówieśniczej. Zdaniem 82,50% ankietowanych problem ten jest obecny w szkołach na terenie Gminy Drawsko Pomorskie. Natomiast 7,00% ankietowanych uważa, że problem ten jest nieobecny w szkołach, zaś 10,50% osób nie potrafiło udzielić odpowiedzi na to pytanie.

Wyk. 32. Czy według Pana/i dochodzi do przemocy rówieśniczej w szkołach, które są na terenie Gminy Drawsko Pomorskie?

Osoby, które przyznają, iż w szkołach występuje zjawisko przemocy, uważają, że przybiera ona postać: zastraszania i grożenia (68,48%), oskarżania, ośmieszania, przezywania (53,94%), znęcania się (51,52%), pobic (46,67%) oraz wymuszania pieniędzy (31,52%). Pokazuje to, że zdaniem ankietowanych w szkołach ma miejsce głównie przemoc psychiczna.

Wyk. 33. Czy wie Pan/i w jakiej formie przejawia się agresja i przemoc w szkole?

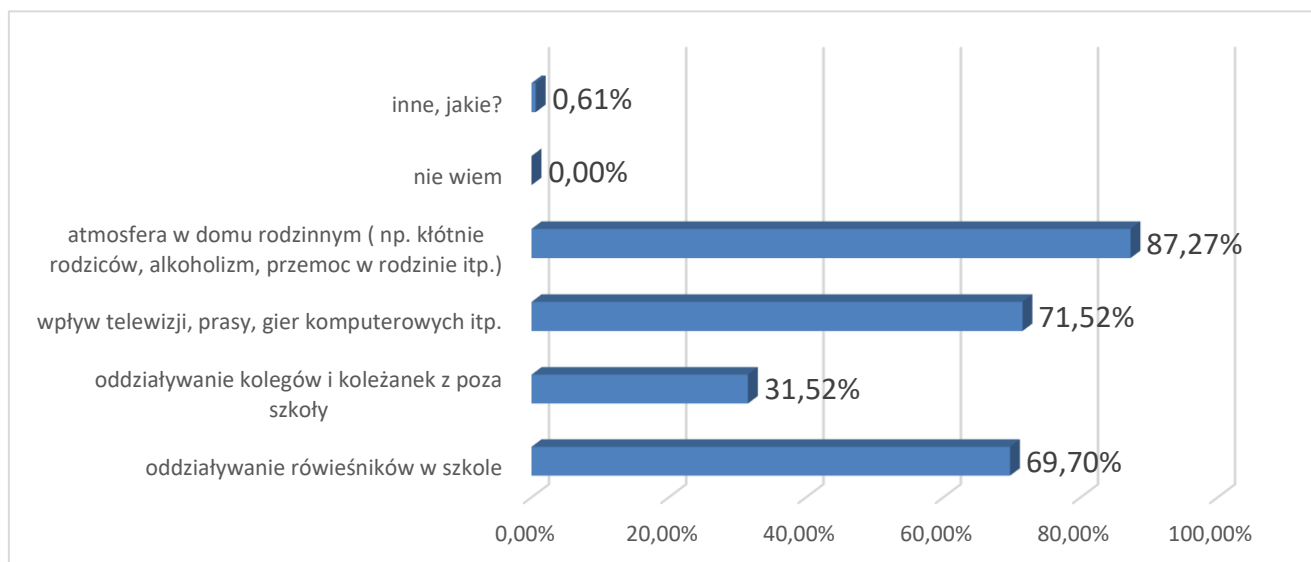

* Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

Respondenci sądzą, iż przyczyną takiego zachowania uczniów może być przede wszystkim: atmosfera w domu rodzinnym (87,27%), wpływ telewizji, prasy i gier komputerowych (71,52%), oddziaływanie rówieśników w szkole (69,70%) oraz oddziaływanie kolegów i koleżanek spoza szkoły (31,52%).

Wyk. 34. Co zdaniem Pana/Pani jest przyczyną takiego zachowania uczniów? Można zaznaczyć kilka odpowiedzi

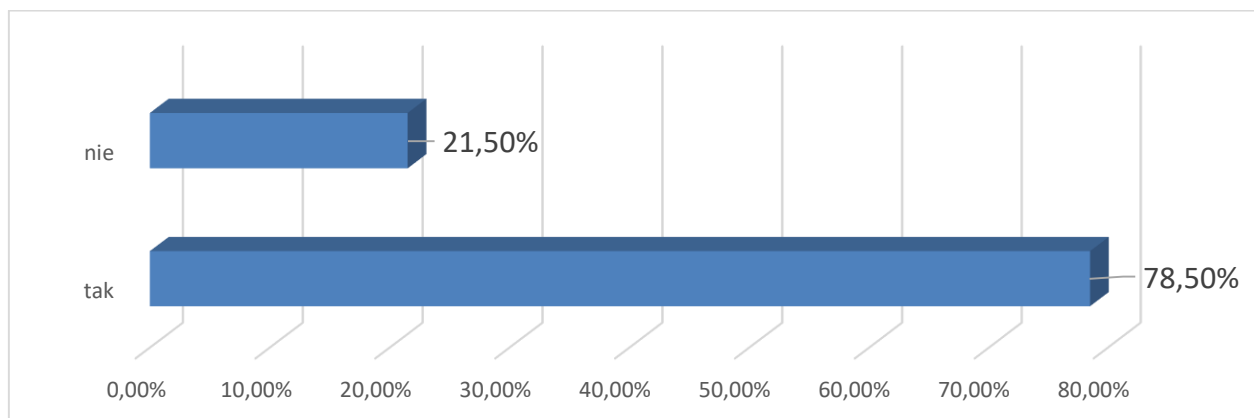

* Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

3.6. Bezpieczeństwo w najbliższym otoczeniu

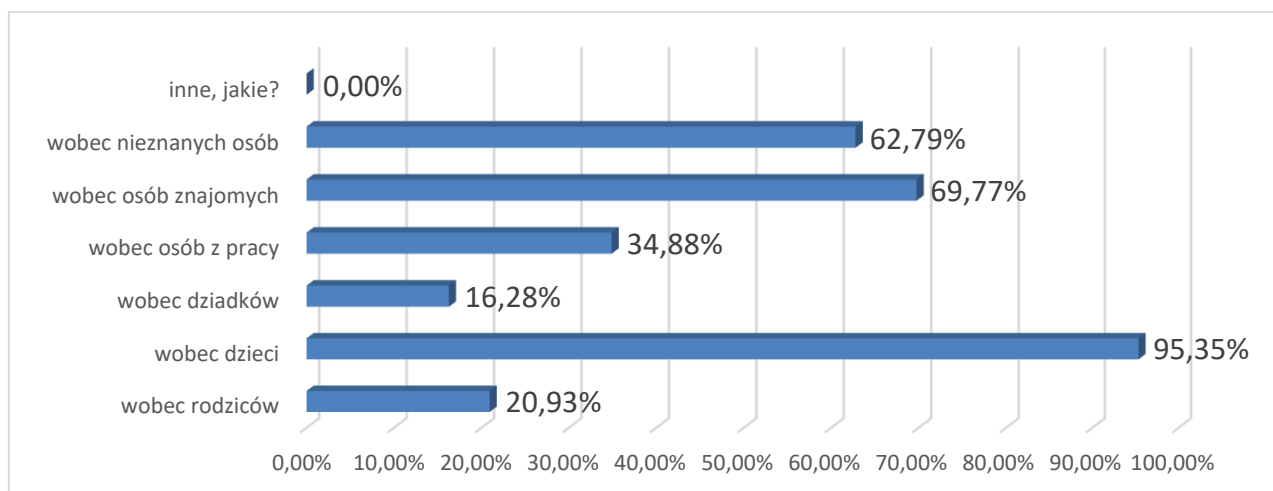
W ostatniej części pytań skierowanych do dorosłych mieszkańców, zapytano ich, czy byli kiedykolwiek świadkami przemocy. Większość osób, tj. 78,50% udzieliła twierdzącej odpowiedzi na to pytanie.

Wyk. 35. Czy był(a) Pan/i kiedykolwiek świadkiem przemocy?

Osoby, które były świadkami przemocy deklarują, iż była ona stosowana przede wszystkim wobec dzieci (93,35%) oraz wobec osób znanych (69,77%). Poza tym, wskazywano również na: osoby nieznane (62,79%), osoby z pracy (34,88%), rodziców (20,93%) oraz dziadków (16,28%).

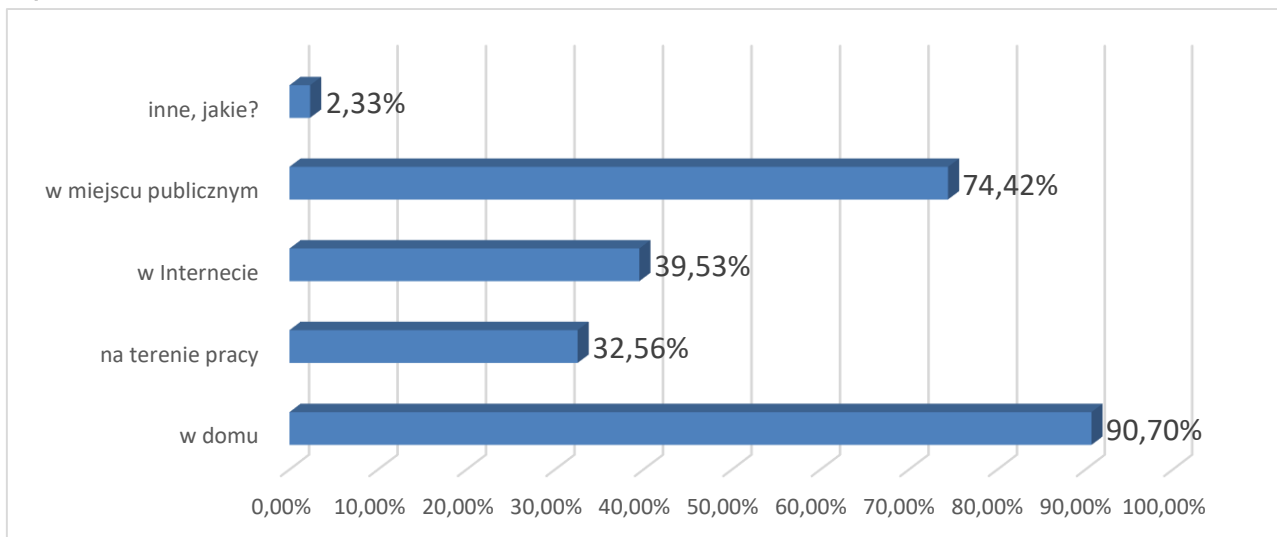
Wyk. 36. Wobec kogo przemoc była stosowana?

* Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

Większość aktów przemocy miała miejsce w domu (90,70%), co pokazuje, iż problem przemocy domowej jest widoczny w Gminie Drawsko Pomorskie. W dalszej kolejności ankietowani wskazywali na: miejsce publiczne (74,42%), w Internet (39,53%) oraz teren pracy (32,56%).

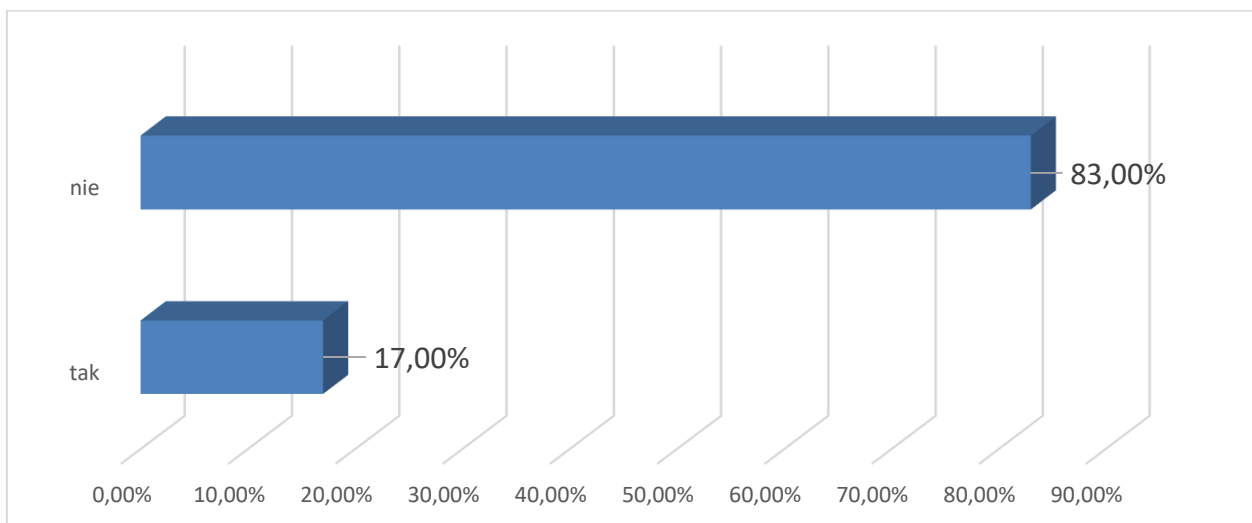
Wyk. 37. Gdzie akt przemocy, które go był Pan/i świadkiem miał miejsce? Można wybrać kilka odpowiedzi.

* Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

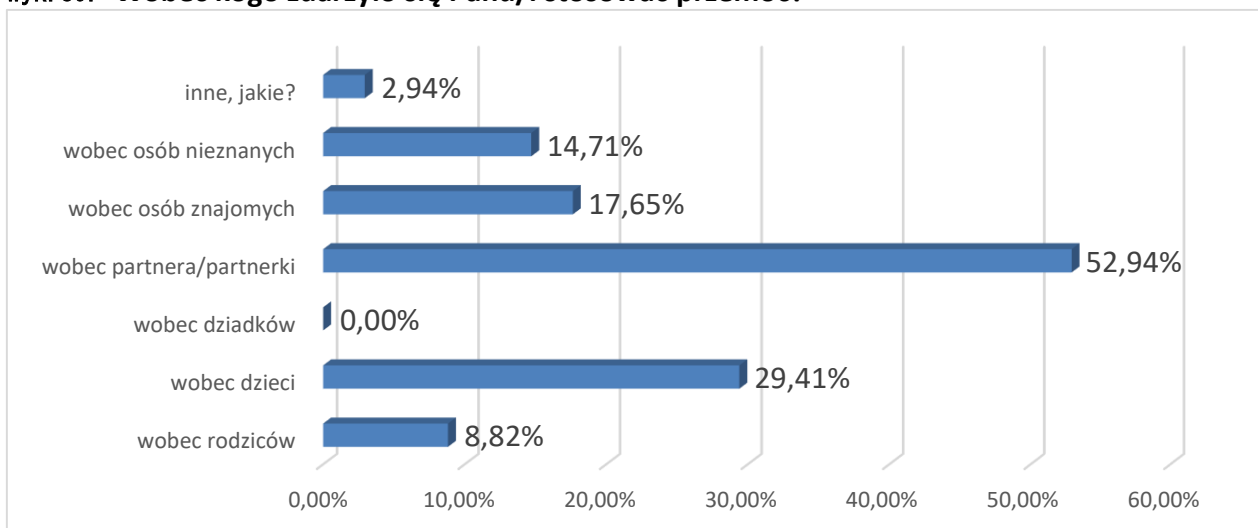
Co istotne, większość ankietowanych przyznało, iż nigdy nie zdarzyło im się być sprawcą przemocy – takiej odpowiedzi udzieliło 83,00% osób. Przemoc stosowało 17,00% respondentów.

Wyk. 38. Czy zdarzyło się Panu/i być kiedykolwiek sprawcą przemocy?

Respondenci stosowali przemoc wobec: partnera/partnerki (52,94%), dzieci/dziecka (29,41%), osób znanych (17,65%), osób nieznanych (14,71%) oraz wobec rodziców (8,82%) oraz wobec innych osób, których nie wskazano (2,94%).

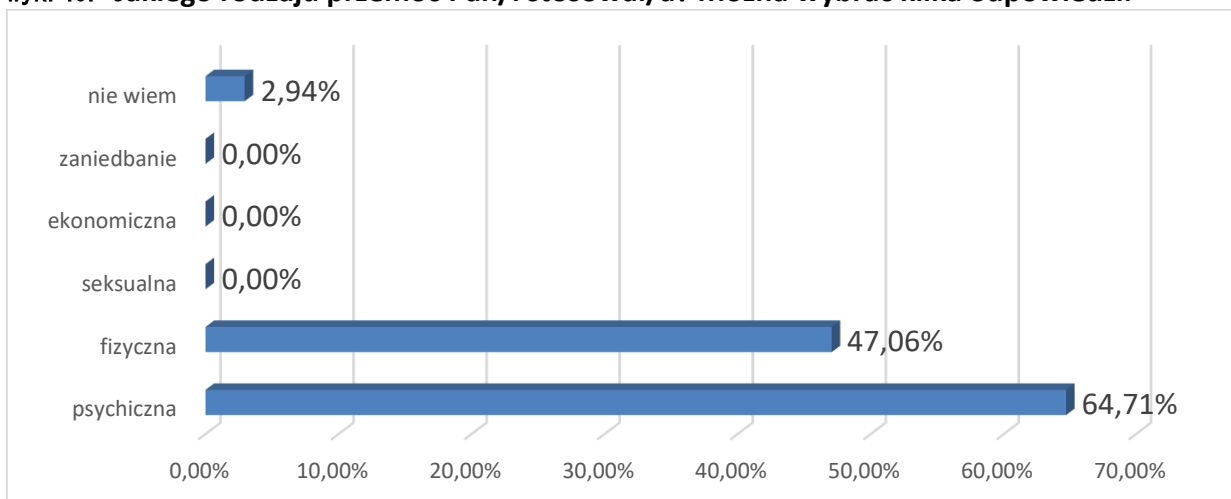
Wyk. 39. Wobec kogo zdarzyło się Panu/i stosować przemoc?

* Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

Ankietowani, którym zdarzyło się stosować zachowania przemocowe, stosowali głównie przemoc psychiczną (64,71%) oraz przemoc fizyczną (47,06%). Nie stosowano pozostałych form przemocy.

Wyk. 40. Jakiego rodzaju przemoc Pan/i stosował/a? Można wybrać kilka odpowiedzi.

* Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

4. BADANIE DZIECI I MŁODZIEŻY

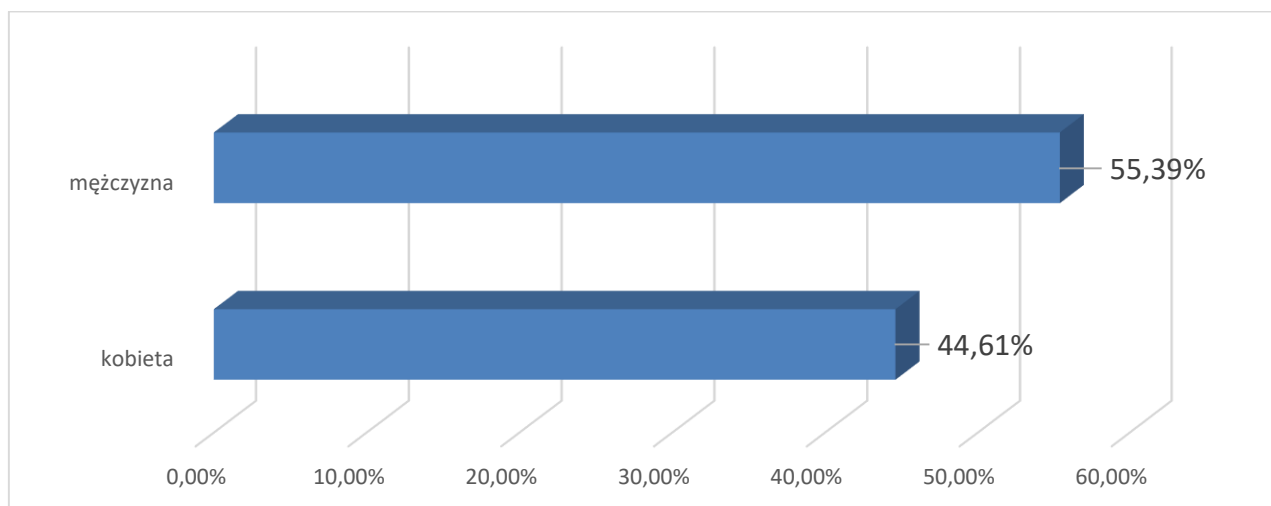
Niniejszy dział stanowi podsumowanie badań realizowanych wśród uczniów szkół podstawowych i ponadpodstawowych z Gminy Drawsko Pomorskie. Uczniowie zostali przebadani za pomocą metody ankietowej przy użyciu kwestionariusza online.

Cały kwestionariusz składał się z 34 pytań, w których badani poproszeni zostali o wyrażenie swoich opinii na temat zjawiska przemocy oraz podzielenie się własnymi obserwacjami tego, co się dzieje w ich otoczeniu. Na końcu ankiety umieszczona została metryczka w celu określenia płci oraz wieku i szkoły, do której uczęszczają.

4.1. Struktura badanej próby

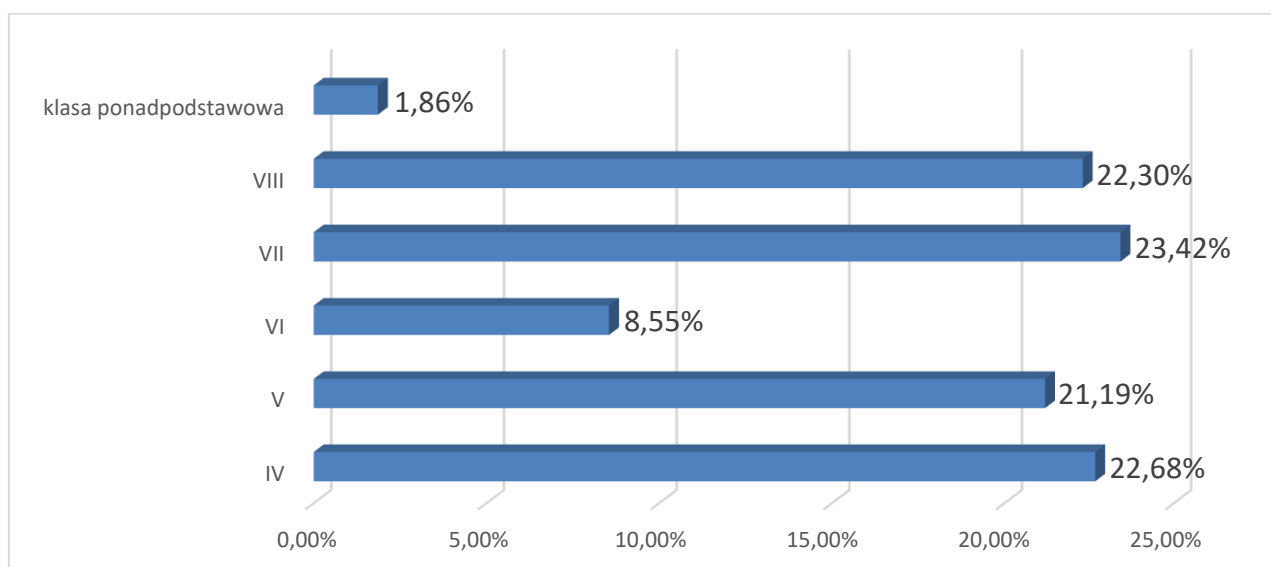
W badaniu diagnozującym problem społeczne na terenie Gminy Drawsko Pomorskie wzięło udział 269 uczniów. Wśród ankietowanych była nieznaczna przewaga chłopców (55,39%), względem dziewcząt (44,61%).

Wyk. 41. Płeć

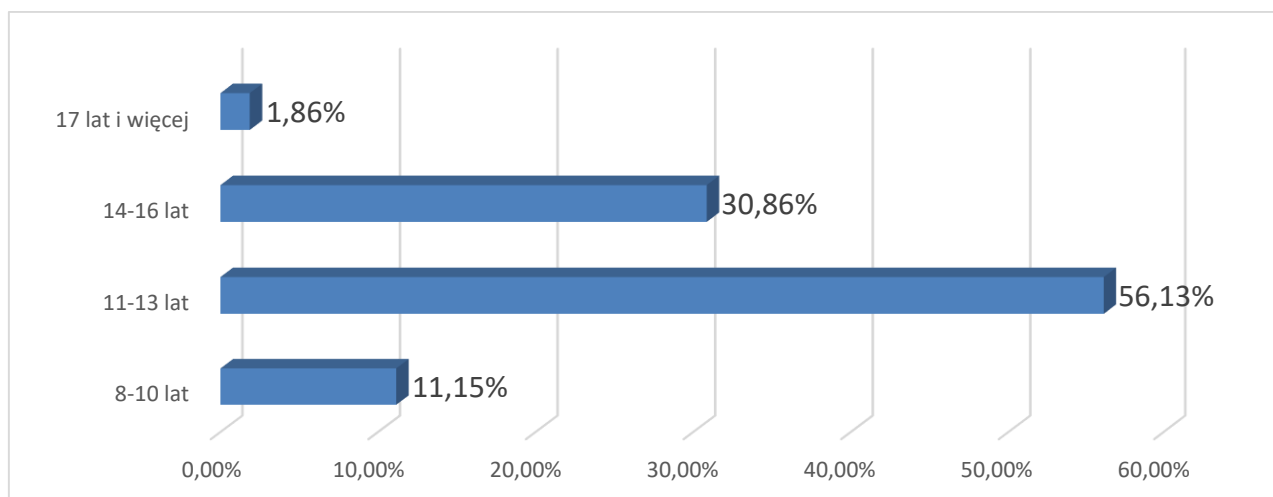
Do klas ponadpodstawowych uczęszcza 1,86% badanych uczniów. Natomiast 23,42% próby to uczniowie klasy VII, uczniowie klasy IV stanowili 22,68%, a próby badawczej 22,30% badanej społeczności stanowili uczniowie klasy VIII. 21,19% uczniów uczęszcza do klasy V, a 8,55% próby stanowią uczniowie klas VI.

Wyk. 42. Klasa

Charakteryzując badaną próbę ze względu na wiek można zauważyć, iż najliczniejszą jej część stanowili uczniowie w wieku 11-13 lat (56,13%). Natomiast 30,86% uczniów to osoby w wieku 14-16 lat, 1,86% próby stanowili uczniowie w wieku 17 lat lub powyżej, a najmniej liczną część społeczności stanowili uczniowie w wieku 8-10 lat, tj. 11,15%.

Wyk. 43. Wiek

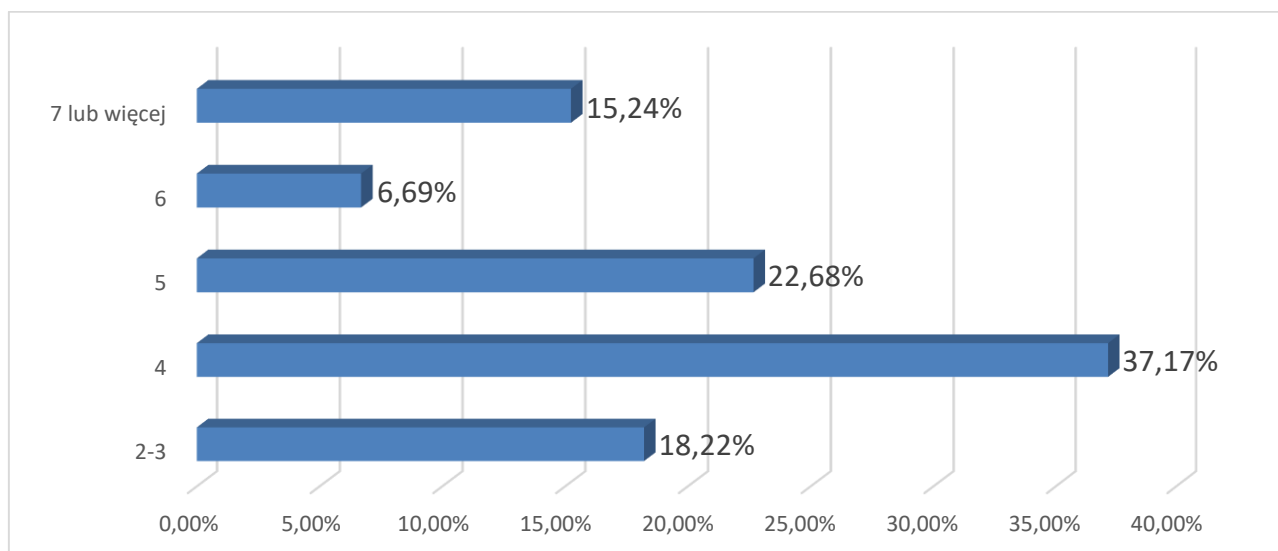

4.2. Sytuacja rodzinna uczniów

Pierwszy blok pytań skierowanych do uczniów miał na celu scharakteryzowanie sytuacji rodzinnej i ekonomicznej uczniów, a także jak oceniają swoje osiągnięcia naukowe. Pozyskane informacje miały pomóc w wyjaśnieniu przyczyn problemu przemocowego występującego w środowisku uczniów. Sprawdzone również jak wygląda struktura oraz status ekonomiczny rodzin uczniów.

Jak wynika z udzielonych odpowiedzi, większość uczniów wychowuje się w rodzinach czteroosobowych – taką odpowiedź wskazało 37,17% osób. Natomiast 22,68% uczniów zadeklarowało, że ich rodzina składa się z 5 osób, 6,69% uczniów wychowuje się w rodzinach 6-osobowych, 15,24% w rodzinach minimum 7 – osobowych, zaś rodzina 18,22% uczniów składa się z 2-3 osób.

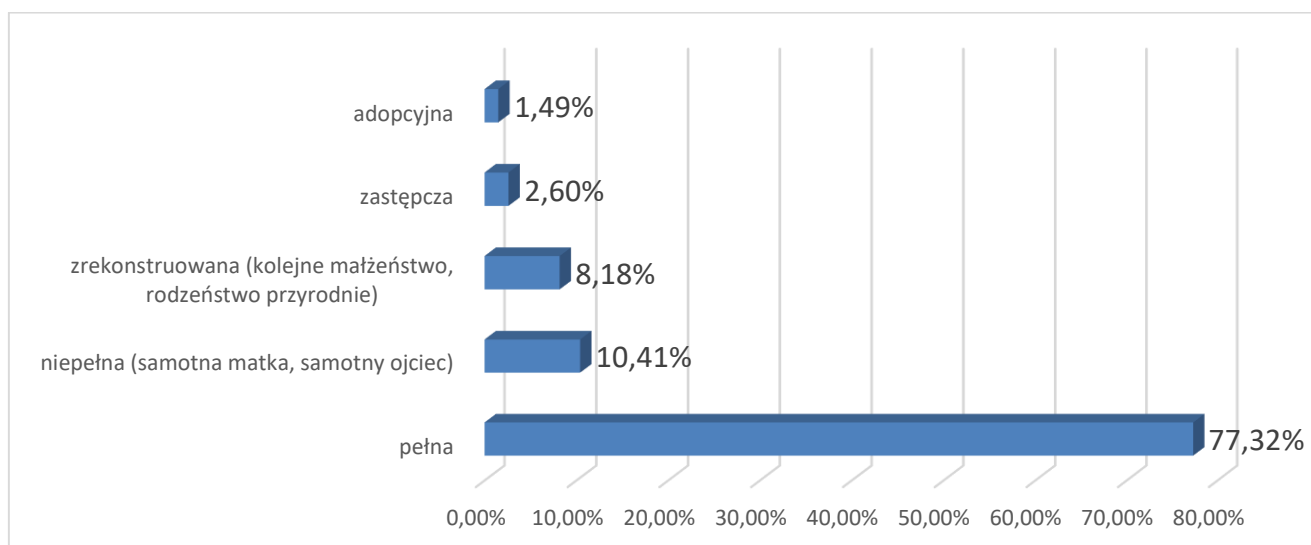
Wyk. 44. Liczba osób w gospodarstwie domowym:

Większość uczniów również wychowuje się w rodzinach pełnych – taką odpowiedź wskazało 77,32% uczniów. 10,41% to osoby z rodzin niepełnych, zaś 8,18% z rodzin zrekonstruowanych. Natomiast 2,60% uczniów wychowuje się w rodzinach zastępczych, a 1,49% w rodzinach adopcyjnych.

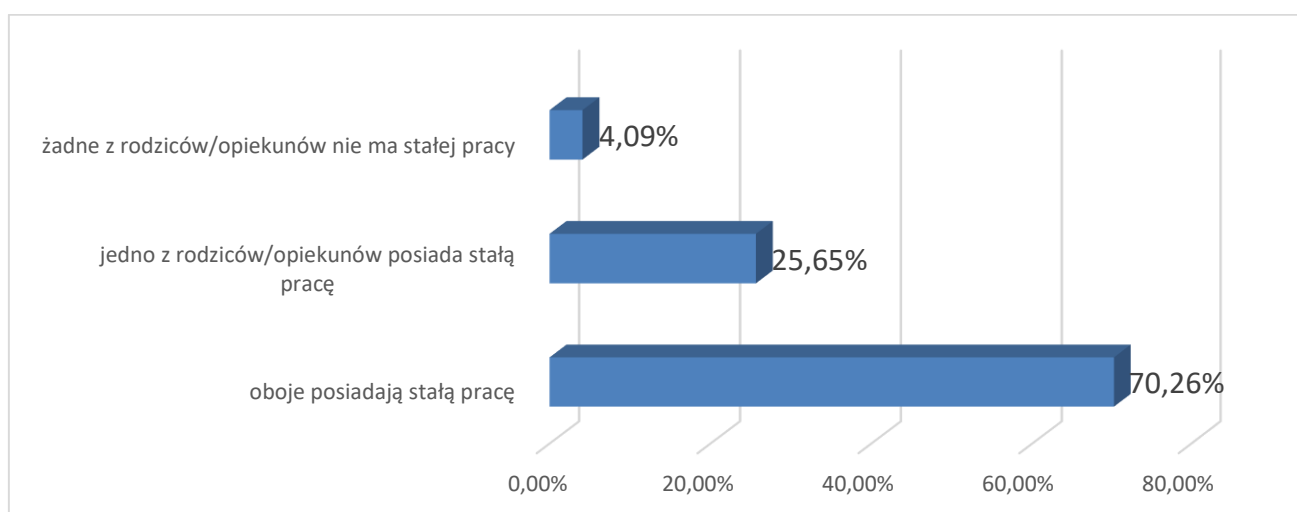

Wyk. 45. Jaki jest skład Twojej rodziny?

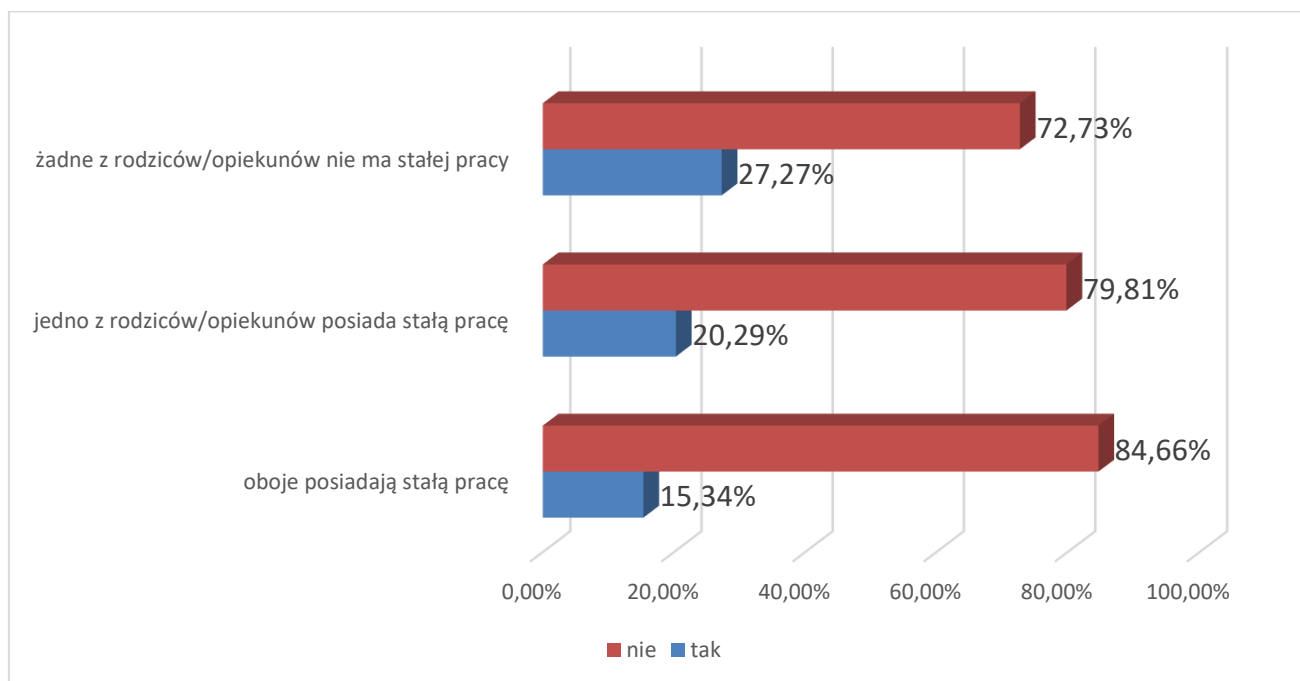
70,26% uczniów deklaruje, iż ich rodzice posiadają stałą pracę. Natomiast co czwarty uczeń deklaruje, iż tylko jeden z jego rodziców posiada stałą pracę. Ponadto 4,09% uczniów przyznało, iż żaden z jego rodziców nie posiada pracy.

Wyk. 46. Czy Twoi rodzice/opiekunowie posiadają stałą pracę?

Celem sprawdzenia, czy posiadanie pracy przez rodziców ma wpływ na występowanie przemocy w rodzinie uczniów skorelowano te dwie zmienne ze sobą. Jak wynika z przeprowadzonych analiz, problem przemocy występuje najczęściej w rodzinach, gdzie żaden z rodziców nie pracuje (27,27%), rzadziej zaś w domach, gdzie pracuje jeden rodzic (20,29%) oraz, gdzie pracują obydwaj rodzice (15,34%).

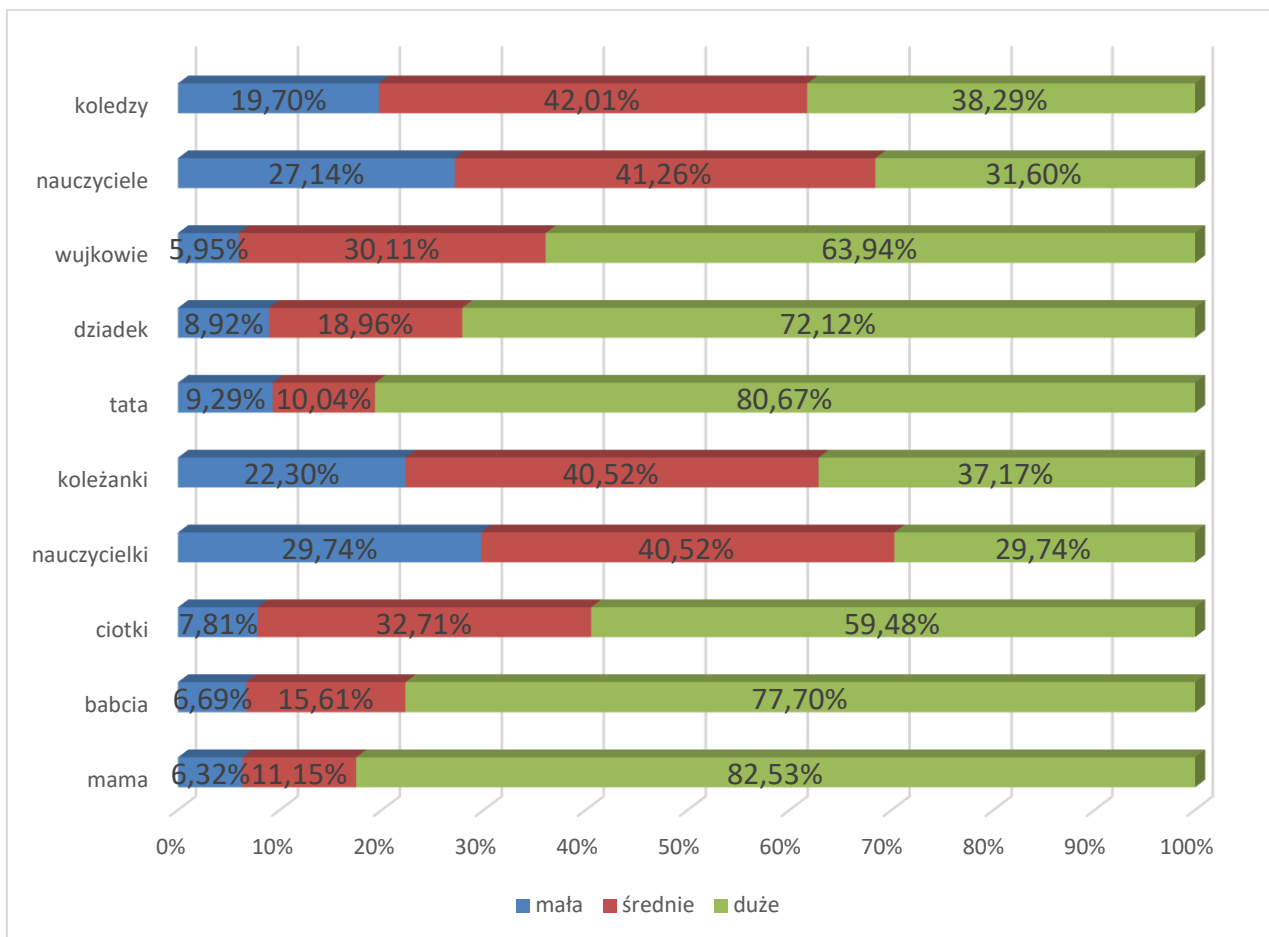
Wyk. 46a. Zatrudnienie rodziców a problem przemocy domowej

Uczniowie zostali poproszeni również o ocenę poczucia swojego bezpieczeństwa w stosunku do osób z najbliższego otoczenia. Pod uwagę wzięto nie tylko członków najbliższej rodziny, ale także członkowie dalszej rodziny oraz nauczycieli i rówieśników.

Jak wynika z udzielonych odpowiedzi, uczniowie najbezpieczniej czują się w towarzystwie rodziców – 82,53% uczniów oceniło swoje poczucie bezpieczeństwa w stosunku do matki jako duże, zaś do ojca 80,67%. W dalszej kolejności uczniowie wysoko oceniali zaufanie do babci (77,70%), dziadka (72,12%), wujków (63,94%), ciotek (59,48%), kolegów (38,29%), koleżanek (37,17%), nauczycieli (31,60%) oraz nauczycielek (29,74%). Warto zwrócić uwagę na fakt, iż uczniowie najczęściej nie czują się bezpiecznie wśród nauczycielek (29,74%) oraz nauczycieli (27,14%). Jest bardzo niepokojący fakt, ponieważ osoby te powinny być wzorem i autorytetem dla uczniów, a tym samym powinny dawać uczniom poczucie bezpieczeństwa. Nieprawidłowe relacje na linii uczeń – nauczyciel może powodować złość i frustrację obydwu stron, a tym samym może w przyszłości powodować zachowania agresywne i przemocowe.

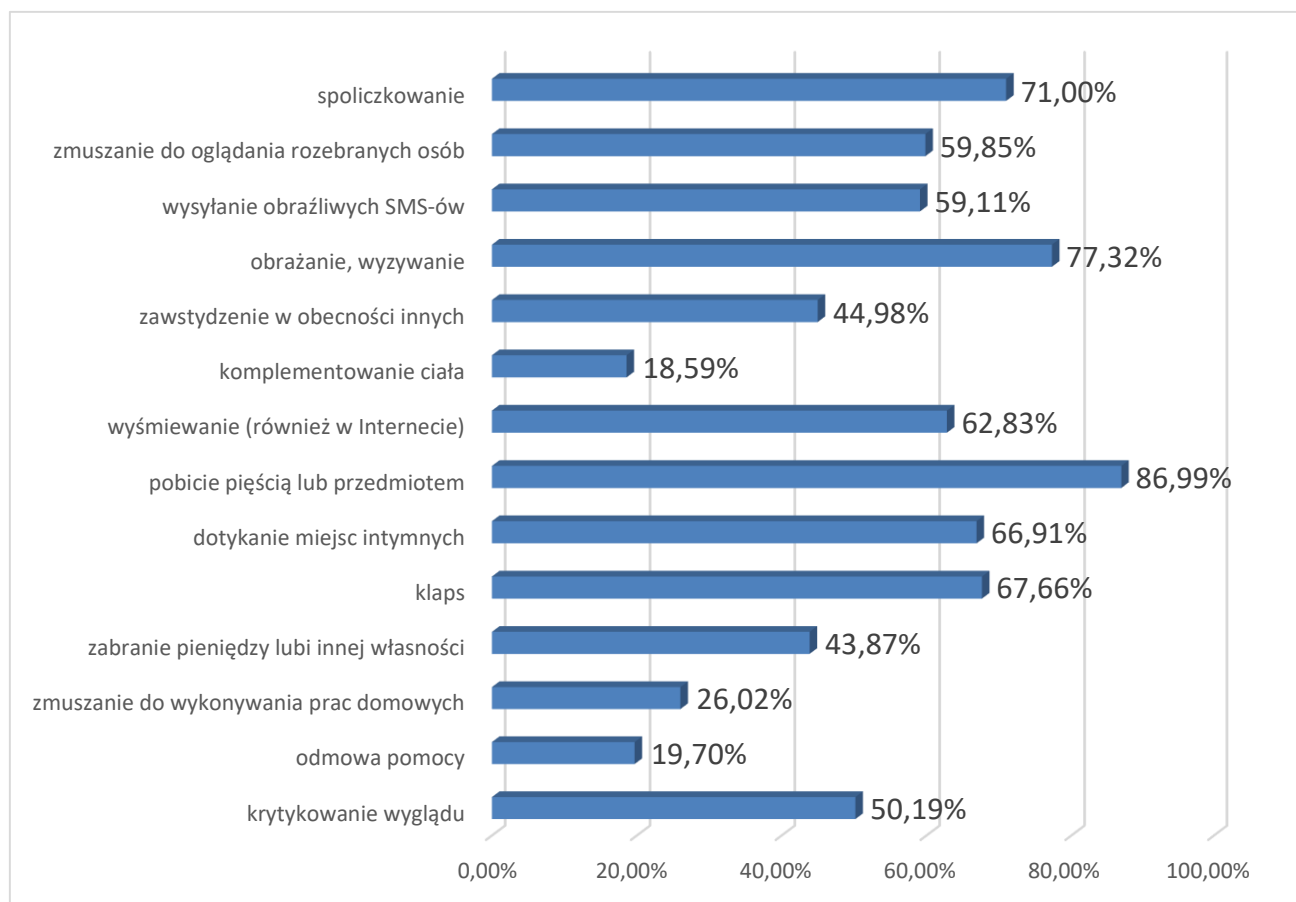
Wyk. 47. Oceń swoje poczucie bezpieczeństwa w towarzystwie poniżej wymienionych osób.

4.3. Problem przemocy rówieśniczej z perspektywy dzieci i młodzieży

Analizę problemu przemocy wśród młodzieży z Gminy Drawsko Pomorskie rozpoczęto od sprawdzenia wiedzy uczniów dotyczącej zachowań przemocowych. W pierwszym pytaniu poproszono ich o wskazanie sytuacji, które ich zdaniem są aktem przemocy. Jak wynika z udzielonych odpowiedzi, zdaniem 86,99% uczniów pobicia pięścią lub przedmiotem można nazwać aktem przemocy. W dalszej kolejności uczniowie wskazywali również na: obrażanie, wyzywanie (77,32%), policzkowanie (71,00%), klaps (67,66%), dotykanie intymnych miejsc (66,91%), wyśmiewanie (62,83%), zmuszanie do oglądania rozebranych osób (59,85%), wysyłanie obraźliwych SMS-ów (59,11%), krytykowanie wyglądu (50,19%), zawstydzenie w obecności innych osób (44,98%), zabieranie pieniędzy lub innej własności (43,87%) oraz zmuszanie do wykonywania prac domowych (26,02%). Najrzadziej uczniowie wskazywali na odmowę pomocy (19,70%) oraz komplementowanie ciała (18,59%). Odpowiedzi te wskazują, iż uczniowie wiedzą czym jest przemoc, a także potrafią wskazać różne typy zachowań przemocowych.

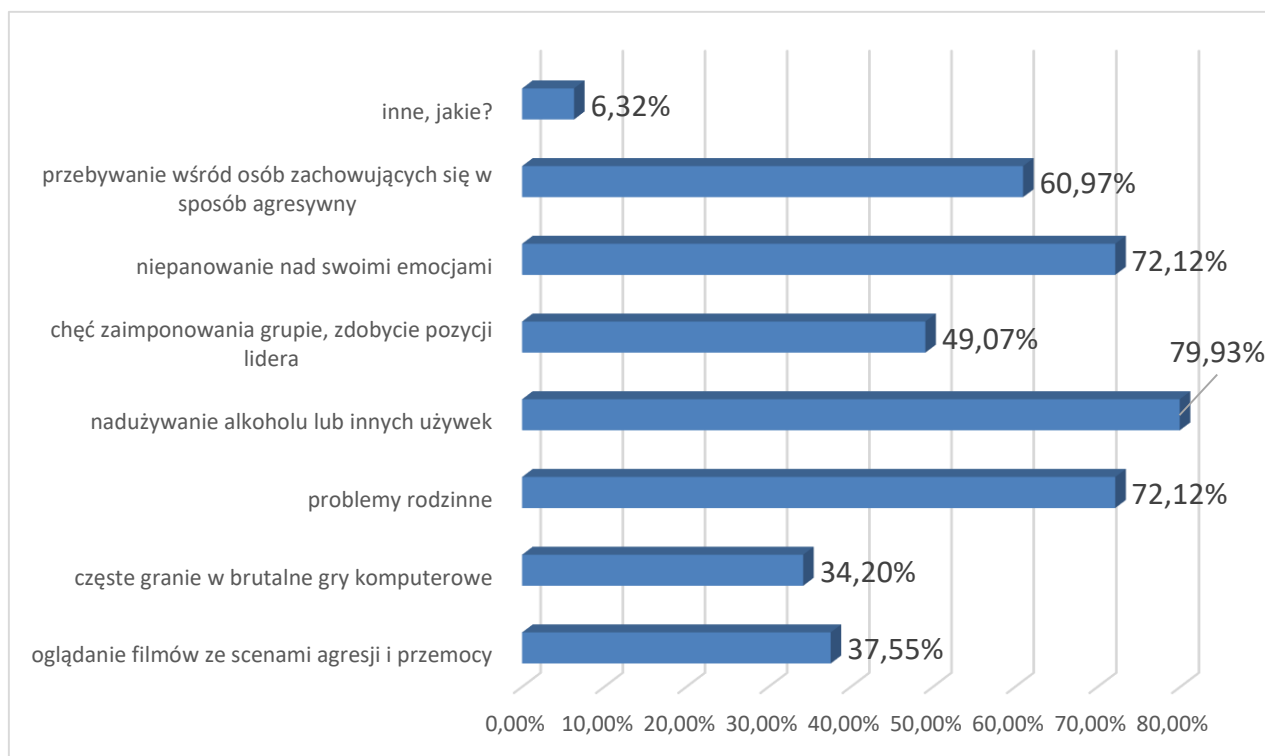
Wyk. 48. Które z wymienionych sytuacji są Twoim zdaniem aktem przemocy?

* Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

Uczniów poproszono również o wskazanie przyczyn, które ich zdaniem najczęściej powodują przemoc. Zdecydowana większość uczniów wskazała tutaj na nadużywanie alkoholu lub innych używek (79,93%). Również znaczna część ankietowanych uważa, że przemoc wynika z niepanowania nad swoimi emocjami (72,12%) oraz z problemów rodzinnych (72,12%). 60,97% uczniów wskazało natomiast na wpływ innych osób, które zachowują się agresywnie, 49,07% osób uważa, że wpływ na to zjawisko ma chęć zaimponowania w grupie, zdobycie pozycji lidera. Rzadziej wskazywano na oglądanie filmów ze scenami agresji i przemocy (37,55%), częste granie w brutalne gry komputerowe (34,20%) oraz inne zachowania (6,32%), między innymi: wychowanie przez rodziców, zdenerwowanie, zazdrość oraz akty przemocy w domu.

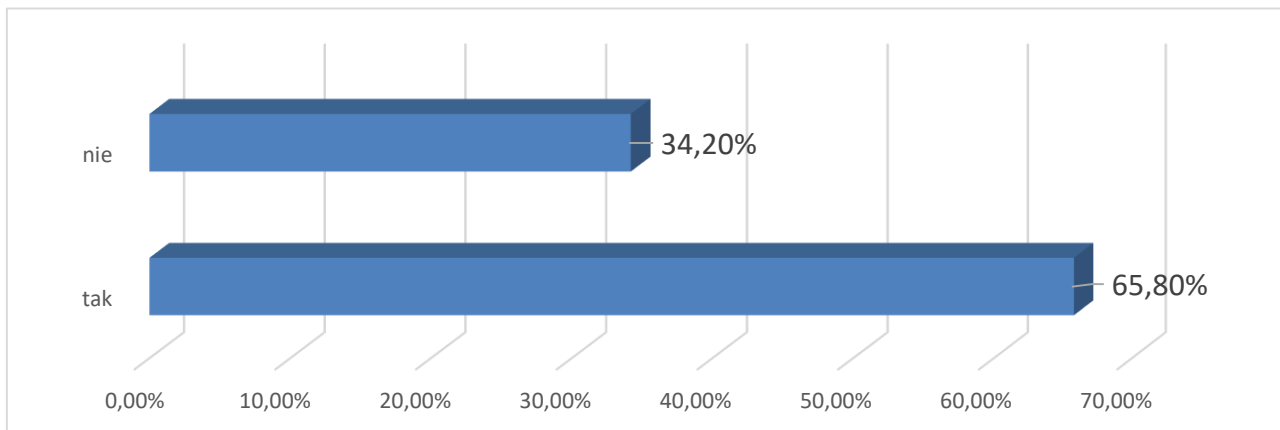
Wyk. 49. Jakie mogą być Twoim zdaniem przyczyny przemocy?

* Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

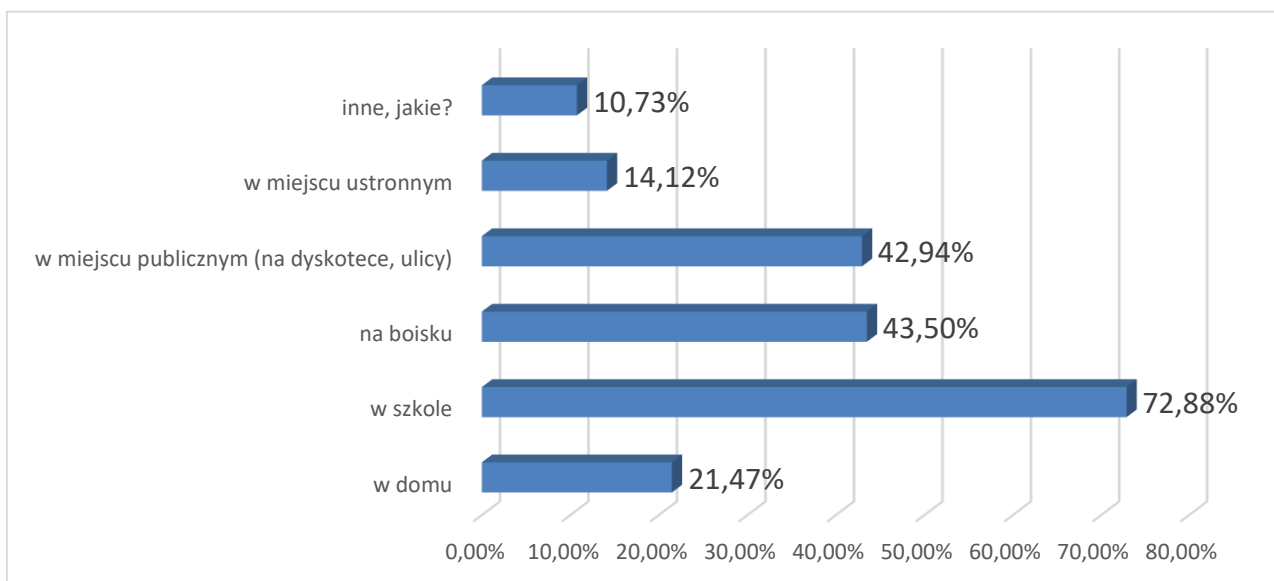
Celem sprawdzenia, czy uczniowie mają na co dzień kontakt z zachowaniami przemocowymi, zapytano ich, czy byli kiedykolwiek świadkami przemocy. Niepokojący jest fakt, iż większość uczniów udzieliła twierdzącej odpowiedzi na to pytanie (65,80%). Jedyne 35,20% uczniów nie było nigdy świadkiem zachowań przemocowych.

Wyk. 50. Czy byłeś kiedyś świadkiem przemocy?

Uczniowie, którzy byli kiedykolwiek świadkami przemocy przyznali, iż miała ona miejsce przede wszystkim w szkole – taką odpowiedź wskazało 72,88% uczniów. W dalszej kolejności ankietowani wskazywali na obserwowanie przemocy na boisku (43,50%), w miejscach publicznych (42,94%), w domu (21,47%) oraz w miejscach ustronnych (14,12%). Co dziesiąty uczeń wskazał na inne miejsca, jednak nie podając konkretnych przykładów.

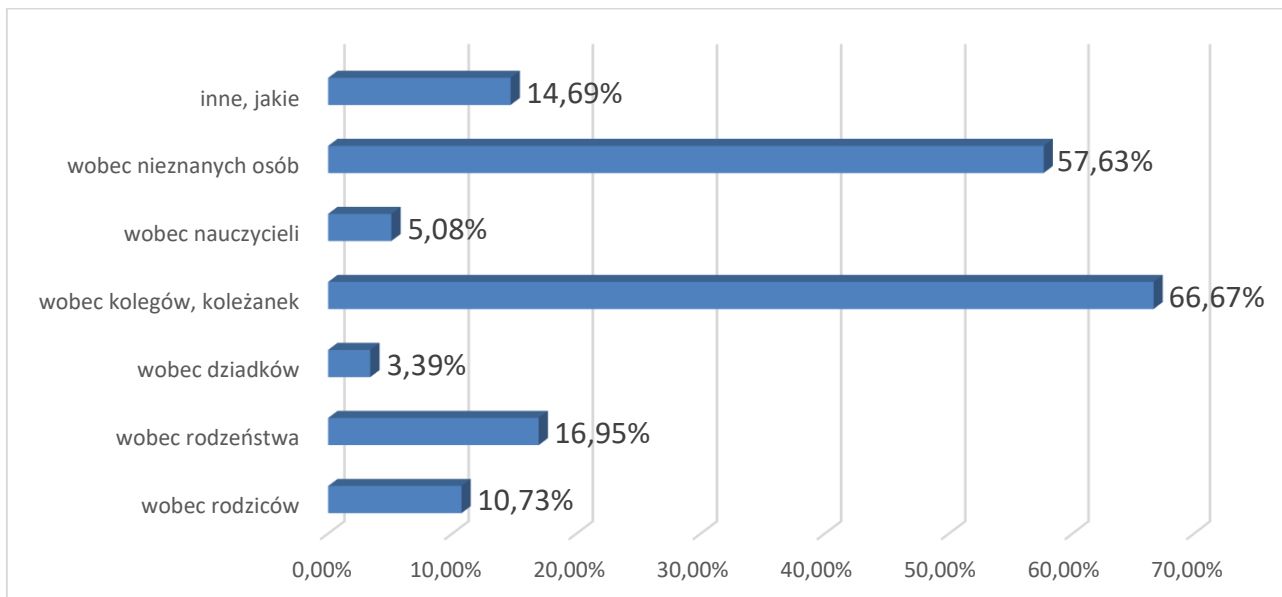
Wyk. 51. Gdzie akt przemocy, którego byłeś świadkiem, miał miejsce?

* Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

Przemoc, którą widzieli uczniowie była skierowana przede wszystkim względem rówieśników (66,67%), a także wobec osób nieznanymi (57,63%). Rzadziej wskazywano natomiast na: rodzeństwo (16,95%), rodziców (10,73%), nauczycieli (5,08%) oraz dziadków (3,39%). Dodatkowo 14,69% uczniów wskazało na inne osoby, nie podając kim one były.

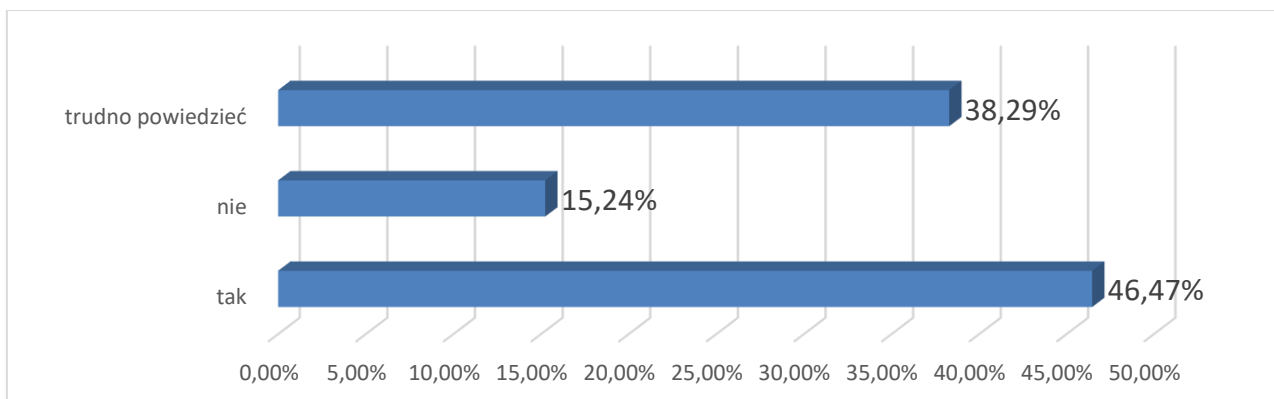
Wyk. 52. Wobec kogo przemoc była stosowana?

* Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

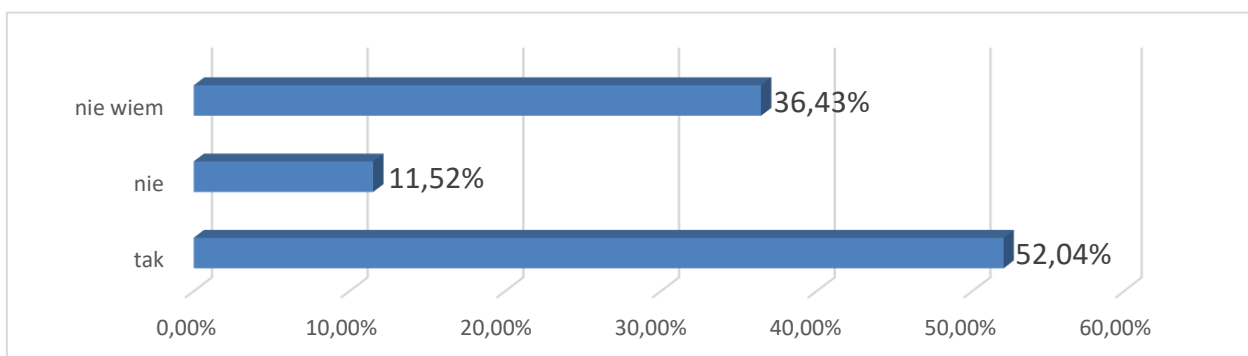
Kolejna seria pytań ma na celu oszacowanie skali przemocy rówieśniczej. Na początek zapytano uczniów, czy czują się bezpiecznie w swojej szkole. 46,47% osób przyznało, że szkoła to miejsce, w którym czują się bezpiecznie. Niestety 15,24% ankietowanych przyznało, że nie czują się bezpiecznie w szkole. Natomiast 38,29 ankietowanych nie potrafiło udzielić odpowiedzi na to pytanie.

Wyk. 53. Czy czujesz się bezpiecznie w swojej szkole?

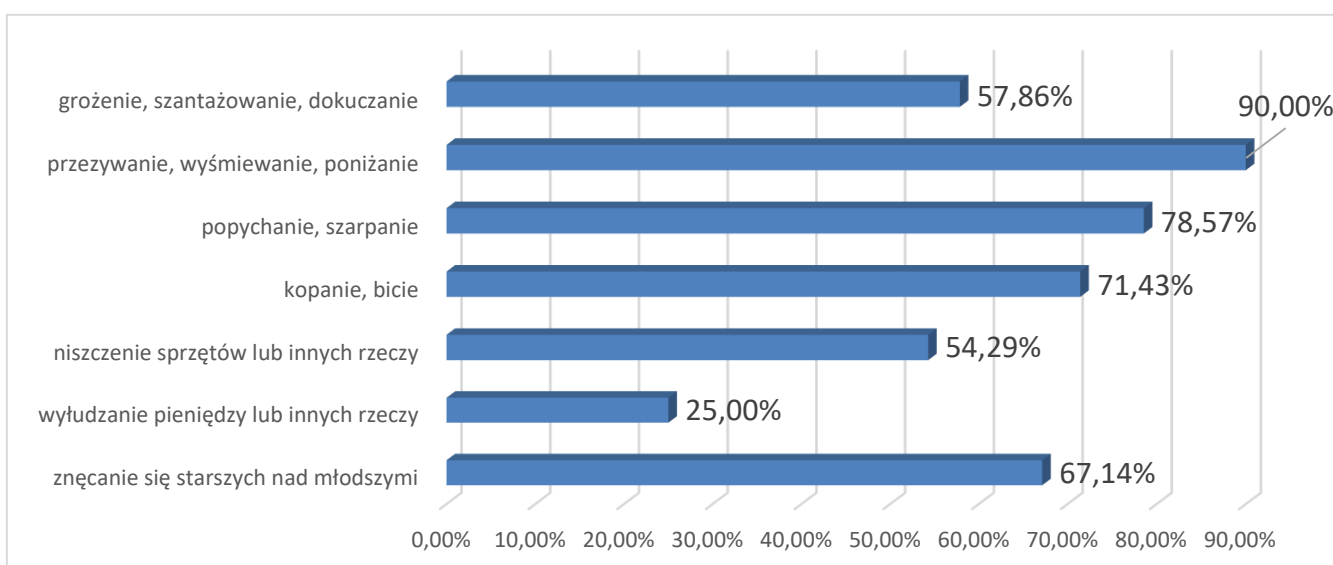
Dodatkowo, aż 52,04% uczniów uważa, że w ich szkole występuje przemoc między uczniami. Przeciwnego zdania jest natomiast 11,52% osób. Co istotne, aż 36,43% uczniów nie potrafiło udzielić odpowiedzi na to pytanie. Wynikać to może z faktu, iż osoby te nie potrafią ocenić, czy zachowania, które obserwują są zachowaniami przemocowymi lub też nie obserwują życia społeczności szkolnej.

Wyk. 54. Czy w Twojej szkole występuje problem przemocy między uczniami?

Uczniowie, którzy dostrzegają przemoc w swojej szkole, wskazują, iż przybiera ona postać następujących zachowań: przezywania, wyśmiewania oraz poniżania (90,00%), popychania, szarpania (78,57%), kopania, bicia (71,43%), znęcania się starszych nad młodszymi (57,14%) grożenia, szantażowania, dokuczania (57,86%), a także niszczenia sprzętów lub innych rzeczy (54,29%) i wyłudzenia pieniędzy lub innych rzeczy (25,00%). Dane te pokazują, iż w szkołach w Gminie Drawsko Pomorskie najczęściej dochodzi do przemocy psychicznej, rzadziej uczniowie stosują przemoc fizyczną.

Wyk. 55. Które z wymienionych zachowań zdarzają się w Twojej szkole?

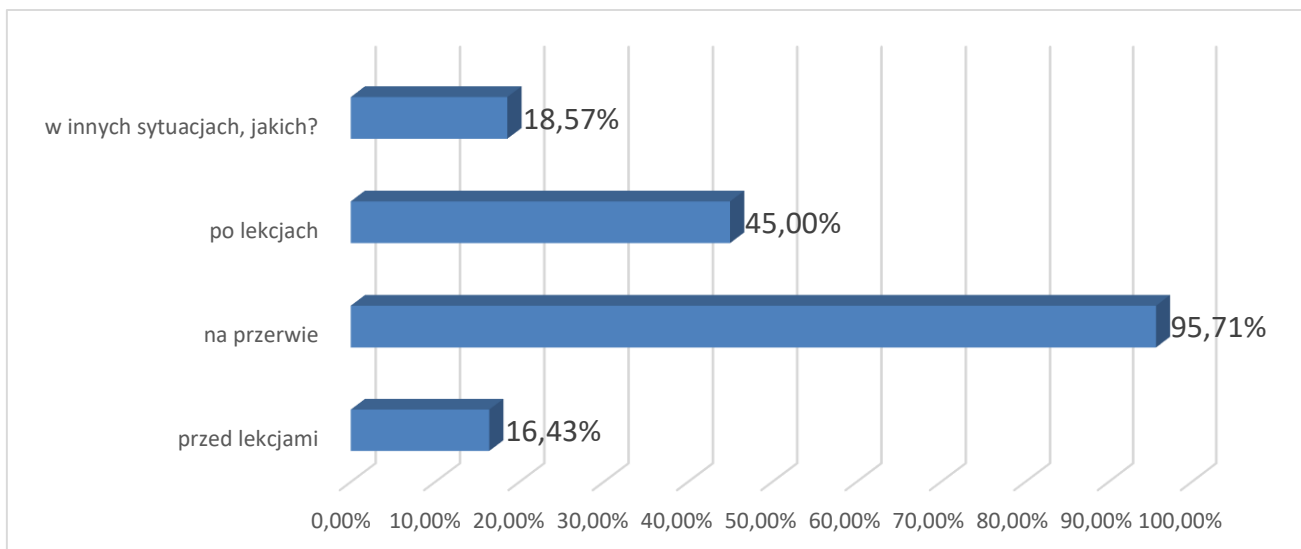

* Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

Do zachowań przemocowych, zdaniem uczniów, najczęściej dochodzi na przerwach – taką odpowiedź wskazało 95,71% uczniów. Zdaniem 45,00% osób przemoc ma miejsce po lekcjach, a także w innych sytuacjach, których nie wymienili (18,57%) oraz przed lekcjami (16,43%).

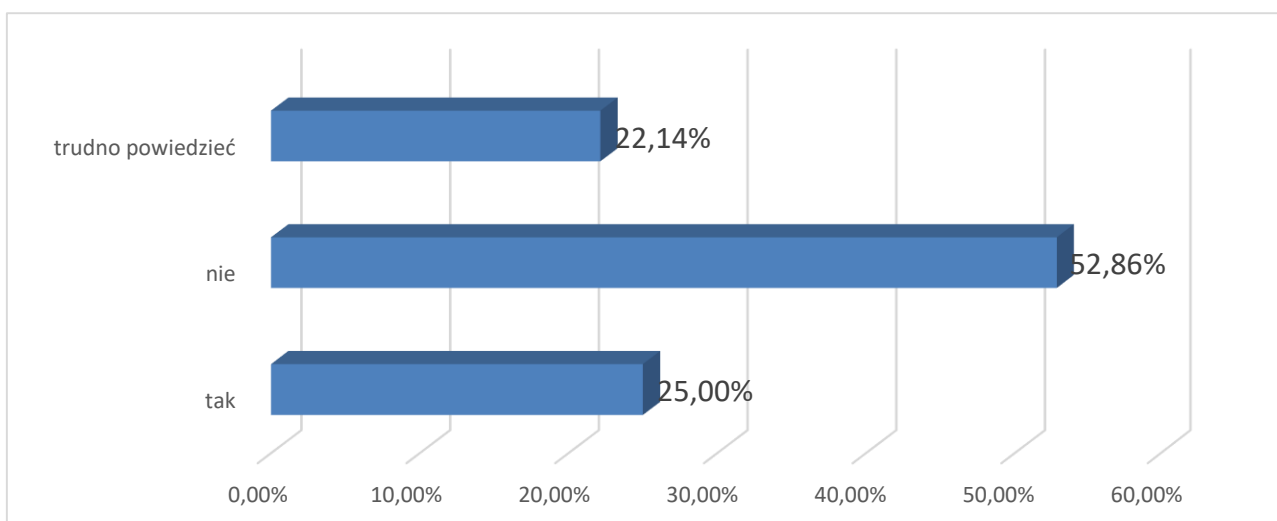
Wyk. 56. W jakim czasie najczęściej dochodzi do przemocy?

* Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

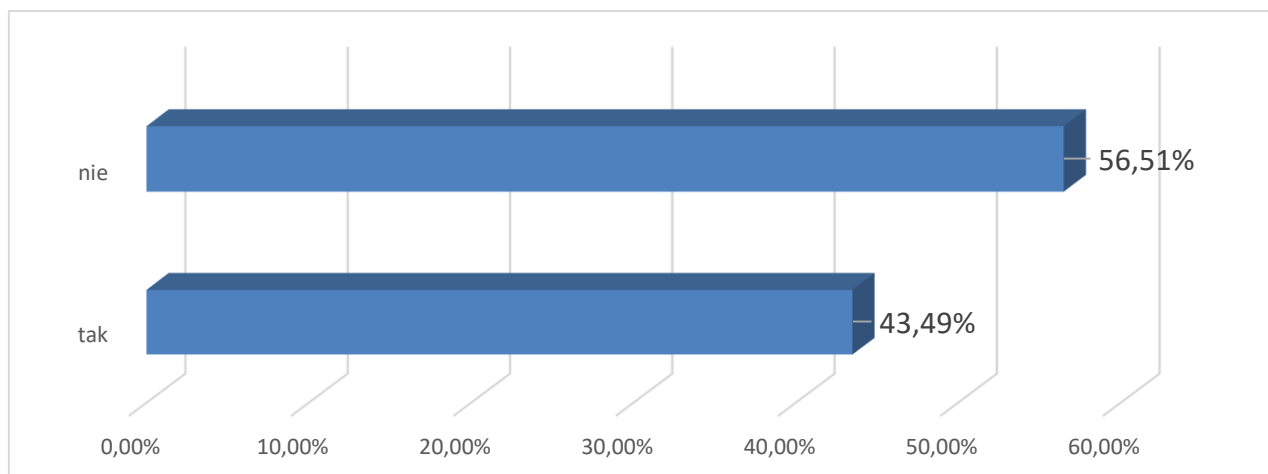
Większość uczniów przyznała, iż w ich szkole nie ma uczniów, których się boją (52,86%). Niestety 25,00% osób wskazało odpowiedź „tak”. Natomiast 22,14% uczniów nie potrafiło udzielić odpowiedzi na to pytanie.

Wyk. 57. Czy w szkole są uczniowie, których się boisz?

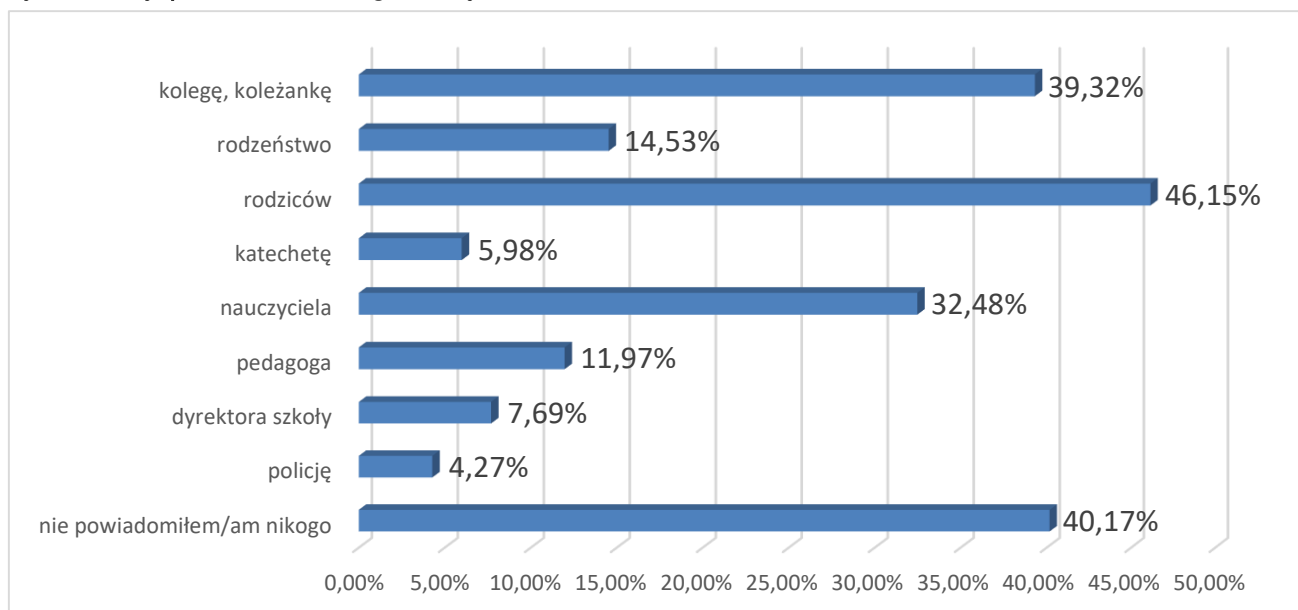
Uczniów zapytano również, czy doświadczyli oni osobiście przemocy ze strony rówieśników. Aż 43,49% uczniów udzieliło twierdzącej odpowiedzi na to pytanie. Co wskazuje na fakt, iż przemoc rówieśnicza jest dość częstym zjawiskiem w badanych szkołach.

Wyk. 58. Czy doświadczyłeś kiedyś przemocy ze strony rówieśników?

Niepokojący jest również fakt, iż uczniowie, którzy doświadczenia przemocy ze strony swoich koleżanek i kolegów nie powiadamiają nikogo o tym fakcie – takiej odpowiedzi udzieliło 40,17% uczniów. Jednak 46,15% przyznało, iż powiadomiło o tym fakcie rodziców, 39,32% osób powiadomiło kolegów/koleżanki, jedynie 32,48% nauczyciela, 14,53% rodzzeństwo, 11,97% pedagoga, 7,69% dyrektora szkoły, 5,98% katechetę oraz 4,27% policję. Dane te pokazują, iż przedstawiciele oświaty nie cieszą się dużym zaufaniem uczniów. Jest to dość niepokojące, ponieważ to właśnie oni powinni być powiadamiani o przypadkach zachowań przemocowych w szkole.

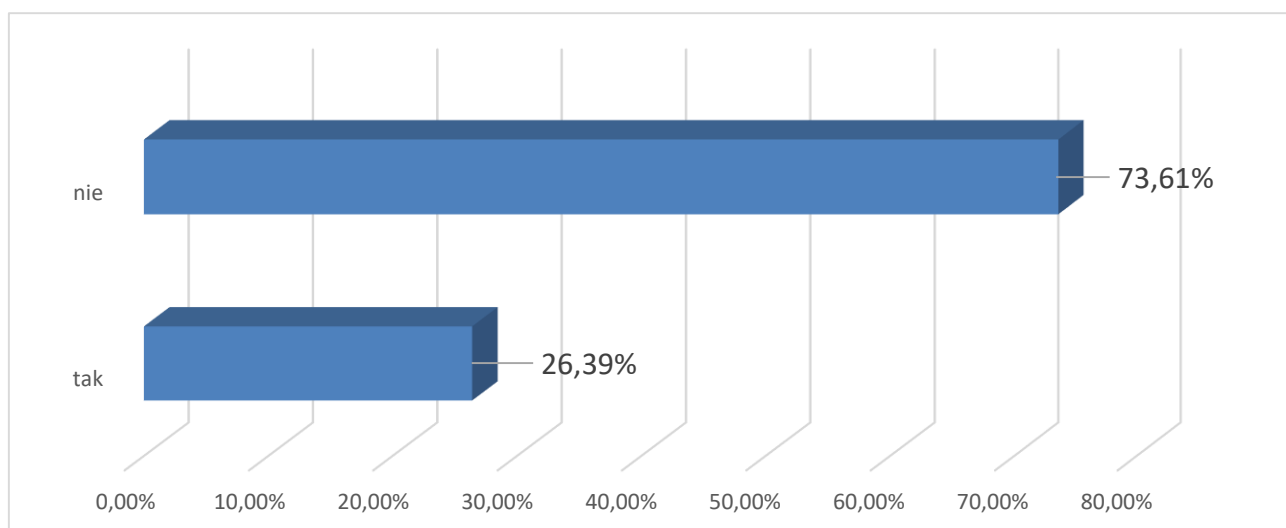
Wyk. 59. Czy powiadomiłeś kogoś o tym fakcie?

* Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

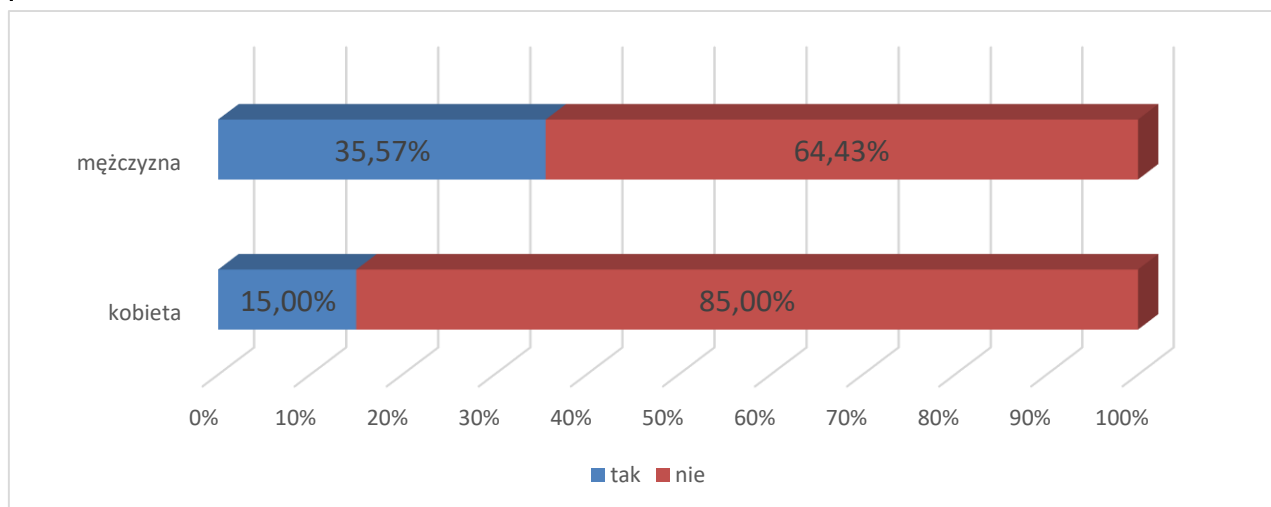
Dodatkowo należy zauważyć, iż co czwarty uczeń (26,39%) przyznał, iż sam stosował przemoc wobec rówieśników.

Wyk. 60. Czy samemu zdarzyło Ci się stosować przemoc wobec rówieśników?

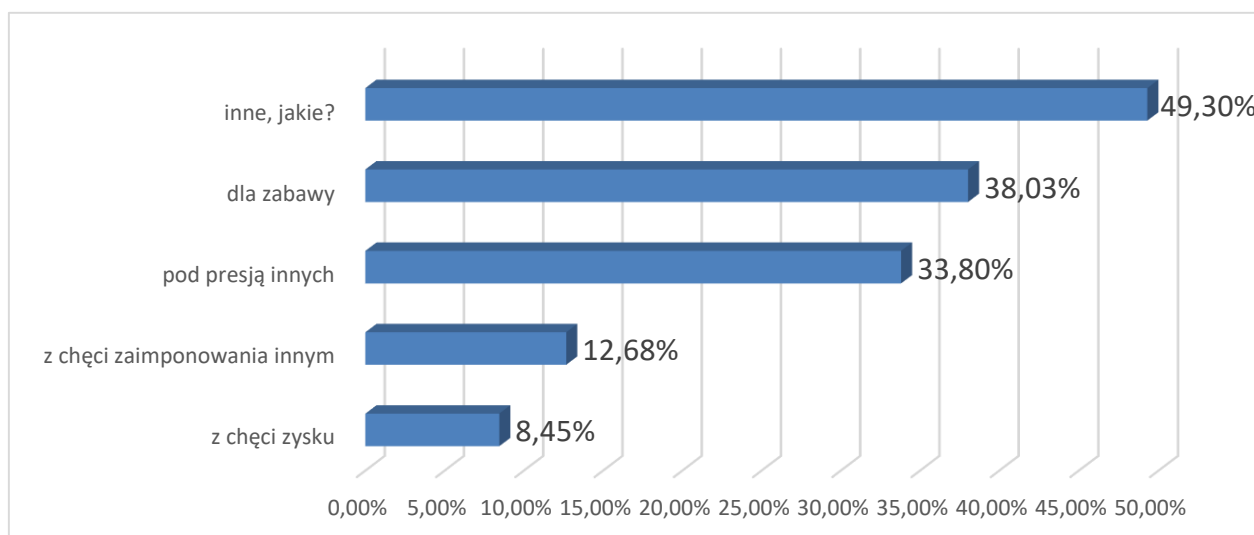
Przemoc wobec rówieśników stosowało kiedykolwiek 35,57% chłopców oraz 15,00% dziewczynek. Korelacja pokazuje, iż to chłopcy częściej niż dziewczynki stosują przemoc wobec rówieśników.

Wyk. 60a. Czy samemu zdarzyło Ci się stosować przemoc wobec rówieśników? - w podziale na płeć

Ankietowani uczniowie stosowali przemoc głównie dla zabawy (38,03%), a także pod presją innych (33,80%), z chęci zaimponowania innym (12,68%) oraz chęci zysku (8,45%). Blisko połowa uczniów (49,30%) wskazała na inne powody, między innymi takie jak: kłótnie, nieporozumienia, zdenerwowanie oraz inne emocje. Te informacje pokazują, iż uczniowie nie potrafią radzić sobie z negatywnymi emocjami, a przemoc jest najłatwiejszym dla nich sposobem na rozładowanie.

Wyk. 61. Dlaczego dokonywałeś/aś przemocy?

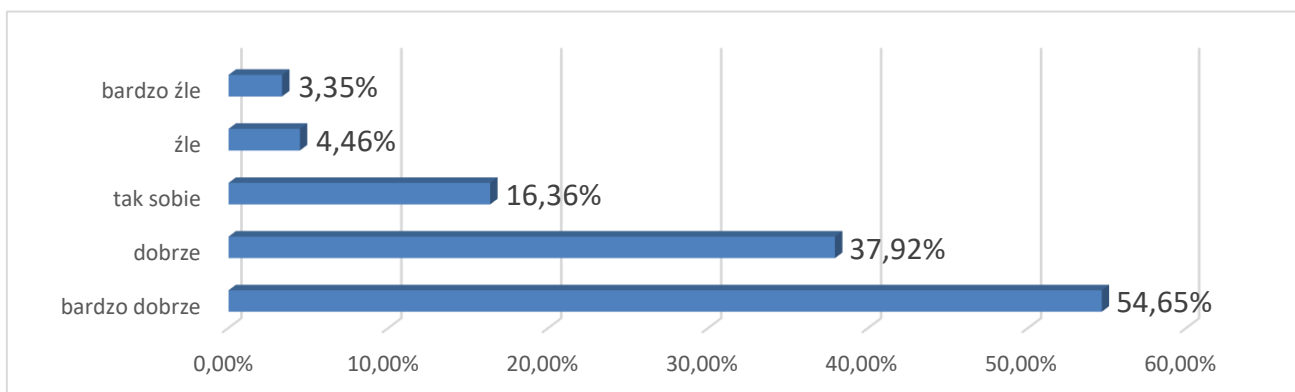

* Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

4.4. Przemoc domowa z perspektywy młodzieży

Kolejnym analizowanym problemem w niniejszej diagnozie jest problem przemocy domowej. Zanim zapytano uczniów o występowanie zjawiska w ich najbliższym otoczeniu, poproszono ich o ocenę atmosfery panującej w ich rodzinnym domu. Ponad połowa uczniów (54,65%) przyznała, że w ich domu panuje bardzo dobra atmosfera. 37,92% uczniów dobrze oceniło atmosferę panującą w ich domu, zaś 16,36% uczniów oceniło ją tak sobie, 4,46% źle, a 3,35% bardzo źle.

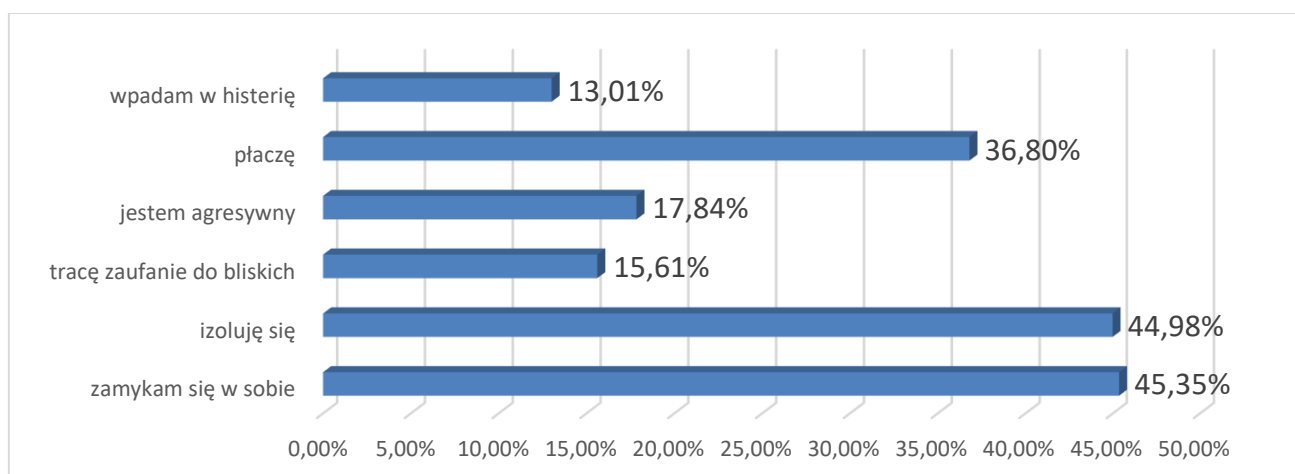
Wyk. 62. Jak oceniasz atmosferę panującą w Twoim domu?

* Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

Ankietowanych poproszono również o opisanie swoich reakcji po kłótni z rodzicami. Większość uczniów przyznała, że w takiej sytuacji zachowują raczej postawę pasywną: izolują się (44,98%) lub też zamykają się w sobie (45,35%). 36,80% uczniów płacze w takiej sytuacji, 17,84% zachowuje się agresywnie, 15,61% traci zaufanie do bliskich, zaś 13,01% uczniów wpada w histerię.

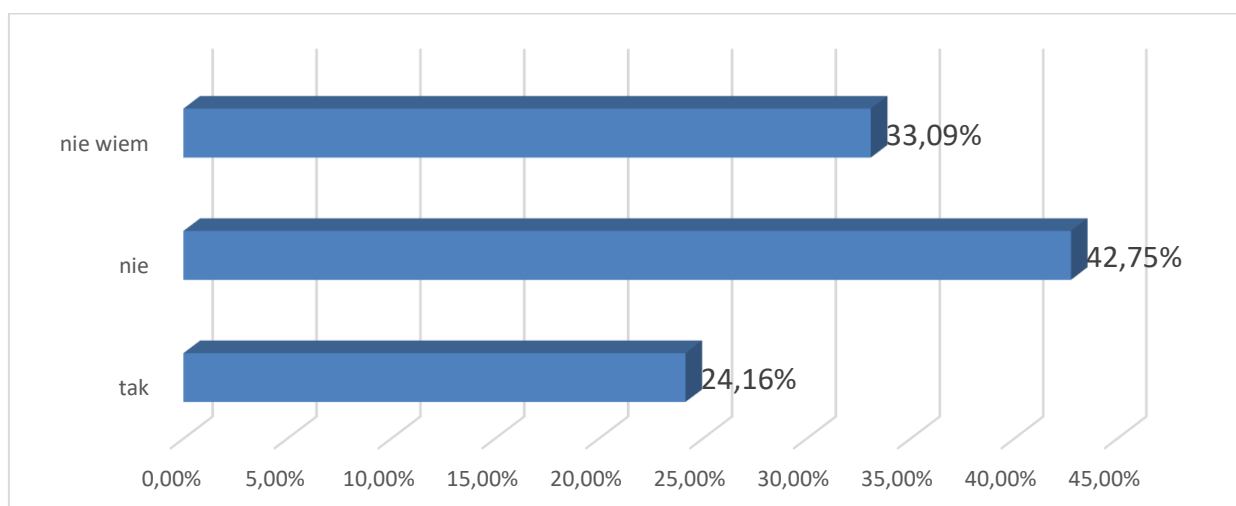
Wyk. 63. Jaka jest Twoja reakcja na kłótnie z rodzicami?

* Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

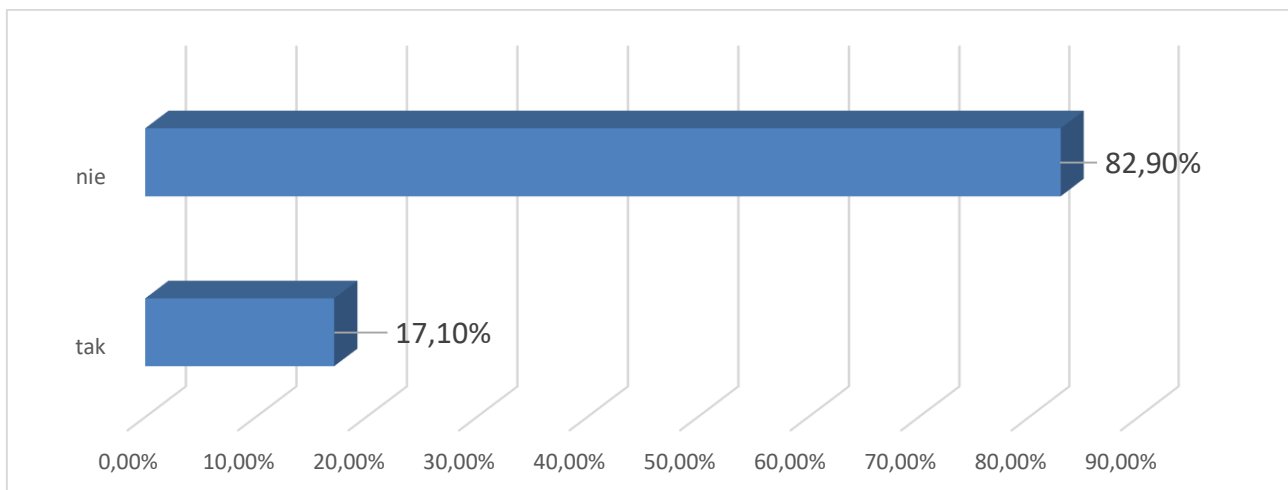
Niepokojący jest fakt, iż co czwarty uczeń (24,16%) przyznaje, iż zna kogoś kto może być ofiara przemocy w rodzinie. Pokazuje to, że problem ten jest dość powszechny w Gminie Drawsko Pomorskie. Natomiast 42,75% uczniów nie zna nikogo wśród swoich znajomych, którzy mogliby doświadczać przemocy, a 33,09% osób nie potrafiło udzielić odpowiedzi na to pytanie.

Wyk. 64. Czy znasz kogoś ze swoich kolegów lub koleżanek którzy są ofiarami przemocy w rodzinie/podejrzewasz że mogą być ofiarami przemocy w rodzinie?

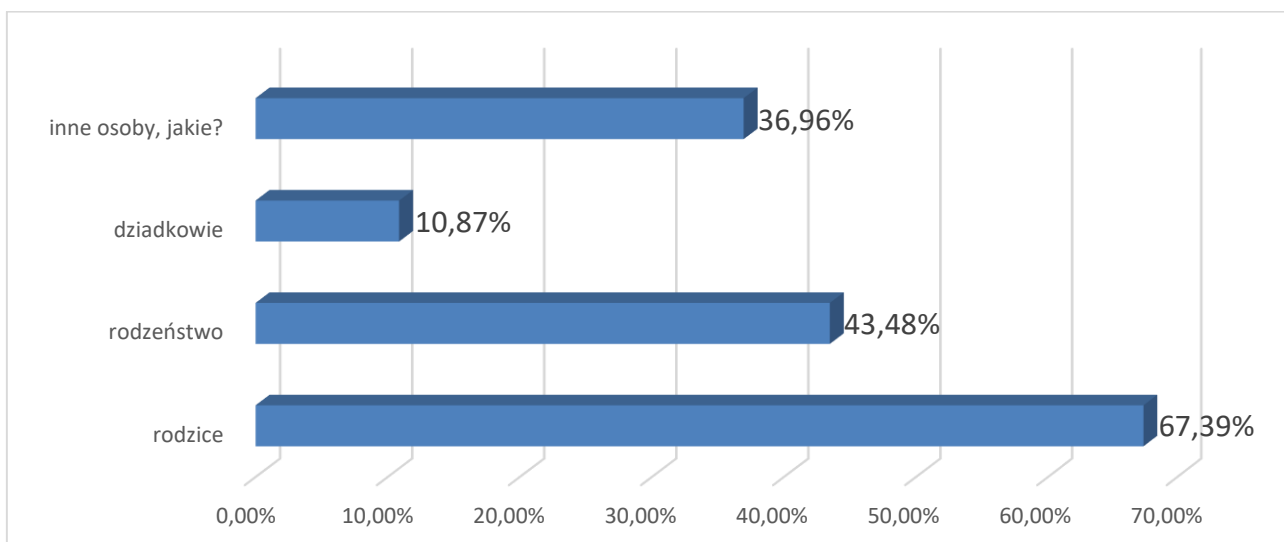
Zdecydowana większość uczniów przyznaje jednak, że w ich domu nie występuje problem przemocy (92,90%). Należy jednak zwrócić uwagę na fakt, iż 17,10% uczniów przyznało, że w ich rodzinie występuje przemoc.

Wyk. 65. Czy zdarzyło ci się być kiedykolwiek ofiarą przemocy w rodzinie?

Osobami stosującymi przemoc wobec tych uczniów byli przede wszystkim rodzice (67,39%) oraz rodzeństwo (43,48%) i dziadkowie (10,87%). Natomiast 36,96% uczniów wskazało także na inne osoby, nie wymieniając konkretnych przykładów.

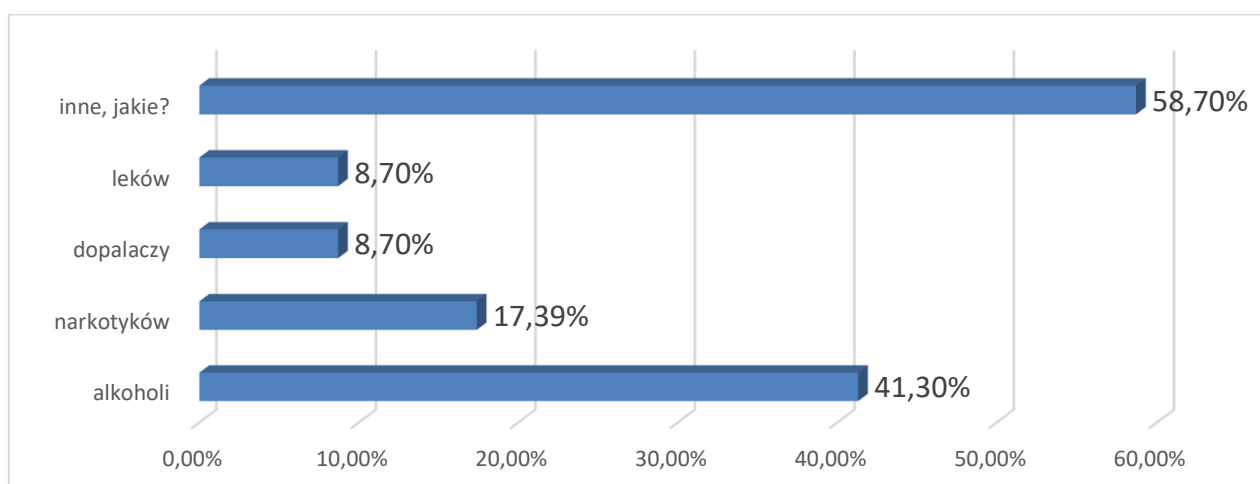
Wyk. 66. Kto stosował wobec Ciebie przemoc? Zaznacz wszystkie odpowiedzi zgodnie z prawdą.

* Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

Ankietowani przyznali również, że osoby stosujące wobec nich przemoc były przeważnie pod wpływem alkoholu (41,30%), narkotyków (17,39%), dopalaczy (8,70%) oraz leków (8,70%). Natomiast 58,70% uczniów wskazało na wpływ innych substancji, jednak nie podając konkretnych nazw.

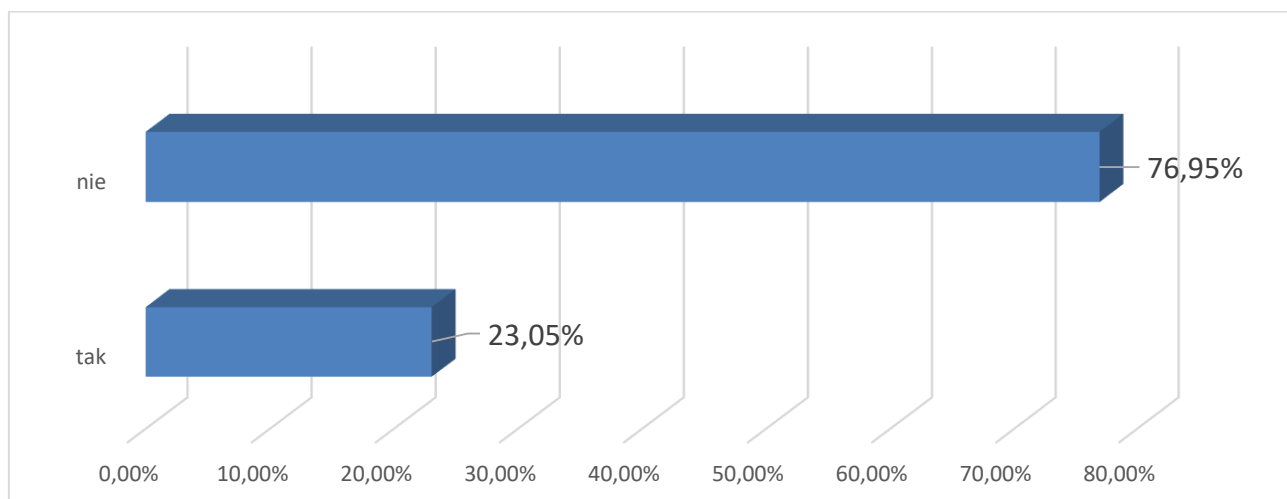
Wyk. 67. Czy osoba, która stosowana wobec Ciebie przemoc była pod wpływem:

* Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

Uczniów zapytano również, czy im samym zdarzyło się stosować przemoc wobec innych osób. Jak wynika z udzielonych odpowiedzi, zdecydowana większość uczniów nie stosowała nigdy przemocy (76,95%), jednak blisko co czwarty uczeń (23,05%) zadeklarował, że zdarzyły mu się takie sytuacje.

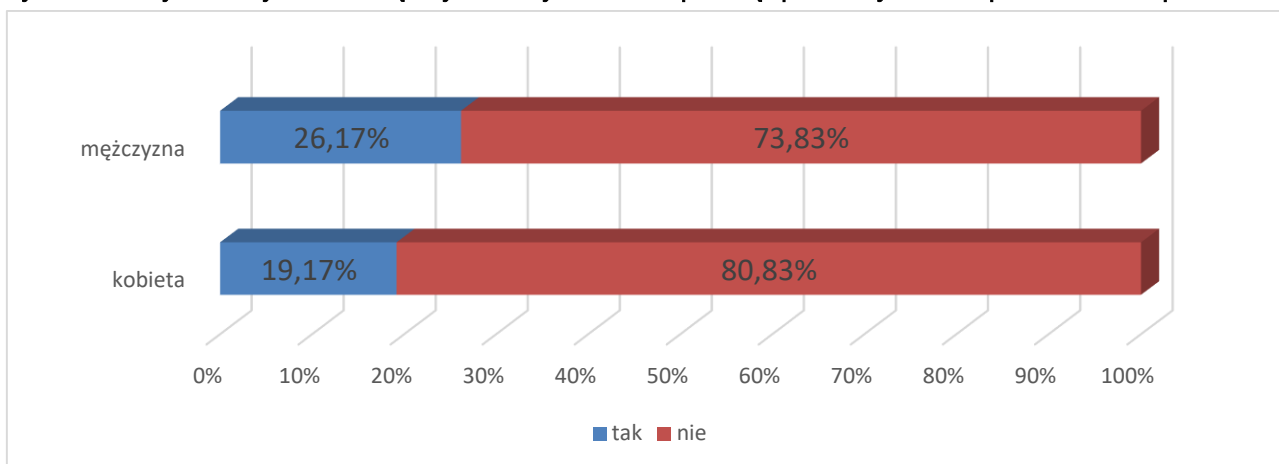
Wyk. 68. Czy zdarzyło Ci się być kiedykolwiek sprawcą przemocy?

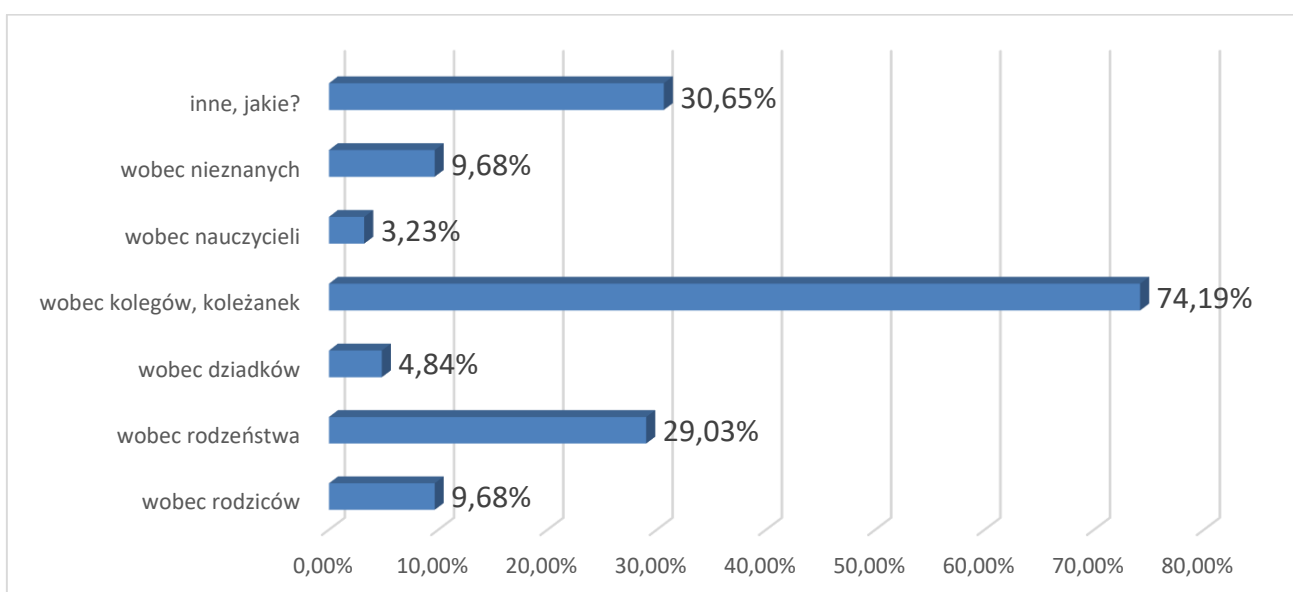
Do stosowania przemocy przyznało się 26,17% chłopców oraz 19,17% dziewczynek. Dane pokazują, iż przemoc częściej stosują chłopcy niż dziewczynki.

Wyk. 68a. Czy zdarzyło Ci się być kiedykolwiek sprawcą przemocy? - w podziale na płeć

Ankietowani stosowali przemoc głównie wobec: kolegów/koleżanek (48%), rodzeństwa (35%), innych osób (26%), nieznanymi osobami (6%), rodziców (2%) oraz dziadków (1%).

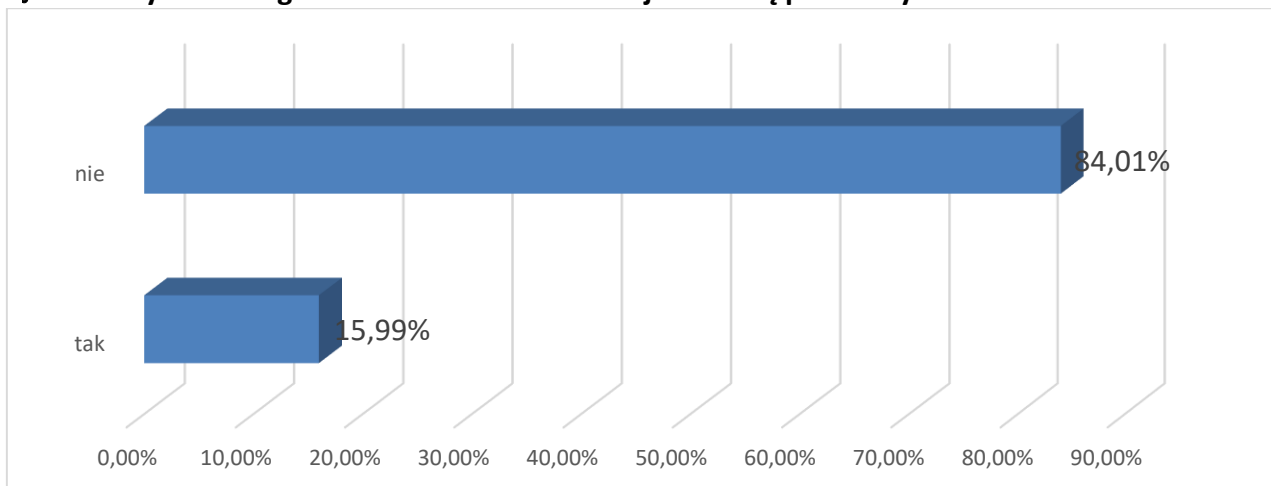
Wyk. 69. Wobec kogo zdarzyło Ci się stosować przemoc?

* Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

Dodatkowo 15,99% uczniów zna osoby doświadczające przemocy domowej. 84,01% ankietowanych nie zna takich osób.

Wyk. 70. Czy znasz kogoś w swoim otoczeniu kto jest ofiarą przemocy w rodzinie?

4.5. Wiedza oraz profilaktyka nt. przemocy z perspektywy młodzieży

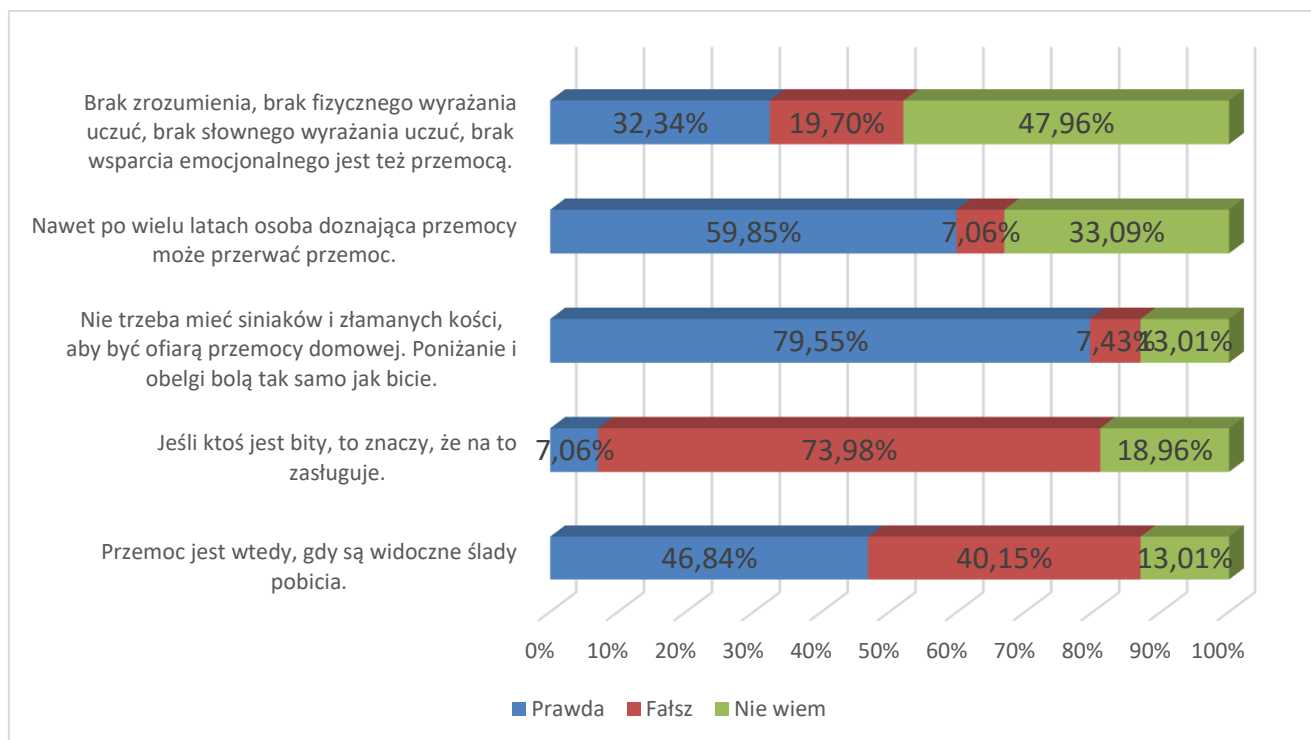
Celem sprawdzenia postaw uczniów względem problemu przemocowego, poproszono ich o określenie prawdziwości kilku stwierdzeń.

Zdaniem 40,15% uczniów, osoby doświadczające przemocy nie muszą mieć widocznych śladów na ciele, by do przemocy dochodziło, a 79,55% uczniów przyznaje, że nie trzeba mieć siniaków i złamanych kości, aby być ofiarą przemocy domowej. Większość uczniów ocenia, że osoby doświadczające przemoc nie zasługują na nią (73,98%). Jednak jedynie 32,34% uczniów uważa, że brak zrozumienia, brak fizycznego oraz słownego wyrażania uczuć i brak wsparcia emocjonalnego może być przemocą. Dodatkowo tylko 59,85% osób sądzi, że nawet po wielu latach osoby doznające przemocy mogą przerwać tę sytuację.

Z zebranych informacji wynika, że uczniowie przejawiają zróżnicowany poziom wiedzy odnośnie przemocy i skutków związanych z tym problemem społecznym, co wskazuje na potrzebę zorganizowania zajęć lub warsztatów poświęconym odmianom przemocy

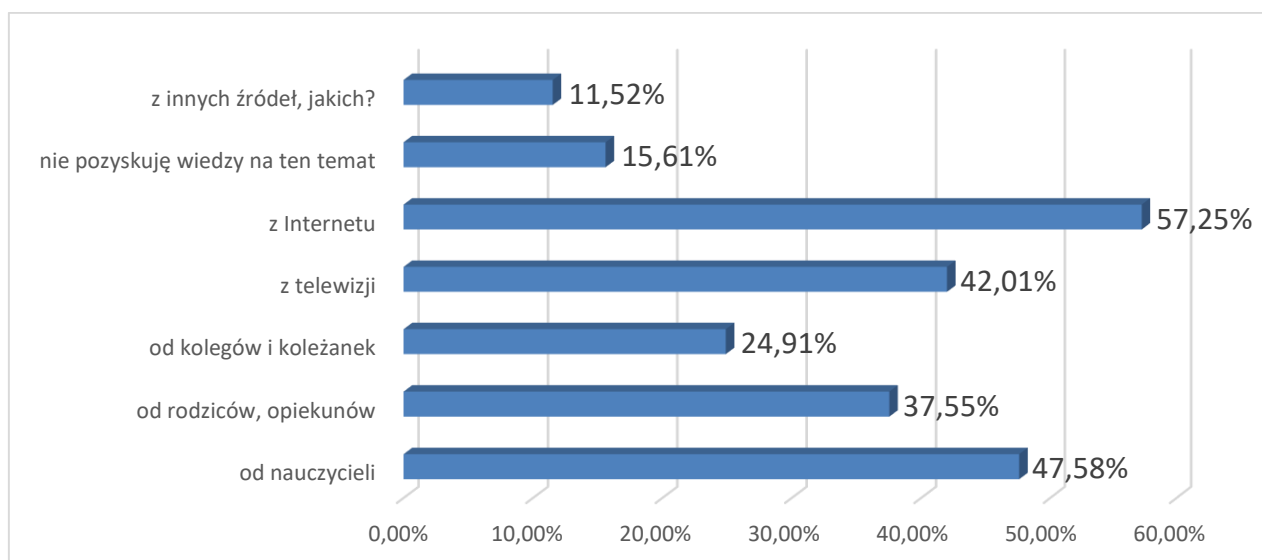
(w szczególności przemocy psychicznej) oraz możliwości poszukiwania wsparcia lub pomocy w razie zagrożenia.

Wyk. 71. Zaznacz czy poniższe zdania są prawdziwe czy fałszywe:

Niezwykle istotne wydaje się również skąd uczniowie czerpią wiedzę dotyczącą agresji, przemocy oraz skutków tego typu zachowań. Jak wynika z udzielonych odpowiedzi głównym źródłem informacji dla uczniów jest Internet – taką odpowiedź wskazało 57,25% osób. W dalszej kolejności uczniowie wskazywali na nauczycieli (47,58%), telewizję (42,01%), rodziców, opiekunów (37,55%), kolegów i koleżanki (24,91%) oraz inne źródła, których uczniowie nie wymieniają (11,52%). Natomiast 15,61% uczniów przyznało, że nie pozyskuje wiedzy na ten temat.

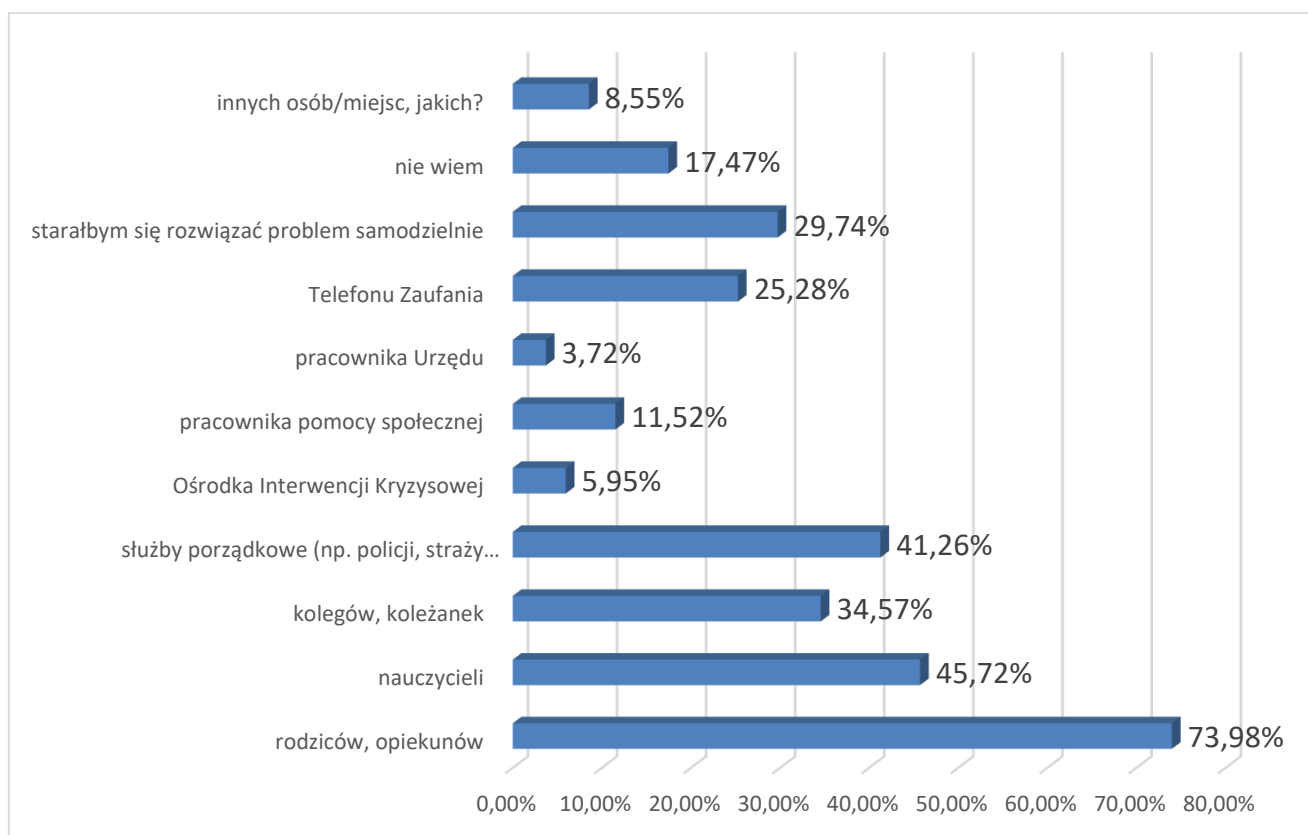
Wyk. 72. Skąd czerpiesz wiedzę na temat agresji i przemocy oraz jej skutków?

* Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

W sytuacji bycia świadkiem lub ofiarą przemocy ankietowani najchętniej zwróciliby się o pomoc do rodziców i opiekunów, na co wskazało 73,98% uczniów. Sytuacja ta nie powinna dziwić, ponieważ to wśród rodziców ankietowani oceniają najwyżej swoje poczucie bezpieczeństwa, więc wobec zagrożenia to właśnie u rodziców i opiekunów uczniowie poszukiwaliby pomocy. Natomiast 34,57% uczniów szukałoby pomocy u koleżanek/kolegów, zaś 45,72% uczniów poszukiwałoby pomocy wśród nauczycieli. Na przedstawicieli służb porządkowych wskazało 42,26% uczniów, 25,28% szukałoby pomocy przez telefon zaufania, 11,52% u pracownika pomocy społecznej, 5,95% ankietowanych w Ośrodku Interwencji Kryzysowej oraz 3,72% w Urzędzie Gminy. Niepokojący jest stosunkowo wysoki odsetek odpowiedzi wśród uczniów wskazujący na chęć rozwiązywania problemu samodzielnie (29,74%).

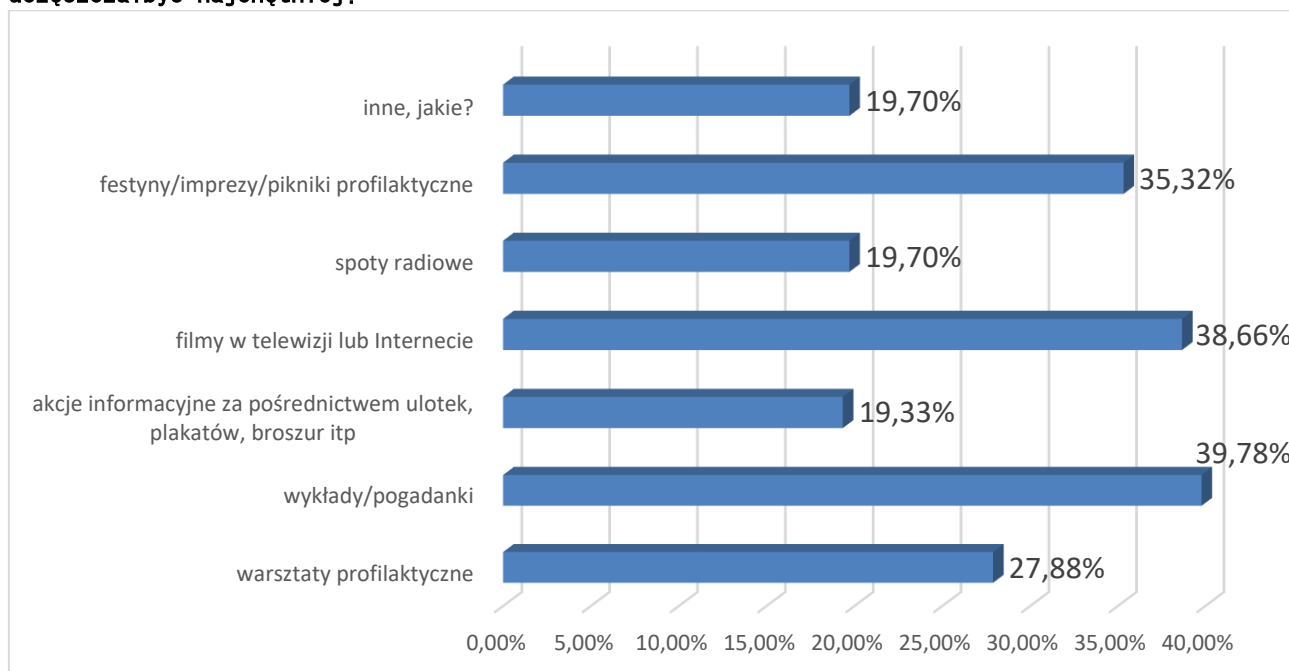
Wyk. 73. Do kogo zwrócił byś się o pomoc będąc świadkiem lub ofiarą przemocy?

* Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

Za najbardziej interesujące formy przeciwdziałania przemocy uczniowie uznali wykłady i pogadanki (39,78%), filmy w telewizji lub Internecie (38,66%) oraz wydarzenia o charakterze profilaktycznym (35,32%). W dalszej kolejności uczniowie wskazywali również na warsztaty profilaktyczne (27,88%), akcje ulotkowe (19,33%) oraz spoty radiowe (19,70%). Kolejne 19,70% uczniów wskazało inne formy działań, nie podając konkretnych przykładów.

Wyk. 74. Poniżej wymieniono różne formy przeciwdziałania przemocy, na którą z nich uczęszczałbyś najchętniej?

* Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

5. REKOMENDACJE

Celem raportu było przedstawienie problemu przemocowego dotyczącego Gminę Drawsko Pomorskie w odniesieniu do opinii mieszkańców z terenu gminy: dorosłych mieszkańców oraz dzieci i młodzieży szkolnej.

Cel ten został zrealizowany w toku weryfikacji zebranego materiału badawczego, będącego podstawą opracowania wniosków, które posłużą do tworzenia różnego rodzaju programów pomocowych zmierzających do poprawy sytuacji na terenie gminy, w tym jakości życia jej mieszkańców.

Przeprowadzenie badania oraz analiza zebranych ankiet umożliwiła:

- Rozpoznanie sytuacji dorosłych mieszkańców, ich opinie i postawy względem wybranych zjawisk i zagrożeń społecznych.
- Zapoznanie się z problemami uczniów, szczególnie ich postaw i doświadczeń związanych z wybranymi zagrożeniami społecznymi oraz uzależnieniami, a także poczucia bezpieczeństwa.

Cel ten został zrealizowany w toku weryfikacji zebranego materiału badawczego, będącego podstawą opracowania wniosków. Konkluzje te, wzbogacone przedstawionymi poniżej rekomendacjami, mogą być niezwykle pomocne w tworzeniu różnego rodzaju programów pomocowych zmierzających do poprawy sytuacji na terenie gminy, w tym jakości życia jej mieszkańców. Zdobyte informacje mogą również zostać wykorzystane w przyszłości do prowadzenia dalszych pogłębionych badań wśród mieszkańców gminy.

Diagnoza stanowi punkt wyjścia, jest bazą do prowadzenia pogłębionych badań, a tym samym to stworzenia strategii rozwiązywania problemów.

Dokonując analizy otrzymanego materiału statystycznego należy stwierdzić, że Gmina Drawsko Pomorskie **boryka się z problemem przemocy domowej jednak jego skala nie jest na rażąco wysokim poziomie**. Dokładne oszacowanie skali zjawiska przemocy jest dość trudne. Często bowiem ofiary agresji nie przyznają się do tego, co może być spowodowane, między innymi, racjonalizacją, usprawiedliwianiem sprawców, obwinianiem siebie. Niektórzy respondenci ukrywają zjawisko przemocy w rodzinie, gdyż stanowi ono temat wstydlivy.

W celu minimalizowania tych efektów, w badaniu zastosowano pytania dotyczące znajomości przypadków przemocy domowej w najbliższym otoczeniu oraz własnej rodziny, osobistych doświadczeń respondentów z przemocą w rodzinie – jako ofiar oraz sprawców. 88,50% mieszkańców uważa, że w gminie występuje przemoc domowa, zaś 16,00% badanych twierdzi, że w ich rodzinach dochodzi do aktów przemocy. Odpowiedzi uzyskane w badaniu ankietowym tylko wskazują na obecność problemu przemocy w Gminie Drawsko Pomorskie.

W związku z tym rekomenduje się wprowadzenie następujących działań:

- Działania profilaktyczne na terenie Gminy Drawsko Pomorskie powinny mieć charakter długofalowy i różnorodny. Nie powinny one ograniczać się jedynie do środowiska szkoły – uczniów i nauczycieli, ponieważ przyniosą wtedy znacznie mniejsze efekty.
- Istotne jest kontynuowanie prowadzonych działań profilaktycznych i edukacyjnych na terenie gminy, które obejmują wszystkie grupy mieszkańców. Należy podkreślić, że skuteczne rozwiązywanie problemów przemocy domowej, alkoholizmu, narkomanii zależy nie tylko od podmiotów i instytucji, które działają w tym zakresie, lecz także od społeczności lokalnej. Planowane działania powinny polegać przede wszystkim na dostarczaniu informacji o możliwych formach poszukiwania pomocy oraz funkcjonujących w tym zakresie instytucjach. Kluczową rolę mogą odgrywać instytucje cieszące się dużym zaufaniem wśród mieszkańców np. służby porządkowe.
- Ankietowani biorący udział w badaniu najczęściej rozumieją przemoc jako przemoc fizyczną, o czym świadczy wskazywanie na istnienie widocznych symptomów aktu przemocy (widoczne ślady pobicia), znacznie rzadziej klasyfikowane są zachowania z przemocą psychiczną. Mieszkańcy Gminy Drawsko Pomorskie uważają także, że przemoc dopuszczają się głównie mężczyźni (91,50%). Przemoc do której dochodzi w rodzinie współwystępuje z innymi problemami społecznymi, szczególnie nadużywaniem alkoholu (75,00%) i innych substancji psychoaktywnymi.
- Występowanie przemocy w rodzinie na terenie Gminy Drawsko Pomorskie jest wrażliwym zjawiskiem, które wymaga dalszej uwagi i monitorowania, ponieważ osoby doświadczające tego typu zagrożenia często decydują się nie ujawniać problemu. Należy również wziąć pod uwagę osoby, które nie są świadome, że sytuacje, do których dochodzi w ich rodzinach należy zaliczać do agresji i przemocy. Należy prowadzić działania edukacyjne, których celem jest upowszechnienie wiedzy odnośnie problemu przemocy, w tym jej form oraz sposobów radzenia sobie z problemem.

- Na badanym terenie funkcjonują podmioty i instytucje pomocowe, które oferują skuteczne formy wsparcia dla osób i rodzin doświadczających przemocy, jednak mieszkańcy powinni mieć świadomość, gdzie i w jaki sposób mogą poszukiwać pomocy. W celu wzmocnienia wiedzy mieszkańców Gminy Drawsko Pomorskie o instytucjach świadczących pomoc należy skupić się na rozpowszechnieniu informacji na ich temat oraz przedstawić formy wsparcia.
- Zdecydowanie korzystnym działaniem jest edukowanie mieszkańców poprzez różnego rodzaju akcje ulotkowe lub plakatowe oraz kierowanie działań do młodszych uczniów w celu kształtowania prawidłowych postaw oraz świadomości względem istniejących zagrożeń społecznych.
- Rekomenduje się zwrócenie szczególnej uwagi na wsparcie kadry pracującej w instytucjach pomocowych, szczególnie w zakresie rozwijania ich kompetencji i umiejętności w zakresie nowoczesnych form pomocy pracy z rodzinami borykającymi się z problemem uzależnienia od alkoholu, narkotyków lub przemocy domowej. Profesjonalna pomoc pomoże zmniejszyć skutki związane z występowaniem uzależnień lub przemocy w rodzinie na poziomie rodzinnym, jak i społeczności lokalnej.
- Występowanie przemocy w rodzinie znacząco wpływa na jej funkcjonowanie oraz zmienia relacje między członkami rodziny. Doświadczanie lub wymierzanie przemocy niesie ze sobą szereg złożonych skutków, w tym rozpad danej rodziny. Uzyskane odpowiedzi pokazują, że sprawcy przemocy niechętnie przyznają się do stosowania tego typu zachowań, co sprawia, że trudne jest dotarcie z pomocą do rodzin borykających się przemocą. Zdaniem pracowników służb porządkowych i socjalnych do najbardziej skutecznych form pomocy dla sprawcy przemocy jest przede wszystkim wsparcie psychologa oraz udział w terapii, która pomaga uświadomić sobie istnienie problemu oraz uczy radzenia z trudnymi emocjami. Formą pomocy, która zdaniem badanych przynosi również zamierzone efekty jest procedura „Niebieskiej Karty”, która obejmuje czynności podejmowane w związku z podejrzeniem, że w danej rodzinie dochodzi do przemocy domowej i pozwala na interwencje odpowiednich służb. W tym przypadku rekomenduje się przeprowadzenie kampanii zachęcającej do reagowania na przemoc oraz nawiązanie współpracy z służbą zdrowia (lekarzami, pielęgniarkami) w celu usprawnienia procedury „Niebieskiej Karty”.
- Specjalistycznym wsparciem powinni zostać objęci mieszkańcy oraz rodziny borykające się z problemem alkoholowym. Alkoholizm oraz przemoc domowa to jedno z ważniejszych problemów społecznych, które dotyczą Gminę Drawsko Pomorskie. Na występowanie przemocy domowej wskazują również informacje udzielone od dzieci

i młodzieży szkolnej. Rodzinom z problemem alkoholowym powinny zostać zaproponowane warsztaty lub spotkania, podczas których mogliby uzyskać wsparcie i wzmacniać swój autorytet wychowawczy pod okiem psychologów. Z kolei, na terenie gminy powinna zostać przeprowadzona lokalna kampania uwrażliwiająca na szkodliwość alkoholu oraz zachęcająca do ograniczenia jego nadmiernego spożywania.

- Rekomenduje się przeprowadzenie warsztatów lub akcji informacyjnych skierowanych do rodziców, które mogłyby uświadomić różnice między przemocą a konfliktem rodzinnym oraz nauczyć rozpoznawać sygnały świadczące o występowaniu przemocy w rodzinie. Planowane działania edukacyjne służyłyby również zwiększeniu poziomu wiedzy o konsekwencjach stosowania przemocy wobec dzieci i wzmocnieniu ich kompetencji opiekuńczo – wychowawczych (przykładowo, nauka rozwiązywania konfliktów rodzinnych).
- Szkolenia dla rodziców – rekomenduje się przeprowadzenie szkoleń dla rodziców, które obejmowałyby następujące zagadnienia: organizacja czasu, podział obowiązków, rozwój emocjonalny dziecka oraz sposoby skutecznej komunikacji. Zdobyta wiedza pozwoli rodzicom lepiej wypełniać swoje obowiązki, pomoże zrozumieć psychikę młodego człowieka, a także mechanizmy rządzące jego postępowaniem. Efektem tych działań będzie wzmocnienie więzi rodzinnych.
- Z zebranego materiału badawczego wynika, iż 9,50% respondentów uważa, że stosowanie kar fizycznych w stosunku do dzieci jest dobrą metodą wychowawczą, a 13,50% ankietowanych mieszkańców zdecydowanie zgodziło się z stwierdzeniem „powinno się wymierzać kary fizyczne dzieciom za złe zachowanie”. Zwiększenie świadomości rodziców na temat negatywnych konsekwencji stosowania agresji w procesie wychowania, przy jednoczesnej edukacji w zakresie innych skutecznych i bezpiecznych dla rozwoju dziecka metod wychowawczych, poprzez warsztaty i zajęcia organizowane dla rodziców oraz przy wykorzystaniu strategii informacyjnej, zarówno w środkach masowego przekazu, jak i w społeczności lokalnej.
- Pikniki rodzinne/ gry miejskie – tego typu działania profilaktyczne mają na celu wzmocnienie więzi rodzinnych. Piknik, czy też gra terenowa to dobra okazja, aby rodzina mogła spędzić wspólnie czas, a przy okazji uczestniczyć w zajęciach profilaktycznych.
- Dane uzyskane dzięki badaniu młodzieży szkolnej pokazały, że na problem przemocy rówieśniczej narażeni są wszyscy uczniowie. Uczniowie wskazali, iż w ich szkole występuje zjawisko przemocy między uczniami – takiej odpowiedzi udzieliło 52,04% uczniów.

Dodatkowo 82,50% dorosłych mieszkańców również uważa, że dochodzi do zjawiska przemocy w szkołach na terenie gminy.

- Badania wykazały potrzebę przeprowadzenia warsztatów profilaktycznych, których celem będzie rozwijanie kompetencji emocjonalnych uczniów lub przedstawienie sposobów na rozładowywanie napięcia, emocji w grupie.
- Zorganizowanie zajęć dydaktycznych dotyczących kwestii przemocy w szkole. Podjęcie działań profilaktycznych, których celem byłoby zwiększenie bezpieczeństwa uczniów na terenie szkoły oraz w jej pobliżu.
- Wskazane jest przeprowadzenie szkolenia dla nauczycieli w ramach pomocy krzywdzonym uczniom oraz procedury „Niebieskiej Karty” w szkole. Równie ważne jest też wsparcie dla rodziców poprzez przeprowadzenie szkolenia w zakresie wychowania pokolenia bez przemocy.
- Rekomenduje się warsztaty dla dzieci i młodzieży w ramach przeciwdziałania przemocy, agresji oraz rozwiązywaniu konfliktów między uczniami, a także zmotywowaniu do nauki szkolnej.

Zespół badawczy i osoby opracowujące powyższy raport mają nadzieję,
że zaprezentowane wyniki stanowiąc będą przydatną wskazówkę
w podejmowaniu działań na rzecz niwelowania problemu przemocowego
w obrębie Gminy Drawsko Pomorskie.